

<p>Onderwerp</p> <p>Bestuursrapportage 2013-2</p>	<p>Bestuurlijk behandelvoorstel (2013/301897)</p> <p>CS/SB</p>
<p>Collegebesluit</p> <p>1. Het college stelt de raad voor om de bestuursrapportage 2013-2 en de daaruit voortvloeiende wijzigingen vast te stellen en deze financieel-technisch te verwerken in de begroting 2013 (door middel van de 5e begrotingswijzigingen 2013)</p> <p>2. In te stemmen met de in de bestuursrapportage 2013-2 opgenomen compenserende maatregelen voor 2013</p> <p>3. Vanaf 2014 over zowel de voortgang van Haarlem Presteert Beter als de voortgang van de aanbevelingen van de accountant en de RKC, te rapporteren in de documenten van de P&C cyclus en wel bij de Jaarrekening en de 2e Bestuursrapportage.</p> <p>4. Het college stuurt dit voorstel naar de gemeenteraad, nadat de commissies hierover een advies hebben uitgebracht</p>	<p>Auteur: Boele, A.C.</p> <p>Email: a.boele@haarlem.nl</p> <p>Telefoonnr 023-5113060</p>
<p>Samenvatting/Doel/grond besluit</p> <p>Vaststelling van bestuursrapportages, inclusief de financiële gevolgen daarvan, is een bevoegdheid van de raad.</p>	<p>B&W vergadering</p> <p>Vergadering BenW d.d. 1-10-2013</p>
	<p>Bijlagen</p>

Raadsstuk

Onderwerp: Bestuursrapportage 2013-2
BBV nr: 2013/301897

1. Inleiding

Vaststelling van de tweede Bestuursrapportage inclusief de financiële gevolgen daarvan voor de begroting 2013 (5^e suppletoire begrotingswijziging 2013), is een bevoegdheid die is voorbehouden aan de raad.

In de Bestuursrapportage 2013-2 wordt verantwoording afgelegd over de realisatie van het voorgenomen beleid en de financiën in het lopende begrotingsjaar.

Zoals vastgelegd in de Planning en Control kalender 2013 behandelt de raad de Bestuursrapportage op 7 november 2013.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

- De Bestuursrapportage 2013-2 en de daaruit voortvloeiende wijzigingen vast te stellen en deze financieel-technisch te verwerken in de begroting 2013 (door middel van de 5^e begrotingswijziging 2013).
- In te stemmen met de in de bestuursrapportage 2013-2 opgenomen compenserende maatregelen voor 2013
- Vanaf 2014 over zowel de voortgang van Haarlem Presteert Beter als de voortgang van de aanbevelingen van de accountant en de RKC, te rapporteren in de documenten van de P&C cyclus en wel bij de Jaarrekening en de 2^e Bestuursrapportage.

3. Beoogd resultaat

In de Bestuursrapportage worden afwijkingen ten opzichte van de begroting 2013 (inclusief de wijzigingen uit de 1^e tot en met 4^e suppletoire begrotingswijziging) in beeld gebracht. De uitkomst van deze rapportage geeft een indicatie van het rekeningresultaat 2013.

Voor de beleidsmatige rapportage sluiten wij aan bij de programmabegroting en de daarin vastgestelde doelen en prestaties. Bij ieder programma is per doel en prestatie door middel van een verkeerslicht (groen, geel, rood) een score gegeven van de verwachte realisatie in 2013. Gele verkeerslichten (realisatie is onzeker) en rode verkeerslichten (vermoedelijk geen realisatie) worden toegelicht. Groene verkeerslichten (wordt naar verwachting gerealiseerd) worden met het oog op het streven naar “meer informatie minder papier” niet toegelicht.

Uit de Bestuursrapportage 2013-2 blijkt een voorlopig nadelig resultaat over 2013 van €1.953.000. Er wordt een voordeel op BTW verwacht van minimaal €2,1 miljoen welke nog niet verwerkt is in deze Bestuursrapportage. De verwachting is dat de begroting 2013 na verwerking van dit voordeel sluitend is.

In dit raadsvoorstel wordt uitsluitend de begrotingsuitkomst gemeld en wordt niet ingegaan op de hoofdlijnen van de Bestuursrapportage 2013-2. Deze zijn te vinden in de Bestuursrapportage zelf bij de samenvatting in hoofdstuk 1. Een nadere toelichting op de afwijkingen per programma treft u aan in hoofdstuk 2.

2013/301897 Bestuursrapportage 2013-2

2

De financiële effecten voor de begroting 2013 worden verwerkt in de 5^e begrotingswijziging 2013, die onderdeel uitmaakt van deze Bestuursrapportage (bijlage 4).

4. Argumenten

Zie Bestuursrapportage 2013-2.

5. Kanttekeningen

Zie Bestuursrapportage 2013-2.

6. Uitvoering

Zie Bestuursrapportage 2013-2.

7. Bijlagen (ter inzage)

De Bestuursrapportage 2013-2.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

2013/301897 Bestuursrapportage 2013-2

3

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

- De Bestuursrapportage 2013-2 en de daaruit voortvloeiende wijzigingen vast te stellen en deze financieel-technisch te verwerken in de begroting 2013 (door middel van de 5^e begrotingswijziging 2013).
- In te stemmen met de in de bestuursrapportage 2013-2 opgenomen compenserende maatregelen voor 2013
- Vanaf 2014 over zowel de voortgang van Haarlem Presteert Beter als de voortgang van de aanbevelingen van de accountant en de RKC, te rapporteren in de documenten van de P&C cyclus en wel bij de Jaarrekening en de 2^e Bestuursrapportage.

Gedaan in de vergadering van ... ..

De griffier

De voorzitter

Bestuursrapportage 2013-2

Inhoudsopgave

1. Samenvatting en leeswijzer	4
1.1 Analyse uitkomst begroting 2013 op hoofdlijnen	4
1.2 Samenvatting Bestuursrapportage 2013-2.....	5
1.3 Samenvatting realisatie beleid.....	11
1.4 Leeswijzer	13
2. Beleidsrealisatie en financiële afwijkingen begroting 2013.....	14
2.1 Programma 1 Burger en Bestuur	15
2.2 Programma 2 Veiligheid, Vergunningen en Handhaving	17
2.3 Programma 3 Welzijn, Gezondheid en Zorg	20
2.4 Programma 4 Jeugd, Onderwijs en Sport	22
2.5 Programma 5 Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling	25
2.6 Programma 6 Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie	28
2.7 Programma 7 Werk en Inkomen.....	31
2.8 Programma 8 Bereikbaarheid en Mobiliteit	34
2.9 Programma 9 Kwaliteit Fysieke Leefomgeving.....	36
2.10 Programma 10 Financiën en Algemene Dekkingsmiddelen	40
2.11 Budgetoverheveling.....	44
2.12 Compenserende maatregelen 2013.....	46
2.13 Neutrale wijzigingen en overige wijzigingen.....	49
2.14 Samenvatting financiële afwijkingen	55
3. Voortgang bezuinigingen	59
4. Risico's	62
5. Externe Inhuur.....	63
6. Realisatie investeringen.....	64
7. Voortgang grote projecten.....	70
8. Voortgang aanbevelingen accountant en rekenkamercommissie 2010 en 2011	77
9. Haarlem presteert beter	102
Bijlage 1 Onderbouwing compenserende maatregelen	118
Bijlage 2: Overzicht aanbevelingen openstaande moties, amendementen en toezeggingen	123
Bijlage 3: Lijst van aan- en verkopen onroerend goed gemeente.....	124
Bijlage 4: 5e suppletoire begroting 2013.....	125

1. Samenvatting en leeswijzer

In de bestuursrapportage wordt verantwoording afgelegd over de financiën in het lopende begrotingsjaar. De rapportage geeft een vooruitblik van de te verwachten realisatie over het gehele jaar.

1.1 Analyse uitkomst begroting 2013 op hoofdlijnen

In onderstaande tabel melden wij de financiële afwijkingen ten opzichte van de door de raad vastgestelde begroting 2013. In de toelichting bij de programma's (deel 2 van deze rapportage) laten wij de structurele doorwerking van deze afwijkingen zien. In de laatste paragraaf van hoofdstuk 2 worden alle afwijkingen in een totaaloverzicht gemeld.

bedragen x € 1.000

Omschrijving		2013
Budgettair effect v (-) is voordelig, n is nadelig)		
a	Programmabegroting 2013-2017	0 v
b	Structurele doorwerking bestuursrapportage 2012-2	333 n
c	Structurele doorwerking 3e financiële bijstelling 2012	190 n
d	Wijzigingen bestuursrapportage 2013-1	2.475 n
e	Wijzigingen kadernota 2013	-1.406 v
f	Wijzigingen in de Bestuursrapportage 2013-2	361 n
g	Begrotingsuitkomst na vaststellen bestuursrapportage 2013-2	1.953 n
h	Nog te verwerken BTW-voordeel	-2.100 v
i	Prognose saldo begroting 2013	-147 v

Toelichting bij resultaat:

- a. Het startpunt 2013 is de op 8 november 2012 vastgestelde Programmabegroting 2013-2017 (zie pagina 31).
- b. Op 1 november 2012 is de 2^e Bestuursrapportage 2012 vastgesteld. De structurele doorwerking van de wijzigingen uit deze rapportage hebben een nadelig effect van € 333.000 in 2013 (zie pagina 4 van de 2^e Bestuursrapportage 2012).
- c. Op 20 december 2012 is de 3^e Financiële bijstelling 2012 vastgesteld. De structurele doorwerking van de wijzigingen uit deze rapportage hebben een nadelig effect van € 190.000 in 2013 (zie pagina 4 van de 3^e financiële bijstelling 2012).
- d. De 1^e Bestuursrapportage van 2013 had een nadelig effect van € 2.475.000 op de begroting 2013 (zie pagina 5).
- e. In de kadernota 2013 zijn financiële mee- en tegenvallers verwerkt met een nadelig effect van € 4.546.000 (zie pagina 16, saldo van overige onvermijdelijk mee- en tegenvallers van achtereenvolgens; € 2.597.000, € 2.865.000 en - € 916.000 (v)). Daarnaast zijn in de kadernota aanvullende bezuinigingen verwerkt van - € 5.952.000. Per saldo heeft de kadernota een voordelig effect van - € 1.406.000 in 2013.
- f. De wijzigingen in deze 2e Bestuursrapportage 2013 worden in hoofdstuk 2 toegelicht.
- g. De begrotingsuitkomst na vaststellen van deze 2^e Bestuursrapportage 2013 is € 1.953.000 nadelig. Er wordt een voordeel op BTW verwacht van minimaal € 2,1 miljoen welke nog niet verwerkt is in deze Bestuursrapportage. De verwachting is dat de begroting 2013 na verwerking van dit voordeel sluitend is.
- h. Er wordt een voordeel op BTW verwacht van minimaal € 2,1 miljoen welke nog niet verwerkt is in deze Bestuursrapportage.
- i. De verwachting is dat de begroting 2013 na verwerking van dit voordeel sluitend is (prognose € 147.000 voordelig).

1.2 Samenvatting Bestuursrapportage 2013-2

In de toelichting bij de programma's (deel 2 van deze rapportage) worden de afwijkingen in deze Bestuursrapportage afzonderlijk toegelicht.

Bezuinigingsopgave

In het coalitieakkoord is in 2010 een bezuinigingsopgave van € 35 miljoen afgesproken met een verdeling over vijf clusters:

- bezuinigingen op het gebied van investeringen 7 miljoen
- bezuinigingen door het vergroten van efficiency 6 miljoen
- bezuinigingen op het gebied van taken en taakuitvoering 5 miljoen
- bezuinigingen op het gebied van subsidies en verbonden partijen 9 miljoen
- bezuinigingen op het gebied van woonlasten en overige inkomsten 8 miljoen

Deze bezuinigingen zijn in jaarschijven verdeeld en lopen op tot in 2018 het totale bedrag van 35 miljoen is bereikt.

In 2013 wordt er conform coalitieakkoord bijna € 12 miljoen bezuinigd.

Aanvullende bezuinigingen

In 2013 wordt een groter tekort verwacht dan de 11,9 miljoen die eerder werd aangenomen (zie Raadsstuk compenserende maatregelen 2013, Bis 2013/374466). De verwachte nadelen voor 2013 van € 14,066 miljoen worden voor circa 59% bepaald door extra Rijksbezuinigingen of het gemeentefonds en door vastgoed- en markteffecten. Voor 41% wordt het tekort veroorzaakt door beleidsmatige of interne effecten. De voornaamste posten die het verschil van ruim € 2 miljoen ten opzichte van het eerder verwachte tekort van 11,9 miljoen verklaren zijn:

- eigen risico brandschade (€ 675.000),
- groter nadeel op minder uren en overhead naar investeringen en grondexploitaties (€ 300.000),
- niet realiseren van dekking apparaatskosten uit middelen taakmutaties (€ 375.000)
- en een dotatie aan de voorziening oninbare vorderingen (€ 800.000).

Het tekort voor 2013 is voor een deel reeds eerder gemeld bij de 1^e Bestuursrapportage 2013 en de kadernota 2013. Om het verwachte tekort tegen te gaan is bij de Kadernota 2013 besloten om voor bijna € 6,0 miljoen vrij te spelen uit bestemmingsreserves.

In onderstaande tabel wordt nader inzicht gegeven in de opbouw van de oorzaken van het tekort. Daarna worden de oorzaken per onderdeel nader toegelicht en gespecificeerd.

Noodzaak tot compenserende maatregelen (x € 1.000) en maatregelen

Omschrijving	Invloedsfeer		Totaal
	Intern	Extern	
Rijk			
- Neerwaartse bijstelling algemene uitkering		2.251	
	0	2.251	2.251
Vastgoed en markt			
- Opbouwen risicobuffer vastgoedontwikkeling in reserve grondexploitatie		1.500	
- Toevoeging rente aan voorziening toekomstige verliezen		500	
- Dekking gemeentelijke huisvesting door verkoop vastgoed niet gerealiseerd		865	
- Lagere opbrengsten bouwleges		1.170	
- Minder verkopen gemeentelijk vastgoed		1.000	
- Dotatie voorziening oninbare vorderingen		800	
	0	5.835	5.835
Beleidsmatig			
- Voortzetten langdurigheidstoeslag t/m 2014	170		
- Ophogen onderhoudsniveau gemeentelijk Vastgoed	500		
- Wegwerken achterstanden archief	454		
	1.124	0	1.124
Intern			
- Bijstelling budgetten energie en OZB	190		
- Inkoopstaakstelling niet haalbaar	1.310		
- Actualisering investeringsplan	147		
- Minder uren en overhead naar investeringen en grondexploitaties	1.500		
- Eigen Risico brandschade's	675		
- Niet realiseren stelpost apparaatskosten dekken uit middelen taakmutat	375		
	4.197	0	4.197
Overig			
- Bestuursrapportage 2012/2013 en kleinere posten	469	190	
	469	190	659
SUBTOTAAL Noodzaak tot compenserende maatregelen			14.066
Reeds getroffen maatregelen			
- Kadernota 2013: Afromen bestemmingsreserves	-5.952		
	-5.952	0	-5.952
Resterend tekort 2013			8.114
Compenserende maatregelen 2013 in deze Bestuursrapportage	-6.161		
	-6.161	0	-6.161
Saldo begroting 2013 berap 2013-2 inclusief compenserende maatregelen			1.953
Inschatting BTW-voordeel	-2.100		
	-2.100	0	-2.100
Prognose saldo begroting 2013			-147

Rijk

De verwachte bijdrage algemene uitkering (accres) is bij de kadernota positief bijgesteld met € 916.000 op basis van het regeerakkoord. Op basis van de meicirculaire is de huidige inschatting dat daartegenover een tegenvaller staat van € 3,2 miljoen wat per saldo een nadeel oplevert van **€ 2.251.000**.

Vastgoed en Markt

Na het opschonen van de grondexploitaties bij de Jaarrekening 2012 en het daarmee opheffen van nagenoeg alle verzamelexploitaties vertoont de reserve grondexploitaties geen ruimte meer om toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen. Daarom is bij de kadernota besloten tot een extra bijdrage van **€ 1.500.000** aan de reserve.

Ook heeft het opheffen van de verzamelexploitaties en afsluiten van afgeronde grondexploitaties er toe geleid dat de voorziening toekomstige verliezen ongeveer is verdubbeld van € 9,0 miljoen naar € 18,0 miljoen. Hieraan wordt jaarlijks rente toegevoegd om een voldoende gevulde voorziening te houden. Deze jaarlijkse rentetoevoeging is daarmee opgehoogd met **€ 500.000**.

Een structureel nadeel (kapitaallasten nieuwe huisvesting) als gevolg van niet realiseren van verkoop van gemeentelijk vastgoed ter dekking van de nieuwe gemeentelijke huisvesting levert voor 2013 een nadeel op van **€ 865.000**. De kapitaallasten zouden door de verkopen worden gedekt wat nu niet mogelijk is.

Door afname van het aantal toekomstige bouwprojecten dient rekening te worden gehouden met een daling van de opbrengsten van bouwleges van **€ 1.170.000**. Het betreft hier voornamelijk minder grotere bouwaanvragen.

Door het ongunstige economische klimaat worden verkopen van gemeentelijk vastgoed niet gerealiseerd. Hiermee was in de begroting wel rekening gehouden door middel van een onttrekking aan de reserve vastgoed voor een bedrag van **€ 1.000.000**. Geconstateerd is dat de voorziening voor oninbaarheid **€ 800.000** te laag is opgenomen vanwege ontwikkelingen rond project Zijlpoort (zoals gemeld in de besloten vergadering van de commissie Ontwikkeling). Er dient dan ook een dotatie aan de voorziening plaats te vinden.

Beleidsmatig

Langdurigheidstoeslag wordt voortgezet tot en met 2014. Hiermee is in 2013 een bedrag gemoeid van **€ 170.000** (BIS: 2012/338471).

Het beschikbare budget ten behoeve van verhogen onderhoudsniveau gemeentelijk vastgoed is opgehoogd met **€ 500.000** (BIS: 2012/471809).

Om de achterstanden van het archief weg te kunnen werken is een bedrag van **€ 454.000** beschikbaar gesteld.

Intern

De derde financiële bijstelling 2012 bracht als voornaamste nadelen bijgestelde budgetten voor energielasten en OZB van **€ 190.000**.

Van de inkoopstaakstelling van € 2.770.000 is **€ 1.310.000** niet haalbaar gebleken. Hiervan is in de kadernota melding gemaakt. Een actualisering van het investeringsplan levert een hogere kapitaallast in 2013 van **€ 147.000**.

In de 1^e Bestuursrapportage 2013 is reeds het risico gemeld dat vanwege lagere productiviteit uren en overhead niet conform begroot met de balans kunnen worden verrekend. Hieraan ligt ten grondslag dat er minder investeringen en grondexploitaties lopen en vanaf 2013 werken in regie wordt geïntroduceerd. Bij de 2^e Bestuursrapportage is de inschatting dat dit neerkomt op een bedrag van de **€ 1.500.000**.

Tenslotte zijn er nog de tegenvallers veroorzaakt door het eigen risico bij brandschades (**€ 675.000**) en het niet realiseren van dekking apparaatskosten uit rijksmiddelen voor taakmutaties (**€ 375.000**).

Overig

De structurele doorwerking van voorgaande Bestuursrapportages heeft een nadelig effect van **€ 469.000** door interne oorzaken en **€ 190.000** door externe oorzaken.

Bij de Kadernota 2013 is als aanvullende bezuiniging besloten om in 2013 diverse bestemmingsreserves af te romen en daarmee een bedrag van **€ 5.952.000** vrij te spelen. Het grootste deel van deze post betreft het niet doteren van de opbrengsten precario op ondergrondse leidingen aan de bestemmingsreserve achterstallig onderhoud beheer en openbare ruimte. (Hierop is bij de kadernota een amendement aangenomen om in 2014 minder te verlagen, zodat € 2,5 miljoen in de reserve Onderhoud wordt gestort.)

Resterend tekort 2013

Alle bovengenoemde ontwikkelingen leiden tot een tekort in 2013 van **€ 8.114.000** en levert de noodzaak tot het nemen van maatregelen. Het college heeft de raad in september geïnformeerd over het pakket maatregelen die getroffen worden om het tekort voor **€ 6.161.000** dekken (Bis 2013/374466). Deze maatregelen zijn verwerkt in deze Bestuursrapportage. Hierna resteert een tekort van bijna € 2 miljoen. Er wordt een voordeel op BTW verwacht van minimaal € 2,1 miljoen welke nog niet verwerkt is in deze Bestuursrapportage. De verwachting is dat de begroting 2013 na verwerking van dit voordeel sluitend is (prognose **€ 147.000 voordelig**).

Inschatting BTW-voordeel

Met de Belastingdienst wordt overleg gevoerd over het instellen van horizontaal toezicht en over het terugontvangen van teveel betaalde BTW. De gemeente Haarlem heeft zelf geconstateerd dat het zogenaamde BTW mengpercentage te hoog is. De gemeente Haarlem heeft overigens zelf dit mengpercentage berekend. In gesprekken is bevestigd dat het mengpercentage te hoog is. Een nieuwe opstelling en berekening is gemaakt en neergelegd bij de Belastingdienst. Er is overeenstemming bereikt over de nieuwe methode van berekenen. De beschikkende brief van de Belastingdienst wordt op korte termijn verwacht. De minimaal verwachte eenmalige opbrengst is € 2,1 miljoen.

Voortgang prestaties

Zoals in deze Bestuursrapportage te zien is, worden de meeste prestaties gehaald. Maar toch is ook hier de crisis merkbaar. Enkele voorbeelden zijn:

- Door de stagnatie op de woningmarkt stagneert ook het aantal bouwprojecten.
- Een stijging van de werkloosheid en van het aantal bijstandsgerechtigden, hoewel beide categorieën nog onder het landelijk gemiddelde blijven.
- Het aantal m² winkelruimte groeit niet maar blijft stabiel evenals het aantal banen.

Bij de programma's wordt een volledig beeld gegeven.

Voortgang Bedrijfsvoering op orde

Het bedrijfsvoering programma 'Haarlem Presteert Beter' is in 2011 ingezet door het College om de bedrijfsvoering zichtbaar te verbeteren. De opgave voor 2013 is het op orde brengen van de basis. Hieraan wordt hard gewerkt (zie hiervoor ook hoofdstuk 9). Vanaf het vierde kwartaal 2013 zal meer nadrukkelijk gestuurd worden op het op orde krijgen van de basis. In 2014 wordt het programma afgerond door het zorgvuldig inbedden van de andere manier van (samen)werken waardoor de verbeteringen een blijvend karakter hebben.

Over de voortgang van Haarlem Presteert Beter wordt in drie afgesproken blokken gerapporteerd, te weten Blok A “De Budgethouder centraal”, Blok B “De basis op orde” en Blok C “Organisatiesturing en management Control”. De verantwoording over de voortgang zal in het vervolg niet separaat, maar in de documenten van de P&C cyclus worden opgenomen. Informatie over voortgang van de bedrijfsvoering wordt bij voorkeur niet separaat maar in de P&C rapportages opgenomen om overzicht en samenhang te bewaken. Voorgesteld wordt in het vervolg alleen bij de jaarrekening en bij de 2^e Bestuursrapportage te rapporteren over de voortgang Haarlem Presteert Beter. De reden hiervoor is dat de 1^e Bestuursrapportage en de Jaarrekening nagenoeg gelijktijdig worden aangeboden waardoor er nauwelijks verschil in voortgang gerapporteerd kan worden.

Naast de voortgang van het programma 'Haarlem Presteert Beter' wordt ook conform afspraak met de raad gerapporteerd over de aanbevelingen van de accountant en de RKC. De rapportage wordt daarmee omvangrijk. Ook voor de voortgangsrapportage van de aanbevelingen van de accountant en de RKC wordt de voorkeur uitgesproken om in het vervolg alleen bij de jaarrekening en bij de 2^e Bestuursrapportage te rapporteren over de voortgang. Ook hiervoor geldt dat de 1^e Bestuursrapportage en de Jaarrekening nagenoeg gelijktijdig worden aangeboden waardoor er nauwelijks verschil in voortgang gerapporteerd kan worden.

Voortgang vermindering inhuur externen en bovenformatieven

In de hele organisatie is hard gewerkt om de externe inhuur te verminderen en tot volledige overeenstemming van gegevens in de personele-, financiële- en verplichtingenadministratie te komen. Er worden nu meer alternatieven gezocht voor de inhuur van externen, wat heeft geleid tot de inzet van diverse bovenformatieven. Desondanks betekent de vermindering van de inhuur van externen dat sommige werkzaamheden later of niet worden uitgevoerd. Momenteel zijn er nog vrij veel verlengingen geweest om interne medewerkers op te kunnen leiden en kwaliteit en kennis te borgen. Dit zal de komende maanden afnemen. Uiteindelijk beperkt de inhuur zich dan tot een gezonde flexibele schil waar de organisatie behoefte aan heeft ten behoeve van inzet bij pieken in de werkzaamheden, vervanging wegens ziekte, projecten en specialistische kennis. In financiële zin blijft de inhuur in 2013 onder het afgesproken plafond van € 12,4 miljoen.

Voor het naar werk begeleiden van de 70 bovenformatieven als gevolg van de reorganisaties is bureau VLOT! opgericht. Drie eigen medewerkers van de gemeente verzorgen de begeleiding van de bovenformatieve personeelsleden. Inmiddels zijn 12 medewerkers succesvol begeleid naar werk en zijn met 16 medewerkers afspraken gemaakt over de beëindiging van hun dienstverband.

Financiële wijzigingen in deze 2e Bestuursrapportage 2013

In de onderstaande tabel staan per programma het totaal van de financiële wijzigingen, onderverdeeld naar lasten en baten.

– is voordelig, n is nadelig (bedragen x € 1.000)

	2013		2014		2015	2016	2017
	Begroting gewijzigd	Financiële afwijking	Begroting bijgesteld	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking
Lasten							
1 Bestuur en burger	16.820	-109	16.711	0	0	0	0
2 Veiligheid, verg. & handhaving	34.826	-37	34.789	0	0	0	0
3 Welzijn, Gezondheid en Zorg	52.403	-390	52.013	238	-2	-2	-2
4 Jeugd, Onderwijs en Sport	48.711	-1.365	47.346	340	200	200	200
5 Wonen, wijken en sted.ontwikk.	47.351	4.356	51.707	381	606	606	606
6 Economie,cult.,toerisme & recr	29.382	-603	28.779	84	-291	-291	-291
7 Werk en inkomen	92.997	4.099	97.096	0	0	0	0
8 Bereikbaarheid en mobiliteit	14.955	-838	14.117	0	0	0	0
9 Kwaliteit fysieke leefomgeving	86.288	3.077	89.365	802	7	7	7
10 Financ. en alg. dekkingsmidd.	5.083	1.529	6.612	57	57	57	57
Baten							
1 Bestuur en burger	-3.459	189	-3.270	0	0	0	0
2 Veiligheid, verg. & handhaving	-5.351	-101	-5.452	0	0	0	0
3 Welzijn, Gezondheid en Zorg	-3.287	-368	-3.655	2	2	2	2
4 Jeugd, Onderwijs en Sport	-7.804	1.150	-6.654	0	0	0	0
5 Wonen, wijken en sted.ontwikk.	-34.145	-1.182	-35.327	-7	-7	-7	-7
6 Economie,cult.,toerisme & recr	-474	-23	-497	0	0	0	0
7 Werk en inkomen	-74.186	-2.497	-76.683	0	0	0	0
8 Bereikbaarheid en mobiliteit	-14.270	-141	-14.411	0	0	0	0
9 Kwaliteit fysieke leefomgeving	-35.607	-435	-36.042	-72	0	0	0
9 Financ. en alg. dekkingsmidd.	-232.145	3.713	-228.432	-344	-724	-724	-724
Toevoegingen / onttrekkingen reserves							
Reserves	-16.347	-9.458	-25.805	-1.299	-50	-50	-50
Totaal	1.593	361	1.954	183	-202	-202	-202

Het resultaat van de wijzigingen in deze Bestuursrapportage wordt in onderstaande tabel verklaard aan de hand van de voornaamste verbeteringen en verslechtingen:

Prg. Omschrijving	2013	
<i>Verslechtingen:</i>		
4	Risicomanagement onderwijshuis vesting	632 n
4	Tijdelijke huisvesting onderwijs	125 n
4	Hogere aanslag OZB schoolgebouwen	100 n
5	Productieverlies	700 n
9	Begraafplaatsen	135 n
10	Meicirculaire gemeentefonds 2013	3.167 n
10	Productieverlies	800 n
10	Dotatie voorziening oninbare vorderingen	800 n
10	Eigen Risico brandschade's	675 n
10	Niet realiseren apparaatskosten dekken uit middelen taakmutaties	375 n
10	Wijziging belastingen	270 n
div	Diverse overige wijzigingen	277 n
	<i>subtotaal</i>	8.056 n
<i>Verbeteringen:</i>		
4	Bijstelling uren x tarief sport	-184 v
4	Onderwijsachterstandenbeleid	-875 v
5	Wonen boven Winkels	-200 v
10	Dividend bijstelling	-275 v
div	Compenserende maatregelen 2013	-6.161 v
	<i>subtotaal</i>	-7.695 v
Totaal 2e bestuursrapportage 2013		361 n

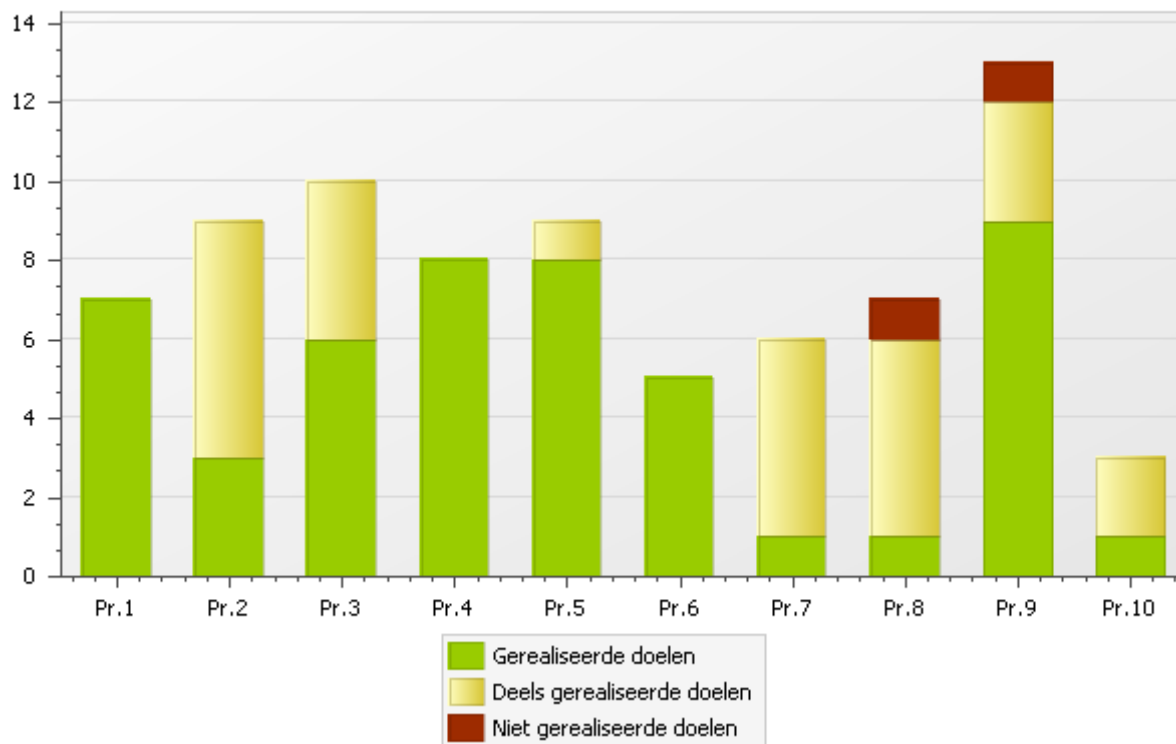
1.3 Samenvatting realisatie beleid

De beleidsmatige rapportage sluit aan bij de doelen en prestaties die in de Programmabegroting 2013-2017 zijn vastgesteld. De stand van zaken voor wat betreft de uitvoering en realisatie van beleid wordt bij elk van de tien programma's door middel van een "verkeerslicht" (groen, geel, rood) weergegeven.

Gele verkeerslichten (realisatie twijfelachtig) en rode verkeerslichten (vermoedelijk geen realisatie) worden toegelicht. Groene verkeerslichten (realisatie verwacht) worden niet toegelicht

Onderstaande grafieken geven een overzicht van de realisatieverwachting van de doelen en prestaties per programma.

Realisatie doelen

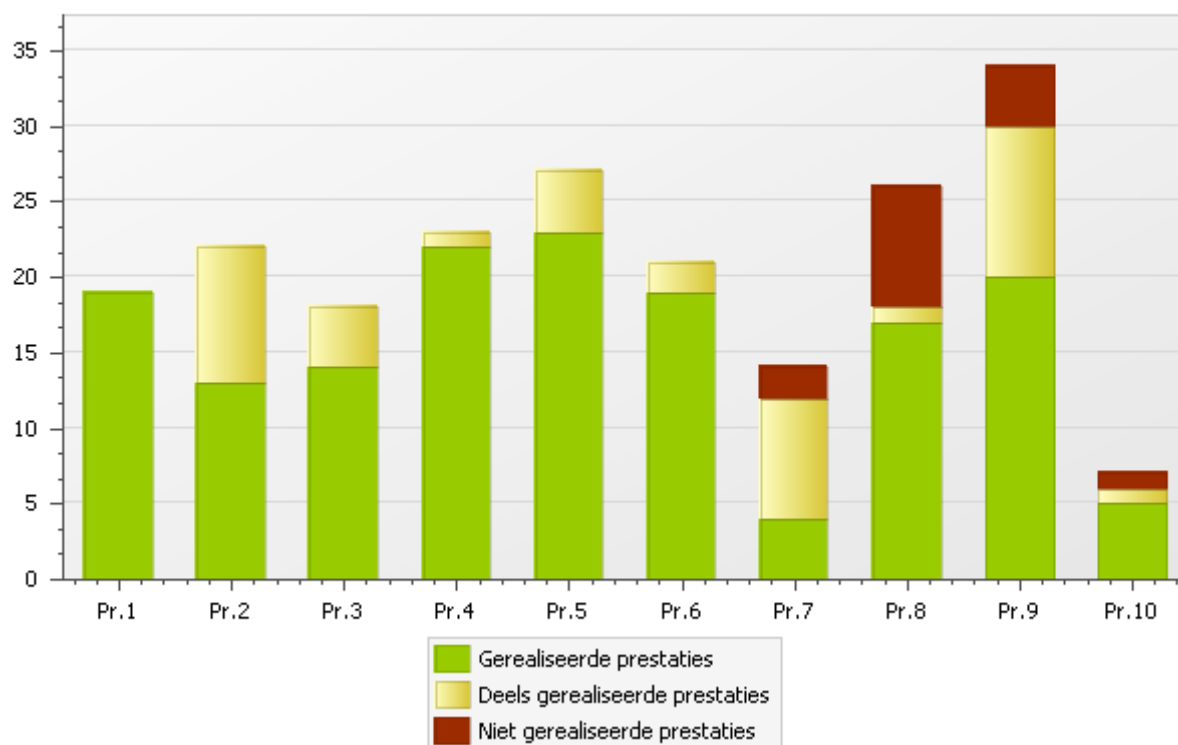

Programma 1: Burger en Bestuur
 Programma 2: Veiligheid, Vergunningen en Handhaving
 Programma 3: Welzijn, Gezondheid en Zorg
 Programma 4: Jeugd, Onderwijs en Sport
 Programma 5: Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling

Programma 6: Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie
 Programma 7: Werk en Inkomen
 Programma 8: Bereikbaarheid en Mobiliteit
 Programma 9: Kwaliteit Fysieke Leefomgeving
 Programma 10: Financiën en Algemene Dekkingsmiddelen

Realisatie prestaties

1.4 Leeswijzer

Voor de herkenbaarheid van de informatie is de indeling van de bestuursrapportage gelijk aan de begroting. In hoofdstuk 2 wordt per programma gerapporteerd over de beleidsrealisatie en de financiële afwijkingen. In hoofdstuk 3 wordt over de voortgang van de bezuinigingen gerapporteerd. Hoofdstuk 4 bevat een actualisatie van de risico's. Hoofdstuk 5 geeft de stand van zaken met betrekking tot inhuur weer. De realisatie Investerings komen aan de orde in hoofdstuk 6.

Hoofdstuk 7 en 8 bevatten de voortgang van grote projecten en van de aanbevelingen van de accountant en rekenkamercommissie. Hoofdstuk 9 geeft de voortgang van het project Haarlem Presteert Beter weer.

Tevens is een aantal bijlagen bijgevoegd:

- Bijlage 1 bevat een onderbouwing van de compenserende maatregelen 2013
- Bijlage 2 geeft een actueel overzicht van het proces moties, amendementen en toezeggingen.
- Bijlage 3 bevat een lijst van aan- en verkopen onroerend goed gemeente
- Bijlage 4 bevat de 5^e suppletoire begrotingswijziging voor het begrotingsjaar 2013.

5e suppletoire wijziging begroting 2013

Uit deze bestuursrapportage vloeit een wijziging van de begroting 2013 voort. Hierin worden alle voorgestelde wijzigingen uit deze rapportage en reeds genomen besluiten van de gemeenteraad op de juiste wijze administratief verwerkt. Deze 5^e suppletoire begrotingswijziging maakt onderdeel uit van de bestuursrapportage (zie bijlage 4) en zal gelijktijdig met de bestuursrapportage in de raadsvergadering van 1 november 2013 worden vastgesteld.

2. Beleidsrealisatie en financiële afwijkingen begroting 2013

In dit hoofdstuk wordt volgens het stramien van de programma's in de begroting inzicht gegeven in de realisatie van de doelen en prestaties uit de begroting 2013 en de financiële afwijkingen groter dan € 50.000.

De financiële effecten zijn per programma in twee overzichten samengevat. De eerste tabel geeft per beleidsveld het totaal van de financiële wijzigingen, onderverdeeld naar lasten en baten. De tweede tabel geeft een verdeling van deze wijzigingen in: wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen, overige wijzigingen en compenserende maatregelen. De wijzigingen met een budgettair effect worden onder de tabellen toegelicht. De resterende wijzigingen komen terug in de paragraaf compenserende maatregelen en paragraaf 2.13.

Aan het einde van de beleidsvelden worden alle afwijkingen nog eens in een totaaloverzicht samengevat (paragraaf 2.14).

Voor het onderdeel beleidsrealisatie sluiten wij aan bij de Programmabegroting 2013 – 2017 en de daarin vastgestelde doelen en prestaties. Per doel en prestatie wordt door middel van een 'verkeerslicht' (groen, geel of rood) aangegeven of deze naar onze inschatting wel of niet wordt gerealiseerd.

Betekenis van de kleuren	
	Naar verwachting wordt of is het doel resp. de prestatie (nagenoeg) volledig gerealiseerd.
	Het is twijfelachtig of het doel resp. de prestatie wordt gerealiseerd: aandacht blijft vereist.
	Naar verwachting wordt het doel resp. de prestatie niet gerealiseerd.

Alleen indien er sprake is dat het voorgenomen beleid niet wordt gerealiseerd of dat realisatie onzeker is, wordt dat toegelicht (oorzaken, voorstel tot beleidswijziging, bijsturingmogelijkheden). Groene verkeerslichten worden daarom niet toegelicht.

Nieuw Beleid

Bij de behandeling van de begroting 2013 is de motie "Besteding budget nieuw beleid" aangenomen. In 2013 worden de middelen ingezet voor Haarlemse banen, Uitstapprogramma prostituees en Bomen. Over de uitvoering hiervan wordt gerapporteerd in de betreffende programma's.

2.1 Programma 1 Burger en Bestuur

Commissie	<i>Bestuur</i>
(Coördinerende) Portefeuilles	<i>Bestuurszaken en Organisatie</i>
Afdeling(en)	<i>Concernstaf, Griffie en Dienstverlening</i>

2.1.1 Beleidsrealisatie

Per doel en prestatie wordt door middel van een ‘verkeerslicht’ (groen, geel of rood) aangegeven of deze naar onze inschatting wel of niet wordt gerealiseerd.

1	Burger en Bestuur		Toelichting bij gele of rode score
1.1 Gemeentelijk bestuur en samenwerking			
1	Burgers ,bedrijven en instellingen ervaren de gemeente meer als partner	☺	
a	Bevorderen samenwerking tussen burgers, bedrijven, instellingen en gemeente	☺	
b	Verduidelijken rolverdeling tussen burgers, bedrijven, instellingen en overheid	☺	
2	Vanzelfsprekend partnerschap op meer terreinen in regionaal verband	☺	
a	Bestendigen van de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam	☺	
b	Afstemming ontwikkeling kantoren- en bedrijvenlocaties	☺	
c	Samenwerken in de MRA in creatieve industrie te versterken	☺	
d	Intensivering samenwerking Zuid-Kennemerland ter verbetering van de bereikbaarheid van de regio	☺	
3	Meer aandacht voor Europa in de stad	☺	
a	Voortzetten van jumelages met Angers en Osnabrück en ondersteuning van Emirdag en Mutare	☺	
b	Aandacht besteden aan Europa	☺	
c	Uitvoeren subsidiescan	☺	
1.2 Communicatie, participatie en inspraak			
1	Haarlemmers zijn beter geïnformeerd over wat er in buurten, wijken en stad gebeurt	☺	
a	Voortzetten van wijkcontracten in alle wijken die dat op prijs stellen	☺	
b	Continuëren wijkraden	☺	
c	Meer gebiedsgericht inzetten van communicatie	☺	
2	Verdere samenwerking gemeente en burger	☺	
a	Toepassing gemoderniseerd beleid en afwegingskader voor inspraak en participatie	☺	
b	Inzetten nieuwe vormen van participatie en inspraak	☺	
1.3 Beleidsveld dienstverlening			
1	Eigentijdse, transparante en efficiënte publieke dienstverlening	☺	
a	Handhaven klantvriendelijke en vlotte afhandeling	☺	Bezoekers van de publieksbalie in Haarlem beoordelen de dienstverlening met een 7,5 en het telefonisch contact met een 7,1. Beiden zijn hoger dan vorig jaar. De gemiddelde wachttijd is met 9,6 minuten lager dan de norm van 15 minuten.
b	Verbeteren digitale zelfbediening	☺	Klanten beoordelen de afhandeling van digitale aanvragen met een 7,2. Dat is hoger dan het benchmark-gemiddelde. Parkeer producten en verhuizingen zijn toegevoegd aan de ZelfBedieningsBalies.

2	Adequate informatievoorziening vanuit moderne basisregistraties	😊	
a	Implementeren nieuw BGT systeem	😊	Pilot 3D Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) is afgerond; de BGT zal 3D-voorbereid worden opgebouwd. Samenwerking met Haarlemmermeer zal op collegiale manier plaatsvinden. Het aanbestedingstraject voor de beheerssoftware loopt. Een deel van de transitiekosten zal worden overgeheveld naar 2014.
b	Aansluiten op landelijke gegevensverzameling BRP	😊	Uitvoering Fase 1, de gegevensanalyse, is in volle gang.
c	In gebruik neming nieuwe systemen voor uitleveren kadastrale gegevens	😊	Verwachte implementatie is eind 2013. Gewacht wordt op het Kadaster en leveranciers die de invoering aan het voorbereiden zijn.

2.1.2 Financiële afwijkingen

– is voordelig, n is nadelig (bedragen x € 1.000)

	2013		2014		2015	2016	2017
	Begroting gewijzigd	Financiële afwijking	Begroting bijgesteld	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking
Lasten							
1.1 Gemeentelijk bestuur en samenw	7.626	-40	7.586				
1.2 Communicatie, particip.& inspraak	288	0	288				
1.3 Dienstverlening	8.906	-69	8.837				
Baten							
1.1 Gemeentelijk bestuur en samenw	-97	0	-97				
1.2 Communicatie, particip.& inspraak							
1.3 Dienstverlening	-3.362	189	-3.173				
Toevoegingen / onttrekkingen reserves							
Reserves	68	0	68				
Totaal	13.429	40	13.469				

Prg. nr	beleidsveld	Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)					
			2013	2014	2015	2016	2017	2018
1		Neutrale wijzigingen			120 n			
1		Compenserende maatregelen			-80 v			
Totaal Programma 1			40 n	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v

Toelichting bij de financiële tabellen:

In de bovenste tabel staan per beleidsveld het totaal van de financiële wijzigingen, onderverdeeld naar lasten en baten. Er zijn wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen, overige wijzigingen en compenserende maatregelen. Deze verdeling vindt u in de tweede tabel. De wijzigingen met een budgettair effect worden in deze paragraaf toegelicht. De resterende wijzigingen komen terug in de paragraaf compenserende maatregelen en paragraaf 2.13.

2.2 Programma 2 Veiligheid, Vergunningen en Handhaving

Commissie	<i>Bestuur</i>
(Coördinerende) Portefeuilles	<i>Openbare Orde en Veiligheid</i>
Afdeling(en)	<i>Veiligheid, Vergunningen en Handhaving</i>

2.2.1 Beleidsrealisatie

Per doel en prestatie wordt door middel van een ‘verkeerslicht’ (groen, geel of rood) aangegeven of deze naar onze inschatting wel of niet wordt gerealiseerd.

2	Veiligheid, Vergunningen en Handhaving		Toelichting bij gele of rode score
2.1	Sociale veiligheid		
1	Minder jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit	☹️	Zie prestatie 1a.
a	Regisseren aanpak problematische jeugdgroepen	☹️	In 2013 is ten opzichte van 2012 vooralsnog sprake van een daling van het aantal problematische jeugdgroepen (van 9 naar 6). In 2013 is echter nog steeds één criminele jeugdgroep actief. Intensieve inzet op deze specifieke jeugdgroep blijft noodzakelijk. Als het gaat om het gemiddeld aantal meldingen per maand gerelateerd aan jeugdoverlast is er in 2013 ten opzichte van 2012 sprake van een lichte stijging (van gemiddeld 104 meldingen per maand naar gemiddeld 111 meldingen per maand).
b	Regisseren persoonsgerichte aanpak jongeren	😊	
c	Participeren in Veiligheidshuis	😊	
2	Een veilige binnenstad	☹️	Zie prestatie 2a.
a	Aanpak uitgaansoverlast	☹️	Het dossier uitgaansoverlast blijft een aandachtspunt. Tot nu toe zijn 81 meldingen van geluidsoverlast horeca. Gezien de doelstelling <100 lijkt het niet dat de doelstelling gehaald wordt. Het aantal incidenten is tot nu toe niet bekend (navraag gedaan bij de politie). De acties uit het actieprogramma lopen wel goed. De sus-teams zijn ingezet, de inzet van handhaving in de nachtelijke uren wordt positief geëvalueerd.
b	Regisseren veilige grote evenementen	😊	
c	Aanpak overlast daklozen, verslaafden en veelplegers	😊	
3	Een veiliger en leefbaarder Schalkwijk	☹️	Zie prestatie 3a.
a	Uitvoeren actieprogramma Schalkwijk	☹️	In Schalkwijk bevindt zich één criminele jeugdgroep, de enige in heel Haarlem. De aanpak van deze jeugdgroep maakt ook onderdeel uit van het AP Schalkwijk. Ondanks de intensieve integrale aanpak van deze jeugdgroep is nog geen sprake van een sterke toe- of afname van overlast en/of criminaliteit in dit stadsdeel. Intensieve inzet op de groep, op de individuele leden en de gezinnen waar zij deel van uitmaken blijft daarom noodzakelijk.
4	Minder overlast, verloedering en criminaliteit		Zie prestatie 4a tot en met 4c.
a	Aanpakken overlastlocaties	☹️	In 2013 is ten opzichte van 2012 vooralsnog sprake van een lichte daling van het aantal overlastlocaties gerelateerd aan jeugd (van 14 naar 12).
b	Inzetten op Samen Veilig Ondernemen	☹️	In Haarlem wordt inzet gepleegd op vijf SVO trajecten. Eén SVO traject (Cronjéstraat) verloopt moeizaam doordat er weinig betrokkenheid is vanuit de ondernemers. De komende periode wordt hierop intensief inzet gepleegd.
c	Aanpakken woninginbraken	☹️	In heel 2012 waren 441 inbraken in woningen. In de periode januari t/m juli 2013 waren 357 inbraken in woningen. De gemeente heeft een rol in het realiseren van bewustwording bij haar burgers. Gelet hierop wordt in het najaar 2013 zes informatieavonden over woninginbraakpreventie georganiseerd (twee in stadsdeel Noord en vier in Schalkwijk). Tevens wordt communicatie over woninginbraakpreventie inzet in de krant, op de website en via Burgernet.
d	Ontwikkelen en implementeren aanpak overvallen	😊	
e	Zichtbaar handhaven versreid over de stad	😊	

2.2	Branden en Crises		
1	Kwalitatief goede crisisbeheersing	☺	Zie prestatie 1a en 1b.
a	Opleiden trainen en oefenen medewerkers	☺	Opleiden, trainen en oefenen heeft dit jaar minder aandacht gekregen vanwege verandering van organisatiestructuur. Na besluitvorming hierover worden betrokken medewerkers weer opgeleid, getraind en geoefend.
b	Risicocommunicatie door VRK laten verzorgen en stimuleren deelname Burgernet	☺	Streefpercentage burgers als deelnemers aan Burgernet nog niet gehaald. Aantal deelnemers blijft wel stijgen. Risicocommunicatie wordt opgepakt door de VRK.
2	Kwalitatief goede brandweezorg	☺	
a	Inkopen brandweezorg bij de Veiligheidsregio	☺	
2.3	Integrale vergunningverlening & handhaving		
1	Zorgvuldige, kostendekkende en binnen redelijke termijnen afgegeven vergunningen	☺	
a	Optimaal verlenen vergunningen	☺	
b	Streven naar deregulering	☺	
2	Toezicht en handhaving op reguliere taken	☺	Zie prestatie 2c.
a	Uitvoering integraal toezicht en handhaving op bouw, milieu, brandveiligheid en kinderopvang	☺	
b	Uitvoering integraal toezicht en handhaving op parkeren inclusief ontheffing/vergunningverlenging	☺	
c	Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	☺	Door herziening APV zijn voor de handhaving aanwijzingsbesluiten nodig die nog niet allemaal zijn genomen.
3	Effectieve bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit	☺	
a	Toepassen Wet BIBOB	☺	
b	Inzet toezicht- en bestuurlijke maatregelen	☺	

Uitstapprogramma prostituees (voortgang nieuw beleid)

Stichting Het Scharlaken Koord ontvangt in de jaren 2012 en 2013 subsidie voor het uitvoeren van het Uitstapprogramma voor prostituees.

Het doel van dat programma is om prostituees te ondersteunen bij het verlaten van de prostitutie en het zoeken naar ander werk, opleiding, huisvesting en schuldsanering en verwerking van ervaringen in het werk. De subsidie is bij de vaststelling van de Programmabegroting 2012 door de raad expliciet toegekend voor een bedrag van € 65.000 per jaar, voor een periode van twee jaar. In 2012 zijn 16 trajecten gestart, waarvan 12 expliciet gericht zijn op het Uitstapprogramma. Hiervan zijn inmiddels zes uit de prostitutie gestapt.

Naast het Uitstapprogramma richt het Scharlaken Koord zich binnen de subsidievoorwaarden ook op preventie door middel van voorlichting (bijvoorbeeld over Loverboys) en door middel van clubbezoek. Bij clubbezoek gaan de dienstverleners van het Scharlaken Koord bij de sexclubs langs om vrouwen te spreken, contacten te leggen, een vertrouwensband op bouwen en hen te adviseren. De ervaring van het Scharlaken Koord is dat uitstaptrajecten langdurig zijn, afhankelijk van de problematiek bij de betrokken vrouw. Hierbij kan het gaan om schulden die eerst geregeld moeten worden voordat daadwerkelijk uitgestapt kan worden. Ook is het vinden van regulier werk vaak moeilijk, omdat de betrokkene geen “normaal” CV kan tonen. Daarnaast is meestal sprake van huisvestingsproblematiek. En in een aantal gevallen moet een ex-prostitutuee eerst traumatische ervaringen verwerken, alvorens zij zich kan richten op een toekomst buiten de prostitutie.

2.2.2 Financiële afwijkingen

– is voordelig, n is nadelig (bedragen x € 1.000)

	2013		2014		2015		2016		2017	
	Begroting gewijzigd	Financiële afwijking	Begroting bijgesteld	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	
Lasten										
2.1 Sociale veiligheid	2.767	0	2.767							
2.2 Branden & Crises	12.587	441	13.028							
2.3 Integr.vergunn.verlen.&handhav	19.472	-478	18.994							
Baten										
2.1 Sociale veiligheid	-735	0	-735							
2.2 Branden & Crises	0	-73	-73							
2.3 Integr.vergunn.verlen.&handhav	-4.616	-29	-4.645							
Toevoegingen / onttrekkingen reserves										
Reserves	0	0	0							
Totaal	29.475	-138	29.337							

Prg. nr	beleids- veld	Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)							
			2013	2014	2015	2016	2017	2018		
2		Neutrale wijzigingen			12 n					
2		Compenserende maatregelen			-150 v					
Totaal programma 2			-138 v	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v

Toelichting bij de financiële tabellen:

In de bovenste tabel staan per beleidsveld het totaal van de financiële wijzigingen, onderverdeeld naar lasten en baten. Er zijn wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen, overige wijzigingen en compenserende maatregelen. Deze verdeling vindt u in de tweede tabel. De wijzigingen met een budgettair effect worden in deze paragraaf toegelicht. De resterende wijzigingen komen terug in de paragraaf compenserende maatregelen en paragraaf 2.13.

2.3 Programma 3 Welzijn, Gezondheid en Zorg

Commissie	<i>Samenleving</i>
(Coördinerende) Portefeuilles	<i>Maatschappelijke Ontwikkeling</i>
Afdeling(en)	<i>Stadszaken en Dienstverlening</i>

2.3.1 Beleidsrealisatie

Per doel en prestatie wordt door middel van een ‘verkeerslicht’ (groen, geel of rood) aangegeven of deze naar onze inschatting wel of niet wordt gerealiseerd.

3	Welzijn, Gezondheid en Zorg		Toelichting bij gele of rode score
3.1	Sociale samenhang en diversiteit		
1	Sterkere sociale samenhang en sociale netwerken in wijken	😊	
a	Faciliteren bewonersactiviteiten gericht op ontmoeten, verbinden en meedoen	😊	
2	Meer wederzijds respect voor verschillende achtergronden en levensstijlen	😊	
a	Subsidiëren activiteiten vrijwilligersorganisaties, die zich richten op bevorderen sociale samenhang en op positieve wijze omgaan met diversiteit	😊	
3	Meer vrijwilligers uit diverse doelgroepen	😊	
a	Faciliteren, werven en ondersteunen vrijwilligers en organisaties die met vrijwilligers werken	😊	
3.2	Zorg en dienstverlening voor mensen met een beperking		
1	Meer zelfredzaamheid voor mensen met beperking	😊	
a	Subsidiëren laagdrempelige informatie en advies	😊	
b	Subsidiëren preventieve en ondersteunende huisbezoeken	😊	
c	Beschikbaar stellen van collectieve voorzieningen	😊	
d	Verstrekken individuele voorzieningen	😊	
2	Minder overbelaste mantelzorgers	😊	
a	Faciliteren ondersteuning mantelzorgers	😊	
3.3	Maatschappelijke opvang en zorg voor kwetsbare groepen		
1	Zo zelfstandig mogelijk leven voor de doelgroep van OGGZ	😊	Zie prestatie 1a.
a	Faciliteren voorzieningen maatschappelijke opvang en wonen	😊	De locatie voor de voor de 24-uurs-opvang is nog niet bepaald.
2	Minder daklozen onder OGGZ-doelgroep	😊	
a	Faciliteren adequaat voorzieningenniveau	😊	
b	Inzetten op voorkomen huisuitzettingen en faciliteren nazorg	😊	
3	Afname huiselijk geweld	😊	Zie prestatie 3b.
a	Faciliteren van Steunpunt Huiselijk Geweld	😊	
b	Faciliteren van versterken vrouwenopvang	😊	Betere uitstroom uit de opvangvoorziening blijft een aandachtspunt. Er is een tekort aan mogelijkheden zoals contingentwoningen.
c	Voorlichting, training professionals en uitvoering preventieve programma's	😊	
3.4	Publieke Gezondheid		
1	Gezondere leefstijl	😊	Zie prestatie 1a.
a	Bewust maken risico's ongezonde leefstijl	😊	Minder projecten zijn gestart dan gepland, omdat het budget is verlaagd in verband met de financiële situatie. Omdat het preventieve inzet betreft is geen direct effect op de ervaren gezondheid.
b	Rekening houden gezondheidseffecten gemeentelijk beleid	😊	
2	Minder gezondheidsachterstanden	😊	Zie prestatie 2a.
a	Faciliteren preventieve, eerstelijnszorg en aanbieden gezonde leefomgeving	😊	Minder projecten zijn gestart dan gepland, omdat het budget is verlaagd in verband met de financiële situatie. Omdat het preventieve inzet betreft is geen direct effect op de ervaren gezondheid.
b	Faciliteren doelgroepgericht bevorderen gezondheid	😊	

2.3.2 Financiële afwijkingen

– is voordelig, n is nadelig (bedragen x € 1.000)

	2013		2014		2015	2016	2017
	Begroting gewijzigd	Financiële afwijking	Begroting bijgesteld	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking
Lasten							
3.1 Soc.samenhang en diversiteit	5.182	302	5.484				
3.2 Zorg&dnstverl.mensen m.beperk.	39.470	-620	38.850	238	-2	-2	-2
3.3 Maatsch.opv.&zorg kwetsb.grpn.	4.237	120	4.357				
3.4 Publieke Gezondheid	3.514	-193	3.321				
Baten							
3.1 Soc.samenhang en diversiteit							
3.2 Zorg&dnstverl.mensen m.beperk.	-3.287	152	-3.135	2	2	2	2
3.3 Maatsch.opv.&zorg kwetsb.grpn.		-520	-520				
3.4 Publieke Gezondheid							
Toevoegingen / onttrekkingen reserves							
Reserves	-2.507	-57	-2.564				
Totaal	46.609	-815	45.794	240	0	0	0

Prg. nr	beleids- veld	Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)					
			2013	2014	2015	2016	2017	2018
3		Neutrale wijzigingen	-163 v	240 n				
3		Overige wijzigingen	-79 v					
3		Compenserende maatregelen	-574 v					
Totaal programma 3			-816 v	240 n	0 v	0 v	0 v	0 v

Toelichting bij de financiële tabellen:

In de bovenste tabel staan per beleidsveld het totaal van de financiële wijzigingen, onderverdeeld naar lasten en baten. Er zijn wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen, overige wijzigingen en compenserende maatregelen. Deze verdeling vindt u in de tweede tabel. De wijzigingen met een budgettair effect worden in deze paragraaf toegelicht. De resterende wijzigingen komen terug in de paragraaf compenserende maatregelen en paragraaf 2.13.

Collectief vervoer WMO voorzieningen

In de 1^e Bestuursrapportage van 2013 is melding gemaakt van een structurele toename van de vraag naar collectief vervoer bij de WMO voorzieningen. Dit heeft geleid tot een begrotingswijziging van 935.000 in 2013 en 712.000 vanaf 2014, ten laste van de WMO reserve. In de 1^e Bestuursrapportage 2013 is het probleem structureel verwerkt voor jaarlijks hetzelfde bedrag, echter de stand van de reserve is onvoldoende om dit structureel op te kunnen vangen. Daarom is nu aan de omringende gemeenten en provincie gevraagd besparingsmogelijkheden te onderzoeken, waardoor de omvang van het probleem teruggedrongen kan worden. Op basis hiervan is in de begroting van 2014 en verder een maatregel getroffen waardoor er € 500.000 minder aan de reserve Wmo wordt onttrokken. Dit bedrag zal vanaf 2015 als stelpost worden opgenomen op de collectieve vervoer voorziening, ten gunste van de reserve. Daarmee moet de ombuiging van 935.000 gerealiseerd zijn en is de onttrekking uit de reserve incidenteel geweest. Voor 2014 en verder resteert dan nog een bedrag van 212.000 dat 'structureel' onttrokken wordt aan de reserve. Omdat het een openeinderegeling betreft, kan de omvang van de lasten van collectief vervoer echter jaarlijks verschillen.

2.4 Programma 4 Jeugd, Onderwijs en Sport

Commissie	<i>Samenleving</i>
(Coördinerende) Portefeuilles	<i>Jeugd, Onderwijs en Sport</i>
Afdeling(en)	<i>Stadszaken</i>

2.4.1 Beleidsrealisatie

Per doel en prestatie wordt door middel van een ‘verkeerslicht’ (groen, geel of rood) aangegeven of deze naar onze inschatting wel of niet wordt gerealiseerd.

4	Jeugd, Onderwijs en Sport		Toelichting bij gele of rode score
4.1	Voorzieningen en zorg voor de jeugd		
1	Meer participatie jeugdigen in de stad	😊	
a	Aanbieden en stimuleren gebruik jeugdvoorzieningen	😊	
b	Regisseren en subsidiëren wijkgericht aanbod Sociaal Cultureel Werk jeugd	😊	
c	Regisseren en subsidiëren stedelijk aanbod Sociaal Cultureel Werk jeugd	😊	
2	Doorontwikkeling zorg jeugd	😊	
a	(Door)ontwikkeling Transitie Jeugdzorg	😊	
b	Verhogen effectiviteit Centra voor Jeugd en Gezin	😊	
c	Versterken vroegsignalering risico's jeugd en individuele hulpverlening	😊	
4.2	Onderwijs		
1	Meer ontwikkelingskansen voorschools, op school en naschools	😊	
a	Aanbieden en stimuleren deelname aan voor- en voegschoolse educatie	😊	
b	Continueren en uitbreiden schakelklassen met taalvoorzieningen	😊	
c	Continueren Brede Schoolontwikkeling	😊	
2	Meer startkwalificaties en minder verzuim schooluitval	😊	
a	Continueren 'Verminderen voortijdige schooluitval'	😊	
b	Versterken samenwerking (beroeps)onderwijs, werkgevers en gemeente	😊	
c	Inzetten spreekuren op scholen	😊	
3	Voldoende aanbod goed onderhouden onderwijshuisvesting	😊	
a	Realisatie voldoende goed onderhouden schoolgebouwen	😊	
b	Realiseren evenwichtige spreiding onderwijsgebouwen over de stad	😊	
4.3	Sport		
1	Hogere deelname breedtesport	😊	
a	Continueren aanbod combinatiefunctarissen	😊	
b	Ondersteunen en faciliteren sportverenigingen	😊	
c	Uitvoeren nieuw schoolzwemprogramma	😊	
2	Ondersteunen kernsporten	😊	
a	Faciliteren (kern)sportinfrastructuur	😊	
b	Faciliteren talentontwikkeling	😊	
c	Faciliteren kernsportevenementen	😊	
3	Voldoende goed onderhouden sportaccommodaties	😊	
a	Zorgen voor voldoende aanbod goed onderhouden sportaccommodaties	😊	
b	Invoeren tariefdifferentiatie	😞	Invoering vindt plaats na besluitvorming raad medio oktober inzake beleidsuitvoeringsplan sportaccommodaties.
c	Stimuleren multifunctioneel gebruik sportaccommodaties	😊	

2.4.2 Financiële afwijkingen

– is voordelig, n is nadelig (bedragen x € 1.000)

	2013		2014		2015	2016	2017
	Begroting gewijzigd	Financiële afwijking	Begroting bijgesteld	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking
Lasten							
4.1 Jeugd	15.545	-1.725	13.820	140			
4.2 Onderwijs	22.357	502	22.859	100	100	100	100
4.3 Sport	10.808	-142	10.666	100	100	100	100
Baten							
4.1 Jeugd	-5.291	1.098	-4.193				
4.2 Onderwijs	-2.417	52	-2.365				
4.3 Sport	-96	0	-96				
Toevoegingen / onttrekkingen reserves							
Reserves	263	-60	203	-240	-100	-100	-100
Totaal	41.170	-274	40.896	100	100	100	100

Prg. nr	beleids- veld	Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)					
			2013	2014	2015	2016	2017	2018
4	4.1	Onderwijsachterstandenbeleid		-875 v				
4	4.2	hogere aanslag OZB schoolgebouwen		100 n	100 n	100 n	100 n	100 n
4	4.2	budget risicomangement onderw.huis v.		632 n				
4	4.2	aanv.budget tijdelijke huisvesting onderwijs		125 n				
4	4.3	Bijstelling uren x tarief sport		-184 v				
4		Neutrale wijzigingen		79 n				
4		Overige wijzigingen		52 n				
4		Compenserende maatregelen		-203 v				
Totaal programma 4				-274 v	100 n	100 n	100 n	100 n

Toelichting bij de financiële tabellen:

In de bovenste tabel staan per beleidsveld het totaal van de financiële wijzigingen, onderverdeeld naar lasten en baten. Er zijn wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen, overige wijzigingen en compenserende maatregelen. Deze verdeling vindt u in de tweede tabel. De wijzigingen met een budgettair effect worden in deze paragraaf toegelicht. De resterende wijzigingen komen terug in de paragraaf compenserende maatregelen en paragraaf 2.13.

Toelichting op afwijkingen:

Onderwijsachterstandenbeleid

De specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) loopt tot en met 2014. In 2013 verwachten wij een onderbesteding van € 875.000. Door de gemeentelijke uitgaven aan het peuterspeelzaalwerk met VVE voorzieningen tot een bedrag van € 875.000 ten laste te brengen van deze specifieke uitkering vallen gemeentelijke middelen vrij.

Het bedrag dat incidenteel vrijvalt door de herschikking van de middelen peuterspeelzaalwerk ad € 875.000 willen wij budgettair neutraal inzetten voor het oplossen van een aantal actuele knelpunten bij onderwijshuisvesting, zoals hieronder worden vermeld. Mede in relatie hiermee is inmiddels een project gestart om de benodigde middelen in relatie tot onderwijshuisvesting nader in kaart te brengen. Met name de omvang van het planmatig onderhoud vraagt aandacht (mede gelet op de stelselwijziging in 2015 waarbij de verantwoordelijkheid voor planmatig onderhoud Primair Onderwijs wordt overgeheveld van de gemeente naar schoolbesturen). Zie verder onder risicomangement onderwijshuisvesting.

Hogere aanslag OZB schoolgebouwen

Door uitbreiding en nieuwbouw van schoolgebouwen zoals de vervanging van de noodlokalen in permanente bouw bij het Coornhertlyceum en nieuwbouw van de Wadden (locatie Boerhaave) is de waarde van diverse nieuwe en/of verbouwde schoolgebouwen gestegen waardoor in 2013 een hogere aanslag wordt geheven. Extra budget met betrekking tot de dekking van de OZB- aanslagen is noodzakelijk tot een bedrag van € 100.000. In het vervolg zal in de aanvraag van een raadskrediet ook de eventuele verhoging van de exploitatielasten, zoals bijvoorbeeld de OZB, worden betrokken. Binnen de gemeentelijke begroting zal dan een balans gevormd worden tussen inkomsten en uitgaven voor OZB. (programma 10)

Risicomanagement onderwijshuisvesting

Op het gebied van onderwijshuisvesting is sprake van diverse knelpunten zoals bij de uitvoering van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (uitbreidingen, nieuwbouwplannen, eerste inrichting na nieuw-/verbouw en calamiteiten), de voorbereiding van de gevolgen van de overdracht van het groot onderhoud aan de schoolbesturen van primair onderwijs per 1-1-2015 en risico's in verband met de afwikkeling van de overschrijdingsregeling. De hiervoor geraamde budgetten zijn niet toereikend, waardoor het nodig is extra middelen beschikbaar te stellen.

Tijdelijke huisvesting onderwijs

De kosten tijdelijke huisvesting zijn geactualiseerd. Hieruit blijkt dat in 2013 een aanvullend budget van € 125.000 noodzakelijk is vanwege diverse nieuw- en verbouw van schoolgebouwen.

Bijstelling uren x tarief sport

Voordeel uur x tarief sport € 184.000,-In 2013 is door de uitvoering van de efficiencytaakstelling formatie vervallen bij het beheer sport. Hierdoor kan nu ook de begrote dekking van personeel vervallen. Vanaf 2014 is dit structureel in de begroting geregeld.

2.5 Programma 5 Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling

Commissie	<i>Ontwikkeling</i>
(Coördinerende) Portefeuilles	<i>Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting</i>
Afdeling(en)	<i>Stadszaken en Gebiedsontwikkeling en Beheer</i>

2.5.1 Beleidsrealisatie

Per doel en prestatie wordt door middel van een 'verkeerslicht' (groen, geel of rood) aangegeven of deze naar onze inschatting wel of niet wordt gerealiseerd.

5	Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling		Toelichting bij gele of rode score
5.1	Wijken en Stedelijke Vernieuwing		
1	Meer vitaliteit in Haarlemse wijken	😊	
a	Betrokken zijn bij Haarlemse wijken	😊	
b	Inzetten instrumenten aanpak problemen leefbaarheid en veiligheid	😊	
c	Continueren wijkgericht werken	😊	
d	Regisseren integrale gebiedsaanpak	😊	
5.2	Wonen		
1	Meer kwalitatief goede, duurzame en gedifferentieerde woonbouw	😊	
a	Inspannen realisatie regionaal actieprogramma	☹️	De situatie op de woningmarkt heeft een remmend effect op de uitvoering van het nieuwbouwprogramma, ondanks de gemeentelijke inspanningen.
b	Ruimte geven en faciliteren vraaggerichte ontwikkeling nieuwbouw	😊	
c	Stimuleren mogelijkheden (collectief) opdrachtgeverschap	😊	
d	Onderzoeken kwaliteit en vraaggerichtheid planvoorraad	☹️	Een integrale beoordeling van alle woningbouwprojecten met corporaties en ontwikkelaars vindt op een andere manier plaats. Met corporaties is in het kader van het Lokaal Akkoord prioritering van projecten afgesproken. Ook in het kader van de ontwikkelstrategie Oost wordt prioritering aangebracht. Daarnaast wordt ook elders gezocht naar het verhogen van de kwaliteit en afzetbaarheid.
e	Voortzetten herstructureringsprogramma	😊	
2	Duurzaam verbeterde bestaande woningvoorraad	😊	
a	Bepalen toekomstwaarde bestaande woningvoorraad	😊	
b	Regisseren uitvoeringsprogramma 'Blok voor blok'	😊	
c	Continueren Duurzaamheidslening	😊	
d	Subsidiëren experiment energie neutrale woningen	😊	
e	Stimuleren transformatie kantoorruimten	😊	
3	Meer doorstroming	😊	
a	Verkennen woonruimteverdeelregio	😊	
b	Bevorderen doorstroming	😊	
c	Opstellen nieuwe regionale huisvestingsverordening	😊	
4	Sterkere positie specifieke groepen	😊	
a	Adviseren en begeleiden eigenaren woonhuismonumenten	😊	
b	Continueren startersleningen	☹️	Het beschikbare budget is volledig belegd. Gezocht wordt naar andere financieringsmogelijkheden.
c	Inzetten op meer huisvestingsmogelijkheden voor lage inkomens, studenten, ouderen en statushouders	😊	
d	Continueren wonen boven winkels	😊	
5.3	Ruimtelijke ontwikkeling		
1	Duurzame ruimtelijke ontwikkeling	☹️	Zie prestatie 1a.
a	Uitbrengen structuurvisie Openbare Ruimte	☹️	De Structuurvisie Openbare Ruimte is in concept gereed, maar nog niet definitief.

2	Optimale intergemeentelijke samenwerking	☺	
a	Verkennen nadere samenwerking vijf buurgemeenten	☺	
b	Verbinden aan afspraken binnen de MRA	☺	Afspraken uit het Regionaal Actieprogramma Wonen worden nagekomen. Afspraken omzetting kantoren in voorbereiding.
3	Krachtige en consistente aanpak van ruimtelijke processen	☺	
a	Stroomlijnen van bestaande besluitvorming en participatietrajecten	☺	Continue monitoring van processen ruimtelijke producten en dienstverlening.
4	Actuele ruimtelijke juridische producten	☺	
a	Actief betrokken zijn bij herziening ruimtelijk instrumentarium en processen rijksoverheid	☺	Portefeuillehouder is voorzitter van de G32 werkgroep Omgevingswet.
b	Actualiseren bestemmingsplannen	☺	Voor meer dan 95% van het Haarlems grondgebied is een bestemmingsplan wat jonger is dan 10 jaar vastgesteld.

2.5.2 Financiële afwijkingen

– is voordelig, n is nadelig (bedragen x € 1.000)

	2013		2014		2015	2016	2017
	Begroting gewijzigd	Financiële afwijking	Begroting bijgesteld	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking
Lasten							
5.2.Wonen	3.231	-562	2.669	-225			
5.3 Ruimtelijke ontwikkeling	2.662	700	3.362				
5.4 Vastgoed	41.458	4.218	45.676	606	606	606	606
Baten							
5.2 Wonen	-136	-35	-171				
5.4 Vastgoed	-34.009	-1.147	-35.156	-7	-7	-7	-7
Toevoegingen / onttrekkingen reserves							
Reserves	-14.434	-22	-14.456				
Totaal	-1.228	3.151	1.923	374	599	599	599

Prg. nr	beleidsveld	Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)					
			2013	2014	2015	2016	2017	2018
5	5.3	Overschrijding uren x tarief Ruimtelijk Beleid		700 n				
5	5.4	Effecten marktomstandigheden op grondexploitaties		2.299 n				
Toevoegingen / onttrekkingen aan reserves								
5	5.4	Onttrekking reserve grondexploitaties ivm effecten marktomstandigheden op grondexploitaties		-3.399 v				
5	5.4	Toevoeging reserve grondexploitaties ivm effecten marktomstandigheden op grondexploitaties		1.100 n				
5	5.2	Onttrekking reserve Volkshuisvesting (wonen boven winkels)		-200 v				
5		Neutrale wijzigingen		3.241 n	374 n	599 n	599 n	599 n
5		Overige wijzigingen		-51 v				
5		Compenserende maatregelen		-539 v				
Totaal programma 5				3.151 n	374 n	599 n	599 n	599 n

Toelichting bij de financiële tabellen:

In de bovenste tabel staan per beleidsveld het totaal van de financiële wijzigingen, onderverdeeld naar lasten en baten. Er zijn wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen, overige wijzigingen en compenserende maatregelen. Deze verdeling vindt u in de tweede tabel. De wijzigingen met een budgettair effect worden in deze paragraaf toegelicht. De resterende wijzigingen komen terug in de paragraaf compenserende maatregelen en paragraaf 2.13.

Toelichting op afwijkingen:

Overschrijding uren x tarief Ruimtelijk Beleid

Door het wegvallen van (grote) ruimtelijke projecten kunnen (de rendabele) medewerkers van de afdeling Ruimtelijk Beleid vrijwel geen uren meer schrijven op projecten. Ruimtelijk Beleid moet voor een groot deel uren x tarief schrijven op producten van andere afdelingen. Door terugloop in projecten wordt dat in 2013 te weinig gedaan. Dat betekent dat er meer uren geschreven worden op het eigen product "Ruimtelijke Plannen". In de 1e Bestuursrapportage 2013 is een nadeel van € 800.000 als melding in de risicoparagraaf opgenomen. Nu er ruim een half jaar is verstreken wordt de kans dat dit nadeel zich zal voordoen steeds reëler. Het nadeel 2013 wordt geraamd op € 700.000. Om dit nadeel na 2013 op te lossen zijn maatregelen genomen, die in 2014 leiden tot een vermindering van de personeelsuitgaven.

Effecten marktomstandigheden op grondexploitatie

De verwachtingen rondom de resultaten van de grondexploitatie zijn als gevolg van wijzigende marktomstandigheden bijgesteld. Dit levert extra tekorten op. Voorziene tekorten moeten direct voorzien worden wanneer deze bekend worden.

- Scheepmakerskwartier – een verslechtering van € 319.000 vanwege bijstelling van de geprognosticeerde opbrengst. Er moet rekening gehouden met een verlaging van de opbrengst, door een lagere koopsom of een latere verkoopdatum.
- Slachthuisterrein – Oorkondelaan – verslechterd met € 1.158.000. Dit is te wijten aan de noodzakelijke bijstelling van het risico profiel van de ontpachting, herzien inzicht in het achterstallig onderhoud en een actualisatie van de opbrengstverwachtingen naar aanleiding van recente marktkennis.
- Aziëweg – verslechtert met € 1.274.000. Préwonen krijgt het oude concept-programma (vrije sector appartementen) niet rond. Zij heeft aangetoond dat er als enig mogelijke optie een alternatief programma van sociale huur- en middeldure huur (zgn. vrije sector huur) gerealiseerd kan worden. Vanwege de programmabijstelling zal het college hiervoor een besluit aan de gemeenteraad voorleggen, inclusief mogelijke alternatieven.
- Meerwijk Centrum – een verslechtering met € 648.000. Afnemer Ymere heeft in de laatste fase problemen met de realisatie. De oude plannen met dure koopwoningen zijn in de huidige markt en op deze locatie niet meer mogelijk. Partij wil een voorstel doen voor een alternatief programma dat beter aangepast is aan de huidige woningmarkt en hypotheekmogelijkheden. Wel moet er voorlopig rekening gehouden worden een lagere verkoopopbrengst rekening houdend met contractbeperkingen.
- Ripperda – Een winstname van € 1.100.000 – Ripperda is voor een groot gedeelte afgerond.

De reeds gerealiseerde grondopbrengsten overtreffen de gemaakt en te maken kosten aanzienlijk. Voor dat deel zal in 2013 winst worden genomen en toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.

Het totaal van de extra verwachte tekorten bedraagt € 2.299.000. Hiervoor moet een voorziening toekomstige verliezen worden aangehouden die gedekt wordt uit de reserve grondexploitatie. Het saldo is momenteel € 1,5 miljoen en zal hierdoor € 799.000 negatief komen te staan. Nog in 2013 zal een besluit aan de raad worden voorgelegd om vanuit de reserve ISV Wonen dotatie aan Aziëweg en Meerwijk Centrum te doen van resp. € 1,1 en € 0,3 miljoen om aangepaste programma's mogelijk te maken en verkopen te stimuleren. Ook zal een voorstel volgen om grondexploitatie Raaks vroegtijdig af te sluiten met een saldo van € 2,7 miljoen aangezien afronding op korte termijn niet wordt verwacht. Dit levert een positieve bijdrage aan de reserve grondexploitatie van totaal € 4,1 miljoen waardoor deze weer een positief saldo zal vertonen van circa € 3,3 miljoen.

Onttrekking reserve Volkshuisvesting

Jaarlijkse onttrekking voor dekking project Wonen boven Winkels. Dit is een correctie omdat de middelen al wel in de exploitatie zijn opgenomen, maar de onttrekking uit de reserve nog niet heeft plaatsgevonden.

2.6 Programma 6 Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie

Commissie	<i>Ontwikkeling</i>
(Coördinerende) Portefeuilles	<i>Cultuur, Economische Zaken en Stadspromotie</i>
Afdeling(en)	<i>Stadszaken</i>

2.6.1 Beleidsrealisatie

Per doel en prestatie wordt door middel van een ‘verkeerslicht’ (groen, geel of rood) aangegeven of deze naar onze inschatting wel of niet wordt gerealiseerd.

6	Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie		Toelichting bij gele of rode score
6.1	Economie		
1	Meer ruimte voor bedrijven in topsectoren	☺	Externe factoren zoals crisis spelen wel een rol hierbij.
a	Faciliteren banengroei door promotie acquisitie en aanbieden voldoende planologische ruimte en milieuruimte	☹	In Waarderpolder heeft de gemeente actief ruimte geboden aan nieuwe bedrijven. In het centrum is een werkgroep actief die zich met acquisitie van nieuwe winkels bezighoudt. Onder andere Zara, Starbucks en Apple vestigen zich in 2013 in Haarlem door deze inspanningen. Ondanks de crisis is het aantal banen gelijk gebleven.
b	Inspannen voor bestendiging kantorenaanbod	☺	
c	Inspannen voor het hergebruik van leegstaande en leegkomende bedrijfsgebouwen voor creatieve bedrijvigheid	☺	
d	Ondersteunen realisatie van een sterker detailhandelsaanbod	☺	Regionale detailhandelsvisie is vastgesteld.
2	Concurrerend en hoogwaardig ondernemingsklimaat	☺	
a	Verbetering gemeentelijke dienstverlening	☺	Dienstverlening is verbeterd. Het onderzoek Kamer van Koophandel heeft hieraan bijgedragen om zaken te verbeteren.
b	Participeren in Platform Arbeidsmarkt en Onderwijs	☺	Projecten ter versterking arbeidsmarkt met onderwijs en bedrijven.
c	Bijdragen aan versterken innovatieklimaat	☺	Innovatie-agenda opgesteld, 3D printing.
d	Stimuleren groene werkgelegenheid	☺	Haarlem meest duurzame regio, veel duurzame bedrijven in Haarlem.
6.2	Cultuur en erfgoed		
1	(Behoud van een) gevarieerd basisaanbod van cultuur en erfgoed	☺	
a	Subsidiëren culturele instellingen en stimuleren ondernemerschap	☺	De cultuurnota is gereed; cultureel ondernemerschap is hier onderdeel van.
b	Faciliteren van broedplaatsen	☺	In de Gonnetstraat zijn 45 bedrijfjes gehuisvest.
c	Beschermen en behouden erfgoed, de historische ruimtelijke kwaliteit, monumenten en archeologische vondsten	☺	Nota Erfgoed en Ruimte is gereed, evenals aanwijzing gemeentelijke monumenten en monumentenlening voor eigenaren.
d	Stimuleren monumenteneigenaren tot goed onderhoud	☺	Monumentenlening, duurzame monumenten.
e	Beheer kunst in de openbare ruimte	☺	Kunstwacht heeft veel achterstallig onderhoud weg gewerkt.
2	Stabiele kunst- en cultuurdeelname door Haarlemmers	☺	
a	Realiseren nieuwe huisvesting Stichting Hart en organiseren 'Week van de cultuureducatie'	☺	
b	Subsidiëren culturele projecten uit het Cultuurstimuleringsfonds Haarlem	☺	
c	Behouden productiemogelijkheden Haarlemse kunstenaars en amateurs	☺	Toneelschuur heeft uit raadsbudget in 2013 en 2014 bijdrage gekregen ter compensatie rijksbezuinigingen.
6.3	Toerisme, recreatie, evenementen en promotie		
1	Meer bezoekers (toeristen en recreanten)	☺	
a	Bevorderen van (water)toerisme en -recreatie	☹	Haarlem Marketing heeft folder en webinformatie gemaakt ten behoeve van waterrecreatie, met alle aanbieders van waterrecreatie (rondvaarten, boten, sloepen). Aan Spaarndamseweg is ruimte gemaakt voor riviercruisevaart. Gemeente heeft geen budget om nieuwe steigers aan te leggen.
b	Bijdragen aan meer hotels voor verblijf bezoekers	☺	Onder andere nieuw hotel Vondel Groep aan Nieuwe Gracht en in Spaarwouderstraat.
c	Bijdragen aan behoud evenementenaanbod	☺	
d	Ontwikkelen en uitvoeren promotiecampagnes	☺	Uitvoering door Haarlem Marketing.
e	Bevorderen van internationaal toerisme in MRA-verband	☺	Via het programma Amsterdam Bezoeken Holland Zien.

Stand van zaken Toneelschuur Producties (voortgang nieuw beleid)

Het Rijk besloot in 2012 de subsidie voor de St. Toneelschuur Producties van € 960.000 te schrappen. De gemeenteraad heeft in reactie hierop in 2012 besloten Toneelschuur Producties subsidie te verstrekken van € 200.000 in 2013, aflopend naar € 60.000 per jaar in 2016 en verder. Deze subsidie is onmisbaar gebleken voor het verkrijgen van een bijdrage van het Fonds Podiumkunsten (FPK) van € 435.000 per jaar (2013). Voor 2013, en in het verlengde daarvan 2014, is de financiële situatie van St. Toneelschuur Producties relatief stabiel. Afgezien van een aantal toezeggingen van met name private fondsen voor 2014, zullen in deze periode alle geplande producties volgens plan op de planken gebracht worden. Voor de jaren 2015 en 2016 is de situatie onzekerder. Voor deze periode zal opnieuw een aanvraag bij het FPK ingediend moeten worden. Zodra het huidige huurcontract het toelaat, zal worden uitgezien naar goedkopere huisvesting voor het productiehuis.

2.6.2 Financiële afwijkingen

– is voordelig, n is nadelig (bedragen x € 1.000)

	2013		2014		2015		2016		2017	
	Begroting gewijzigd	Financiële afwijking	Begroting bijgesteld	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking
Lasten										
6.1 Economie	1.749	0	1.749	0	0	0	0	0	0	0
6.2 Cultuur en erfgoed	26.234	-603	25.631	84	-291	-291	-291	-291	-291	-291
6.3 Toerisme, recr., evenem. en prom.	1.400	0	1.400	0	0	0	0	0	0	0
Baten										
6.2 Cultuur en erfgoed	-345	-23	-368	0	0	0	0	0	0	0
6.3 Toerisme, recr., evenem. en prom.	-130	0	-130	0	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen / onttrekkingen reserves										
Reserves	-1.134	85	-1.049	-50	0	0	0	0	0	0
Totaal	27.774	-541	27.233	34	-291	-291	-291	-291	-291	-291

Prg. nr	beleids- veld	Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v(-) is voordelig; n is nadelig)					
			2013	2014	2015	2016	2017	2018
6	6.2	Monumentenleningen			-325 v	-325 v	-325 v	-325 v
6		Neutrale wijzigingen		-281 v				
6		Overige wijzigingen		90 n	34 n	34 n	34 n	34 n
6		Compenserende maatregelen		-350 v				
Totaal programma 6			-541 v	34 n	-291 v	-291 v	-291 v	-291 v

Toelichting bij de financiële tabellen:

In de bovenste tabel staan per beleidsveld het totaal van de financiële wijzigingen, onderverdeeld naar lasten en baten. Er zijn wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen, overige wijzigingen en compenserende maatregelen. Deze verdeling vindt u in de tweede tabel. De wijzigingen met een budgettair effect worden in deze paragraaf toegelicht. De resterende wijzigingen komen terug in de paragraaf compenserende maatregelen en paragraaf 2.13.

Toelichting op afwijkingen:

Erfgoed en ruimte

Als gevolg van de stelselwijziging revolverende fondsen kunnen de middelen die in de exploitatie geraamd zijn, na aftrek van te maken kosten voor de revolverende fondsen, vrijvallen. Een voordeel van € 325.000.

2.7 Programma 7 Werk en Inkomen

Commissie	<i>Samenleving</i>
(Coördinerende) Portefeuilles	<i>Sociale Zaken</i>
Afdeling(en)	<i>Sociale Zaken en Werkgelegenheid</i>

2.7.1 Beleidsrealisatie

Per doel en prestatie wordt door middel van een ‘verkeerslicht’ (groen, geel of rood) aangegeven of deze naar onze inschatting wel of niet wordt gerealiseerd.

7	Werk en Inkomen		Toelichting bij gele of rode score
7.1	Werk		
1	Meer directe uitstroom naar werk	☺	Als gevolg van de economische crisis zijn er minder vacatures, terwijl het aantal mensen zonder werk groter is. Daardoor is uitstroom moeilijker.
a	Afspraken maken met arbeidsmarktbemiddelaars over directe plaatsing op de arbeidsmarkt	☺	Er zijn minder vacatures en er is sprake van minder uitstroom als gevolg van conjuncturele invloeden. Na de zomer zijn aanvullende afspraken gemaakt met arbeidsbemiddelaars om extra inzet te leveren.
b	Bevorderen zelfstandig ondernemerschap	☹	Als gevolg van de economische crisis worden er minder aanvragen BBZ goedgekeurd met als argument dat er door het uitblijven van onder andere consumptieve bestedingen geen levensvatbaarheid wordt toegeëcht aan diverse ondernemingen.
2	Beschutte werkplekken voor mensen met een WSW-indicatie	☺	
a	Samen met Paswerk een werkplek voor mensen met WSW-indicatie bieden	☺	
b	Samen met Paswerk stimuleren van detachering en begeleid werken	☺	Als gevolg van conjuncturele invloeden worden veel Wsw'ers teruggemeld naar Paswerk. Herplaatsing is, eveneens als gevolg van de crisis, moeilijk.
7.2	Dienstverlening bij Inkomen		
1	Een tijdelijke inkomensondersteuning voor Haarlemmers die niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien en die daarvoor in aanmerking komen	☺	De toename van het aantal aanvragen heeft als gevolg gehad dat de tijdigheid niet op streefwaarde zit. Dit wordt veroorzaakt door de stijging van het aantal aanvragen en de daartoe beschikbare formatie.
a	Tijdig en rechtmatig verstrekken inkomensvoorziening	☺	De toename van het aantal aanvragen heeft als gevolg gehad dat de tijdigheid niet op streefwaarde zit.
b	Versterken handhaving	☺	Door toename van het aantal toegekende uitkeringen is de werkdruk gestegen met als gevolg minder capaciteit voor (specifieke) onderzoeken.
7.3	Dienstverlening bij schulden en Minimabeleid		
1	Meer duurzame en financiële zelfredzaamheid voor Haarlemmers	☺	Er is sprake van twee effecten: als gevolg van de economische crisis is sprake van meer aanvragen dan voorzien. Daarnaast is in het 1e kwartaal een vertraging ontstaan als gevolg van de reorganisatie. Na 1 mei is dat aangekondigde productieverlies daadwerkelijk geconstateerd en is daarop actie ondernomen.
a	Faciliteren inzet schuldenaar	☺	
b	Voorlichting geven en aanbieden budgetbegeleiding en budgetcursussen	☺	Er is sprake van een wachtlijst door stijging van het aantal aanvragen. Inmiddels zijn extra maatregel genomen om de wachtlijst terug te dringen.
c	Participeren in ketensamenwerking om schulden te voorkomen	☺	
d	Inzetten op kortdurend budgetbeheer	☺	Er is sprake van een wachtlijst door stijging van het aantal aanvragen. Deze stijging is hoger dan voorzien waardoor de beschikbare formatie niet toereikend is.
2	Meer Haarlemmers ondersteunen in groei naar financiële zelfredzaamheid	☺	Minder aanvragen toegekend als gevolg van versoering minimabeleid.
a	Vergroten gebruik minimaregelingen	☺	Minder aanvragen toegekend als gevolg van versoering minimabeleid. Overigens is het bereik (de bekendheid bij Haalemmers van de regeling) wel vergroot, echter aanvragen worden niet toegekend.
b	Aansluiting zoeken Haarlempas bij Jeugdportfonds en Jeugdcultuurfonds	☹	Geen gegevens beschikbaar.
c	Bieden van een incidenteel financieel vangnet	☺	
3	Bijzondere bijstand: inkomensondersteuning voor specifieke kosten	☺	Streefwaarde is 90%, actuele realisatie is 88%.
a	Tijdig en rechtmatig verstrekken bijzondere bijstand.	☺	Streefwaarde is 90%, actuele realisatie is 88%.

2.7.2 Financiële afwijkingen

– is voordelig, n is nadelig (bedragen x € 1.000)

	2013		2014		2015	2016	2017
	Begroting gewijzigd	Financiële afwijking	Begroting bijgesteld	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking
Lasten							
7.1 Werk en re-integratie	28.368	-260	28.108				
7.2 Inkomen	54.997	4.813	59.810				
7.3 Minimabeleid	9.632	-454	9.178				
Baten							
7.1 Werk en re-integratie	-25.928	0	-25.928				
7.2 Inkomen	-46.538	-2.963	-49.501				
7.3 Minimabeleid	-1.720	466	-1.254				
Toevoegingen / onttrekkingen reserves							
Reserves	-2.355	-2.339	-4.694		50	50	50
Totaal	16.456	-737	15.719		50	50	50

Prg. nr	beleidsveld	Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v(-) is voordelig; n is nadelig)					
			2013	2014	2015	2016	2017	2018
7	7.2	Hogere lasten WWB uitkeringen	1.661	n				
7	7.2	Lagere lasten BBZ	-172	v				
7	7.2	Hogere lasten IOAW uitkeringen	361	n				
7	7.3	Lagere uitgave studiefonds	-100	v				
7	7.3	Hogere lasten langdurigheidstoeslag	100	n				
7	7.3	Lagere lasten chronisch zieken	-214	v				
7	7.3	Lagere opbrengsten debiteuren bijzondere bijstand	325	n				
7	7.3	Lagere lasten inhuur schulddienstverlening	11	n				
Toevoegingen / onttrekkingen aan reserves								
7	7.1	Onttrekking reserve WWB	-2.022	v				
7	7.3	Correctie WMO reserve	50	n	50	n	50	n
7		Neutrale wijzigingen	-80	v				
7		Overige wijzigingen	40	n				
7		Compenserende maatregelen	-697	v				
Totaal programma 7			-737	v	50	n	50	n

Toelichting bij de financiële tabellen:

In de bovenste tabel staan per beleidsveld het totaal van de financiële wijzigingen, onderverdeeld naar lasten en baten. Er zijn wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen, overige wijzigingen en compenserende maatregelen. Deze verdeling vindt u in de tweede tabel. De wijzigingen met een budgettair effect worden in deze paragraaf toegelicht. De resterende wijzigingen komen terug in de paragraaf compenserende maatregelen en paragraaf 2.13.

Toelichting op afwijkingen:

Hogere lasten WWB uitkeringen

De gevolgen van economische crisis leiden tot hoger werkloosheid en dus ook hoger aantal bijstandsaanvragen. De prognose is dat het werkloosheid (en dus ook de bijstandsaanvragen) blijft toenemen. De stijging is slechts ten dele gecompenseerd door het Rijk in de eerste beschikking. In september volgt de definitieve beschikking en zullen we separaat de raad informeren. Bovendien neemt als gevolg van de economische crisis de aflossingscapaciteit van klanten af waardoor de ontvangsten bij debiteuren achterblijven (nadelig effect € 1.661.000).

Lagere lasten BBZ

Minder mensen maken gebruik van een BBZ uitkering. Dat heeft mede als oorzaak dat de levensvatbaarheid van bedrijven in geval van solvabiliteit problemen gering is zodat gedwongen overgegaan moet worden naar bedrijfsbeëindiging in plaats van een tijdelijke inkomensondersteuning. (voordelig effect € 172.000).

Hogere lasten IOAW uitkeringen

Meer oudere Haarlemmers lukt het niet werk te vinden tijdens hun WW uitkering. Hierdoor neemt het aantal mensen toe dat gebruik maakt van een IOAW uitkering na hun maximale WW periode. (nadelig effect € 361.000).

Lagere uitgave studiefonds

Het studiefonds is in 2013 opengesteld voor Haarlemmers die een opleiding willen volgen. Het budget wordt weer gevoed door de aflossing van de mensen die de lening aangaan. Naar verwachting wordt de helft van het beschikbare budget dit jaar niet uitgegeven. (voordelig effect € 100.000).

Hogere lasten langdurigheidstoeslag

Vanwege de conjunctuur wordt de doelgroep groter en blijft deze ook langer in de bijstand. Hierdoor wordt de doelgroep voor de langdurigheidstoeslag groter en leidt dit tot stijgende lasten. (nadelig effect € 100.000).

Lagere lasten chronisch zieken

De voorziening voor chronisch zieken is dit jaar beperkt in de doelgroep en aangescherpt in de voorwaarden. Dat leidt tot verwachte lagere lasten van € 214.000.

Lagere opbrengsten debiteuren bijzondere bijstand

Verstrekke leenbijstand of ten onrechte verstrekke bijzondere bijstand wordt teruggevorderd. Door een afnemende verhaalscapaciteit blijven de ontvangsten met € 325.000 achter op de begroting.

Lagere lasten inhuur schulddienstverlening

De lasten voor de inhuur ten behoeve voor de uitvoering van de schulddienstverlening voor de omliggende gemeente worden gedekt door de baten van deze omliggende gemeenten. Vanwege achterstanden in de afhandeling van aanvragen blijven de baten met € 11.000 achter op de begroting.

Onttrekking reserve WWB

Ter dekking van de hogere uitgaven uit het I deel is een onttrekking van € 2.022.000 uit de reserve WWB noodzakelijk.

Correctie WMO reserve

Als gevolg van de volledig uitgevoerde motie "wie wat bewaart heeft iets" is een onttrekking t/m 2011 vanuit de WMO reserve ter dekking in de begroting opgenomen. In de begrotingswijzigingen voor 2012 en verder is de correctie niet verwerkt. Dit dient wel structureel gecorrigeerd te worden.

2.8 Programma 8 Bereikbaarheid en Mobiliteit

Commissie	<i>Beheer</i>
(Coördinerende) Portefeuilles	<i>Verkeer- en vervoersbeleid</i>
Afdeling(en)	<i>Gebiedsontwikkeling en Beheer</i>

2.8.1 Beleidsrealisatie

Per doel en prestatie wordt door middel van een ‘verkeerslicht’ (groen, geel of rood) aangegeven of deze naar onze inschatting wel of niet wordt gerealiseerd.

8	Bereikbaarheid en Mobiliteit		Toelichting bij gele of rode score
8.1	Autoverkeer en verkeersveiligheid		
1	Betere duurzame bereikbaarheid Haarlem	☹️	Een aantal prestaties wordt gehaald, een aantal vertraagt omdat deze volgt uit de onlangs vastgestelde Parkeervisie en vertraagde vaststelling van het mobiliteitsfonds.
a	In samenwerking uitwerken fase 2 dynamisch verkeersmanagement	☹️	Vanwege de vertraagde vaststelling van het mobiliteitsfonds betekent dat dynamisch verkeersmanagement ook vertraging oploopt.
b	Ontwikkelen duurzame verbeteringen ketenmobiliteit	😊	
c	In samenwerking uitwerken eerste maatregelen regionale bereikbaarheidsvisie	😊	
d	Verbetering systeem bestaande verwijzingsborden	☹️	Dit actiepoint is als maatregel opgenomen in de in juni 2013 vastgestelde Parkeervisie. Op vaste bebording kunnen nog maatregelen worden doorgevoerd, deels gaat dit om een doorlopend proces (controle of bebording voldoet of aangevuld moet worden). Budget ontbreekt voor andere maatregelen in 2013.
e	Stimulering elektrisch vervoer en onderzoek stadsdistributie	😊	
f	Verbeteren autobereikbaarheid vanuit het oosten	😊	
2	Betere verkeersveiligheid	☹️	Een aantal prestaties wordt niet of later behaald, zie prestatie 2a en c.
a	Inrichten woongebieden als 30 km zone	☹️	Er is geen budget meer voor beschikbaar. Dit is bij de kadernota 2012 afgeraamd. Invoering 30 km/u Zuiderhout is vertraagd door bezwaren van bewoners.
b	Maatregelen nemen t.b.v. verkeersveiligheid rond scholen	😊	
c	Analyseren en verbeteren black-spot locaties	☹️	Black Spot Prins Bernhardlaan wordt nog aangepakt en zal alsnog gerealiseerd worden.
8.2	Openbaar vervoer en langzaam verkeer		
1	Aantrekkelijker openbaar vervoer	☹️	Pas in 2014 zullen alle prestaties worden behaald, zie prestatie 1b.
a	Verbeteren toegankelijkheid bus	😊	
b	Verbeteren doorstroming (hoogwaardig) openbaar vervoer	☹️	In 2014 wordt het programma Quick Wins 1 uitgevoerd, budgettair heeft dit geen effect, 100% provinciale subsidie.
c	Deelnemen ontwikkeling HOV-netwerk	😊	
d	Vastleggen routekeuze HOV-busverbinding	😊	
2	Meer fietsvoorzieningen	☹️	Niet alle prestaties worden behaald, zie prestatie 2a.
a	Uitbreiden fietsnetwerk	☹️	Vanwege bezuinigingen zijn geen nieuwe projecten met fietspaden gestart.
b	Aanleggen extra fietsstallingsplaatsen	😊	
c	Uitvoeren fietssnelweg	😊	
d	Regisseren bouw fietsgevel	😊	
8.3	Parkeren		
1	Meer fiets- en autoparkeermogelijkheden voor en in de binnenstad	☹️	Het is nog niet duidelijk of de prestaties gehaald worden gezien de bezuinigingsvoorstellen.
a	Opstellen studie haalbaarheid garage binnenstad oost	☹️	Eind 2013 zal in verband met bezuinigingen een notitie met betrekking tot nut en noodzaak van een verdergaand onderzoek worden voorgelegd.
b	In samenwerking realiseren parkeergarage Frederikspark	😊	
c	Onderzoeken mogelijke P&R voorzieningen	☹️	Dit actiepoint is als maatregel opgenomen in de in juni 2013 vastgestelde Parkeervisie. Afhankelijk van bezuinigingsvoorstellen wordt dit in 2014 opgepakt.
d	Uitwerken mogelijkheden aanpassen uitgifte abonnementengarages	😊	

2	Minder parkeeroverlast op straat	☺	
a	Uitvoeren gerichte controle-acties	☺	
b	Stimuleren (bedrijfs-) vervoermanagement en deelautogebruik	☺	
c	Ontwikkelen en uitvoeren maatregelen om gebruik parkeergarages te stimuleren	☺	
d	Invoeren kentekensparkeren	☺	
3	Efficiëntere verdeling parkeerruimte	☹	De prestatie wordt niet in 2013 behaald.
a	Actualiseren parkeernormen	☹	Dit actiepunt is als maatregel opgenomen in de in juni 2013 vastgestelde Parkeervisie en zal in 2014 worden opgepakt.

2.8.2 Financiële afwijkingen

– is voordelig, n is nadelig (bedragen x € 1.000)

	2013		2014		2015		2016		2017	
	Begroting gewijzigd	Financiële afwijking	Begroting bijgesteld	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking
Lasten										
8.1	Autoverkeer en verkeersveilig	4.657	-667	3.990	0	0	0	0	0	0
8.2	Openb.vervoer&langzaam verkeer	204	-9	195	0	0	0	0	0	0
8.3	Parkeren	10.095	-162	9.933	0	0	0	0	0	0
Baten										
8.1	Autoverkeer en verkeersveilig	-8	0	-8	0	0	0	0	0	0
8.2	Openb.vervoer&langzaam verkeer	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8.3	Parkeren	-14.263	-141	-14.404	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen / onttrekkingen reserves										
	Reserves	415	0	415	0	0	0	0	0	0
Totaal		1.090	-979	111	0	0	0	0	0	0

Prg. nr	beleids- veld	Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v(-) is voordelig; n is nadelig)							
			2013	2014	2015	2016	2017	2018		
8		Neutrale wijzigingen			-33 v					
8		Compenserende maatregelen			-946 v					
Totaal programma 8					-979 v	0 v	0 v	0 v	0 v	0 v

Toelichting bij de financiële tabellen:

In de bovenste tabel staan per beleidsveld het totaal van de financiële wijzigingen, onderverdeeld naar lasten en baten. Er zijn wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen, overige wijzigingen en compenserende maatregelen. Deze verdeling vindt u in de tweede tabel. De wijzigingen met een budgettair effect worden in deze paragraaf toegelicht. De resterende wijzigingen komen terug in de paragraaf compenserende maatregelen en paragraaf 2.13.

2.9 Programma 9 Kwaliteit Fysieke Leefomgeving

Commissie	<i>Beheer</i>
(Coördinerende) Portefeuilles	<i>Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte, Milieu</i>
Afdeling(en)	<i>Gebiedsontwikkeling en Beheer, Stadszaken (Milieu)</i>

2.9.1 Beleidsrealisatie

Per doel en prestatie wordt door middel van een ‘verkeerslicht’ (groen, geel of rood) aangegeven of deze naar onze inschatting wel of niet wordt gerealiseerd.

9	Kwaliteit Fysieke Leefomgeving		Toelichting bij gele of rode score
9.1	Milieu, duurzaamheid en leefbaarheid		
1	Klimaatneutrale gemeente in 2030 en klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2015	😊	
a	Stimuleren energiebesparing, en en benutten van duurzame energie	😊	
b	Duurzame inkoop gemeentelijke organisatie	😊	
2	Minder bestaande milieuhinder	😊	
a	Uitvoeren programma bodemsanering	😞	Niet alle projecten van het bodemprogramma kunnen worden uitgevoerd. Dit komt door een korting op de decentrale uitkering bodem door het rijk en duurder uitvallende saneringen (Lievever en Nassaulaan). Het bodemprogramma zal worden aangepast.
b	Bestrijden diverse soorten lawaai	😊	
c	Verbeteren luchtkwaliteit	😊	
3	Minder nieuwe milieuhinder	😞	Zie 3b.
a	Opstellen milieukwaliteitseisen in bestemmingsplannen	😊	
b	Opstellen milieuprogramma met kwaliteitseisen en adviezen bij ontwikkelingsprojecten	😞	Nieuwe ontwikkelingen bieden de beste kansen om de milieuhinder in een gebied per saldo te verminderen. Het is een toetsingsmoment voor de strengere hedendaagse eisen voor het hele gebied. Door de voortdurende recessie is het aantal ontwikkelingsprojecten sterk verminderd, waardoor geen nieuwe eisen en adviezen kunnen worden opgesteld.
9.2	Openbare ruimte bovengronds		
1	Handhaven huidige kwaliteit openbare ruimte	😞	De huidige kwaliteit van de openbare ruimte staat binnen afzienbare termijn onder druk vanwege bezuinigingen op het beheer en onderhoud.
a	Regisseren regulier onderhoud	😊	
b	Uitvoeren nieuwe meerjaronderhoudsprogramma	😞	Projecten schuiven door naar volgende jaren wegens bezuinigingsopdracht.
c	Continueren aanpak achterstallig onderhoud	😊	De streefjaren voor het inhalen van achterstallig onderhoud worden niet gehaald vanwege bezuinigingsopdracht.
d	Handhaven kwaliteit openbare ruimte	😞	De openbare ruimte zal over de hele linie op een lager kwaliteitsniveau onderhouden worden dan op basis van de Visie en Strategie beheer en onderhoud is vastgesteld. Het effect is dat in delen van de stad de uitstraling van de openbare ruimte van lagere kwaliteit is dan gewenst.
e	Regisseren stadsdeeluitvoeringsprogramma's	😊	Met ingang van 2014 komen er vijf gebiedsprogramma's, onder andere met de projecten in de openbare ruimte.
2	Meer en beter groen en meer biodiversiteit	😊	Wezenlijke aanzetten tot ecologisch beheer en onderhoud zijn geleverd in beleid. Meer samenwerking met bewoners in groen door corporaties en gemeente. Faciliteren stadslandbouw.
a	Stimuleren aanleg meer kleinschalig groen	😊	Meer samenwerking met bewoners in groen door corporaties en gemeente. Faciliteren stadslandbouw.
b	Bevorderen biodiversiteit door aanpassen, inrichting en of beheer bestaand groen	😊	Ecologisch beleidsplan en beheerplannen zijn of worden vastgesteld. Onderhoudsbestekken worden aangepast op basis van ecologisch beheer.
c	Planten meer inheems groen	😊	
3	Meer duurzaamheid in projecten	😞	
a	Initiëren 'energie uit asfalt' projecten	😞	Na evaluatie van een proef is besloten hier niet mee door te gaan wegens onvoldoende rendement.
b	Toepassen hergebruik vrijgekomen materialen	😊	Dit gebeurt overeenkomstig de wettelijke normen en landelijke richtlijnen voor de grond, weg- en waterbouw.

4	Intensievere duurzaamheidseducatie	😊	
a	Uitvoeren jaarprogramma natuur- en milieueducatie	😊	
b	Uitbouwen duurzaamheidseducatie	😊	
9.3 Openbare ruimte ondergronds			
1	Betere riolering- en drainagesystemen	😊	
a	Aanleggen en vervangen riolering- en drainagesystemen	😊	
2	Minder overstorten	😊	
a	Afkoppelen neerslag op wegen en daken en afvoeren vuilwater	😊	
b	Aanleggen bergbezinkbassins (BBB's)	😞	In verband met de komst van een nieuw Gemeentelijk rioleringsplan is de bouw van de vijf nog resterende BBB's bevroren. In afwachting van een evaluatie met HH Rijnland.
9.4 Waterwegen			
1	Betere afmeervoorzieningen voor beroeps- en pleziervaart	😊	Aantal afmeervoorzieningen gefaseerd op peil gebracht.
a	Realiseren voorzieningen in en aan het Spaarne	😊	
b	Realiseren gemeentelijke vaste afmeervoorzieningen in grachten en singels	😊	
c	Onderhouden en vervangen oeverconstructies en bruggen	😞	Programma getemporeerd vanwege bezuinigingsopdracht, projecten schuiven door naar volgende jaren. De streefjaren voor het inlopen van het achterstallig onderhoud schuiven daarmee ook op.
2	Voldoende afvoerend en bergend vermogen openbaar water	😊	Fase 2 van het baggerprogramma wordt afgerond.
a	Baggeren nog niet gebaggerde watergangen	😊	
b	Realiseren extra waterberging en nieuwe waterverbindingen	😊	
c	Realiseren systeem voor vasthouden schoon duinwater	😞	Studie hiernaar wordt gedaan door HH Rijnland, is naar verwachting in 2015 gereed, Uitvoering gebeurt deels parallel aan en deels in aansluiting op deze studie.
9.5 Afvalinzameling en reiniging			
1	Duurzame inzameling en verwerking huishoudelijk fijn en grof afval	😞	Aanvankelijk voorstel is bestuurlijk niet akkoord bevonden. Nieuwe financiële middelen worden gezocht. De business case is eind van het jaar klaar.
a	Inzamelen restafval en Textiel, Papier, Glas en Kunststof via ondergrondse containers	😞	Uitvoering van het programma is vertraagd vanwege opstellen van business-case duurzaam afvalbeheer.
b	Realiseren extra opslagcapaciteit te scheiden afvalfracties	😞	Uitvoering van het programma is vertraagd vanwege opstellen van business-case duurzaam afvalbeheer.
c	Verbeteren afhandelingsproces en scheiding op milieustraat	😞	Oplevering milieustraat opnieuw vertraagd wegens problemen met de bouw; er vindt verzakking plaats. De oplevering wordt nu verwacht in de loop van eerste halfjaar 2014.
d	Intensivering voorlichting afvalscheiding	😞	Afhankelijk van de uitvoering van het programma duurzaam afvalbeheer.
2	Schone stad	😊	
a	Implementatie beeldgestuurd reinigen	😊	Ingevoerd voor het onderdeel verwijderen van zwerfafval uit de openbare ruimte.
b	Afspraken maken over niet-chemische onkruidbestrijding	😊	Nota in voorbereiding.

2.9.2 Financiële afwijkingen

– is voordelig, n is nadelig (bedragen x € 1.000)

	2013		2014		2015	2016	2017
	Begroting gewijzigd	Financiële afwijking	Begroting bijgesteld	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking
Lasten							
9.1 Milieu, leefbaar- & duurzaamheid	12.566	1.028	13.594	762	7	7	7
9.2 Openbare ruimte bovengronds	34.455	2.288	36.743	40			
9.3 Openbare ruimte ondergronds	10.183	106	10.289				
9.4 Waterwegen	10.192	-405	9.787				
9.5 Afvalinzameling	18.892	61	18.953				
Baten							
9.1 Milieu, leefbaar- & duurzaamheid	-2.181	-310	-2.491	-72			
9.2 Openbare ruimte bovengronds	-992	-45	-1.037				
9.3 Openbare ruimte ondergronds	-11.523	-140	-11.663				
9.4 Waterwegen	-723	0	-723				
9.5 Afvalinzameling	-20.189	60	-20.129				
Toevoegingen / onttrekkingen reserves							
Reserves	8.646	-4.755	3.891	-499			
Totaal	59.188	-2.164	57.024	232	7	7	7

Prg. nr	beleidsveld	Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)					
			2013	2014	2015	2016	2017	2018
9	9.1	Begraafplaatsen	135	n				
9	9.2	Oninbare vordering wegens faillissement	71	n				
9	9.2	Kosten gladheidbestrijding	50	n				
9	9.3	Wijziging belastingen, rioolheffing	-140	v				
9	9.5	Wijziging belastingen, afvalstoffenheffing	60	n				
9		Neutrale wijzigingen	145	n	232	n	7	n
9		Overige wijzigingen	57	n				
9		Compenserende maatregelen	-2.542	v				
Totaal programma 9			-2.164	v	232	n	7	n

Toelichting bij de financiële tabellen:

In de bovenste tabel staan per beleidsveld het totaal van de financiële wijzigingen, onderverdeeld naar lasten en baten. Er zijn wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen, overige wijzigingen en compenserende maatregelen. Deze verdeling vindt u in de tweede tabel. De wijzigingen met een budgettair effect worden in deze paragraaf toegelicht. De resterende wijzigingen komen terug in de paragraaf compenserende maatregelen en paragraaf 2.13.

Toelichting op afwijkingen:

Begraafplaatsen

Doordat de laatste jaren minder wordt begraven worden minder inkomsten gegenereerd. Het tekort wordt ingeschat op € 62.000. Vanaf 2014 is hier structureel in de begroting rekening mee gehouden. Daarnaast moeten dit jaar de graven geruimd worden. Dit dient één keer per 5-6 jaar uitgevoerd te worden. Uitstel is niet langer mogelijk, omdat de graven wel onderhouden moeten worden, zonder dat daar nog inkomsten uit voortkomen. Hier wordt in de begroting niet structureel rekening mee gehouden. De kosten hiervoor bedragen € 73.000 (per saldo € 135.000 nadelig effect).

Oninbare vordering wegens faillissement

Op 28 mei 2013 is het faillissement uitgesproken van de concessiehouder die in Haarlem de reclame op de driehoeksborden verzorgde. De openstaande vordering is € 221.447. De vordering betreft de afdracht van gelden over het tweede tot en met het vierde kwartaal van 2012 en het eerste en tweede kwartaal van 2013. De vordering is neergelegd bij de curator. Binnen de beschikbare budgetten kan een bedrag van € 150.000 worden opgevangen. Resteert een nadeel van € 71.000. De overeenkomst met de concessiehouder is inmiddels ontbonden. Per 1 juli is een nieuwe concessiehouder bereid gevonden de overeenkomst tot en met 31 december 2013 over te nemen.

Kosten gladheidbestrijding

In de 1e Bestuursrapportage 2013 is aangegeven dat gedurende de eerste 2 maanden van 2013 er veelvuldig door Spaarnelanden voor de gladheidsbestrijding is uitgerukt. Op basis van de cijfers van januari en februari 2013 kon al worden gesteld dat de begroting met € 240.000 zou worden overschreden. In de eerste bestuursrapportage is in plaats van de gemelde € 240.000 overschrijding een bedrag van € 190.000 verrekend. Het resterende deel (€ 50.000) wordt nu verwerkt.

Wijziging belastingen

In het Investeringsplan 2013 bij kadernota 2013 zijn lagere kapitaallasten riolering neutraal verwerkt omdat lagere lasten riolering, vanwege de kostendekkendheid, een lagere opbrengst betekent. Echter niet voor het lopende jaar, omdat dan de tarieven al vast staan. Betreft incidentele correctie op verwerking investeringsplan 2013 bij kadernota 2013 met een voordelig effect van € 140.000 op de begroting 2013. De baten afvalstoffenheffing worden met € 60.000 verlaagd op basis van 2e rapportage 2013 van Cocensus.

2.10 Programma 10 Financiën en Algemene Dekkingsmiddelen

Commissie	<i>Bestuur</i>
(Coördinerende) Portefeuilles	<i>Financiën en personeel</i>
Afdeling(en)	<i>Concernstaf, Middelen en Services</i>

2.10.1 Beleidsrealisatie

Per doel en prestatie wordt door middel van een ‘verkeerslicht’ (groen, geel of rood) aangegeven of deze naar onze inschatting wel of niet wordt gerealiseerd.

10	Financiën / Algemene dekkingsmiddelen		Toelichting bij gele of rode score
10.1	Algemene dekkingsmiddelen en financiële positie		
1	Sluitende meerjarenraming en actief verminderen schuldenlast	☹️	Door met name compenserende maatregelen te treffen sluit de begroting 2013. Hierdoor was het niet mogelijk om ook de schuldenlast actief te verminderen.
a	Vergroten weerstandscapaciteit en/of verminderen omvang risico's	☹️	De weerstandscapaciteit is ten opzichte van de begroting ongewijzigd gebleven. In 2013 is actief gestuurd op risicobeheersing zonder dat de omvang van de risico's daardoor verminderd is.
b	Verbeteren schuldratio	☹️	Om de schuldenpositie af te bouwen is budgettaire ruimte nodig. In tijden van economische recessie een ingewikkelde afweging. Bij begroting 2013 is geen budgettaire ruimte vrijgemaakt om schulden af te lossen.
c	Jaarlijks twee doelmatigheidsonderzoeken uitvoeren (Gemeentewet 213a)	😊	
d	Extra bezuinigingsvoorstellen aanbieden	😊	
10.2	Lokale heffingen en belastingen		
1	Rechten en heffingen gebaseerd op het principe van kostendekkendheid	😊	Er is sprake van een oplopende mate van kostendekkendheid. Zo zijn de riool- en afvalstoffenheffing nu kostendekkend. Toch zijn nog niet alle heffingen kostendekkend. Volledige kostendekkendheid kan op gespannen voet staan met andere beleidsdoeleinden.
a	Tijdig vaststellen van de tarieven, rechten, heffingen en belastingen	😊	
b	Inzicht geven in kosten die hoogte kostendekkende tarieven bepalen	😊	
2	Bewaken dat woonlasten rond het gemiddelde van vergelijkbare steden blijven	☹️	Vanwege onder meer invulling van de bezuinigingstaakstelling is er voor gekozen om ook de woonlasten meer te verhogen. De netto-woonlasten van een meerpersoonshuishouden in 2013 in Haarlem bedragen € 736 per woning. Het gemiddelde van de grote gemeenten in 2013 bedraagt € 673. De woonlasten in Haarlem zijn ruim 9% hoger dan het gemiddelde van de grote gemeenten. Van de 35 grote gemeente stijgt Haarlem van plaats 12 in 2012 naar plaats 10 van de duurste gemeente in 2013. Dat betekent dat 9 gemeenten hogere en 25 gemeenten lagere woonlasten hebben dan Haarlem.
a	Vergelijking tarieven en woonlasten met publicatie Coelo	😊	Via de kadernota 2013 en begroting 2013 is invulling gegeven aan het voortdurend monitoren van de woonlasten en vergelijking met de andere grote gemeenten.

2.10.2 Financiële afwijkingen

– is voordelig, n is nadelig (bedragen x € 1.000)

	2013		2014		2015	2016	2017
	Begroting gewijzigd	Financiële afwijking	Begroting bijgesteld	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking	Financiële afwijking
Lasten							
Lokale heffingen & belastingen	4.238	-60	4.178	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	845	1.589	2.434	57	57	57	57
Baten							
Lokale heffingen & belastingen	-41.795	410	-41.385	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	-190.350	3.303	-187.047	-344	-724	-724	-724
Toevoegingen / onttrekkingen reserves							
Reserves	-5.308	-2.309	-7.617	-560	0	0	0
Totaal	-232.370	2.819	-229.551	-847	-667	-667	-667

Prg. nr	beleids- veld	Omschrijving	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)									
			2013	2014	2015	2016	2017	2018				
10	10.1	Meicirculaire gemeentefonds 2013	3.167	n								
10	10.1	Dividend bijstelling	-275	v								
10	10.1	Niet realiseren stelpost apparaatskosten dekken uit middelen	375	n								
10	10.1	Productieverlies ad. € 800.000	800	n								
10	10.1	Eigen Risico brandschade's	675	n								
10	10.1	Dotatie voorziening oninbare vorderingen	800	n								
10	10.2	Wijziging belastingen	350	n								
10		Neutrale wijzigingen	-3.040	v	-846	v	-606	v	-606	v	-606	v
10		Overige wijzigingen	47	n	-1	v	-61	v	-61	v	-61	v
10		Compenserende maatregelen	-80	v								
Totaal programma 10			2.819	n	-847	v	-667	v	-667	v	-667	v

Toelichting bij de financiële tabellen:

In de bovenste tabel staan per beleidsveld het totaal van de financiële wijzigingen, onderverdeeld naar lasten en baten. Er zijn wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen, overige wijzigingen en compenserende maatregelen. Deze verdeling vindt u in de tweede tabel. De wijzigingen met een budgettair effect worden in deze paragraaf toegelicht. De resterende wijzigingen komen terug in de paragraaf compenserende maatregelen en paragraaf 2.13.

Toelichting op afwijkingen:

Meicirculaire gemeentefonds 2013

Naar aanleiding van de meicirculaire gemeentefonds 2013 is de algemene uitkering herberekend. Al eerder is bij het uitkomen van de decembercirculaire 2012 een 'winstwaarschuwing' gegeven voor 2012. Het accres zou mogelijk zo'n € 100 miljoen lager uitkomen dan eerder geraamd in de septembercirculaire. Dat was voor Haarlem aanleiding om voor 2012 rekening te houden met een evenredige korting van € 1 miljoen. De meicirculaire wijst uit dat de bijstelling van het accres geen € 100 miljoen is, maar bijna het dubbele (- € 192 miljoen) en dat deze korting ook structureel doorwerkt naar de volgende jaren. De korting van 2012 wordt verrekend in 2013. Dat betekent dat voor 2013 rekening gehouden moet een dubbele korting, de incidentele van 2012 en de structurele voor 2013. Bij elkaar betekent dit voor Haarlem dat het acces voor 2013 met € 4,2 miljoen naar beneden wordt bijgesteld. Omdat bij de kadernota was uitgegaan van een mogelijke tegenvaller van € 1 miljoen, leidt dit per saldo tot een nadeel van € 3,2 miljoen. De wijzigingen die betrekking hebben op doeluitkeringen en taakmutaties zijn neutraal verwerkt in paragraaf 2.13.

Dividend bijstelling

Ten opzichte van € 300.000 aan geraamd dividend in begroting 2013 is het werkelijk uitgekeerde dividend van Spaarnelanden over 2012 € 200.000 voordeliger. Het ontvangen dividend over jaar 2012 van de deelneming in de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is € 75.000 voordeliger (totaal dividend BNG ruim € 340.000).

Niet realiseren dekking apparaatskosten uit middelen taakmutaties

Bij begroting 2013 is bij de aanvullende bezuinigingen uitgegaan van de mogelijkheid om apparaatskosten te dekken uit middelen voor taakmutaties en decentralisaties die ontvangen worden via de algemene uitkering. In 2013 zijn echter nauwelijks extra middelen voor taakmutaties en decentralisatie-uitkeringen ontvangen. In 2013 kan dit voordeel van € 375.000 daarom niet gerealiseerd worden. Op het moment dat het Rijk de decentralisaties effectueert, is de verwachting dat het voordeel wel gerealiseerd wordt. Daarom wordt het nadeel incidenteel verwerkt.

Productieverlies

Bij de vorige bestuursrapportage is reeds gemeld in de risicoparagraaf dat in 2013 een nadeel zou ontstaan als gevolg van de reorganisatie. Bij de start van de nieuwe organisatie is er productieverlies opgetreden. Door een nieuwe werkwijze van gebiedsgericht werken en werken in regie zijn er veel nieuwe rollen, taken en processen. Bij de overgang van oud naar nieuw vergde dit veel energie en capaciteit. Dit heeft meer improductieve uren geleverd dan oorspronkelijk begroot. De oorspronkelijke begroting was op basis van de gemeentelijke norm van 1.350 productieve uren per fte. Uit een nadere analyse kwam naar voren dat in de nieuwe organisatie voor € 1,2 miljoen minder overhead naar investeringen wordt geschreven. Hierdoor kan 8/12 hiervan, zijnde € 0,8 miljoen, als verlies worden aangedragen voor 2013.

Eigen Risico brandschades

Begin dit jaar zijn er 3 brandschades ontstaan bij Sportvereniging Olympia, een pand aan de Westergracht en bij de Albert Schweitzerschool. De gemeente heeft een eigen risico bij brandschades, deze zijn niet begroot en leiden daarom tot een nadeel.

Dotatie voorziening oninbare vorderingen

Bij de waardering van onze vorderingen wordt door middel van een ouderdomsanalyse de oninbaarheid van de vorderingen beoordeeld. Daarnaast vindt ook een beoordeling van individuele, grote of specifieke vordering plaats. Geconstateerd is dat de voorziening voor oninbaarheid € 800.000 te laag is opgenomen vanwege ontwikkelingen rond project Zijlpoort (zoals gemeld in de besloten vergadering van de commissie Ontwikkeling). Er dient dan ook een dotatie aan de voorziening plaats te vinden.

Wijziging belastingen

- De WOZ-waarde van de niet-woningen blijft achter bij de oorspronkelijke inschattingen.
- Er was nog rekening gehouden met een bedrag aan kwijtschelding van € 190.000 over 2012 die kan vrijvallen. Voor 2013 is naar schatting ook € 100.000 minder nodig.
- De kosten voor heffing en invordering nemen met 70.000 toe vanwege kosten voor uitvoering BAG in 2012, waarvan de afrekening niet meer in de jaarrekening 2012 verwerkt kon worden.
- De vergoeding proceskosten en een hogere dotatie aan voorziening dubieuze debiteuren leiden tot een bijstelling van € 170.000 nadelig.

In onderstaande tabel worden de wijzigingen cijfermatig weergegeven.

Baten/lasten	Omschrijving	Wijziging berap 2013-2
Baten	OZB eigenaar niet woningen	200.000 n
Baten	OZB gebruiker niet woningen	210.000 n
Lasten	Kwijtschelding	-300.000 v
Lasten	Heffing en inv belastingen	70.000 n
Lasten	Heffing en inv belastingen	170.000 n
	Totaal	350.000 n

2.11 Budgetoverheveling

Budgetten kunnen uitsluitend worden besteed in het jaar, waarvoor ze zijn toegekend en waarvan de prestaties ook dat jaar worden verricht. Indien blijkt dat een prestatie niet meer in dat jaar gerealiseerd kan worden, bestaat de mogelijkheid het (restant)budget over te hevelen naar het volgende jaar, waarin de prestatie dan alsnog wordt uitgevoerd. Hiermee wordt voorkomen dat opnieuw budget moet worden aangevraagd. Deze budgetoverheveling valt onder het budgetrecht van de raad en vraagt daarom expliciete besluitvorming.

Uiteraard wordt niet beoogd om niet-bestede middelen zomaar over te hevelen. Voor budgetoverheveling hebben we daarom aan de volgende criteria getoetst:

- Er is een beleidsinhoudelijke noodzaak (onderbouwing) en er moet samenhang zijn tussen de middelen en werkzaamheden waarvoor overheveling wordt gevraagd.
- Uitvoering volgend jaar past binnen de werkplannen.
- De dotatie heeft uitsluitend betrekking op incidenteel beschikbaar gestelde budgetten c.q. incidenteel opgehoogde budgetten (deze passen niet altijd in een kalender-jaarschijf). Hiermee wordt voorkomen dat de activiteit niet kan worden voortgezet.
- Gevraagde budgetoverheveling moet materieel zijn; als ondergrens wordt hiervoor € 25.000 aangehouden.

In deze Bestuursrapportage is getoetst of er budgetten resteren, waarvan de prestaties niet (geheel) meer worden verricht in 2013 en voldoen aan de hiervoor genoemde criteria. Wij stellen u voor de hierna genoemde restantbudgetten over te hevelen door middel van een storting in de reserve budgetoverheveling. Tevens stellen wij u voor ons te machtigen deze overgehelde middelen na 1 januari 2014 weer te onttrekken aan de reserve budgetoverheveling en conform de oorspronkelijke doelstelling weer toe te voegen aan de desbetreffende budgetten.

Prg. nr	beleids- veld	Budgetoverhevelingen	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)					
			2013	2014	2015	2016	2017	2018
3	3.2	Uitstel decentralisatieuitkering AWBZ		240 n				
10	10.1	Uitstel decentralisatieuitkering AWBZ	-240 v					
4	4.1	Doeluitkering Jeugdzorg	-140 v	140 n				
6	6.2	Monumentenleningen	-50 v	50 n				
9	9.1	Preventiegelden 40+ Zomerzone	-372 v	372 n				
9	9.1	Preventiegelden 40+ Boerhaavewijk	-62 v	62 n				
9	9.2	Bomen	-40 v	40 n				
10	10.1	Onderzoeksbudget subsidie's	-195 v	195 n				
10	10.1	Niet bestede middelen dataleveranciers	-125 v	125 n				
Toevoegingen / onttrekkingen aan reserves								
10	10.1	Reserve Budgetoverheveling: uitstel decentralisatieuitkering AWBZ	240 n	-240 v				
4	4.1	Reserve Budgetoverheveling: doeluitkering jeugdzorg	140 n	-140 v				
6	6.2	Reserve Budgetoverheveling: monumentenleningen	50 n	-50 v				
9	9.1	Reserve Budgetoverheveling: Preventiegelden 40+ Zomerzone	372 n	-372 v				
9	9.1	Reserve Budgetoverheveling: Preventiegelden 40+ Boerhaavewijk	62 n	-62 v				
9	9.1	Reserve Budgetoverheveling: bomen	40 n	-40 v				
10	10.1	Reserve Budgetoverheveling: onderzoeksbudget subsidie's	195 n	-195 v				
10	10.1	Reserve Budgetoverheveling: niet bestede middelen dataleveranciers	125 n	-125 v				
Totaal budgetoverhevelingen			0	0				

Invoeringsbudget decentralisatie-uitkering AWBZ

De voor 2013 beschikbaar gestelde Decentralisatie-uitkering 2013 van € 240.000 zal in 2013 niet worden besteed i.v.m. vertraging ten gevolge van uitstel van de wet. Wij stellen voor dit bedrag in programma 10 over te hevelen naar 2014 ten behoeve van de noodzakelijke voorbereidingskosten in 2014.

Budgetoverheveling Doeluitkering jeugdzorg

Er is geld beschikbaar gesteld voor de voorbereiding op de transitie jeugdzorg in 2015 (invoeringskosten transitie). In de meicirculaire 2013 is dit bedrag voor 2013 verhoogd. Dit bedrag zal dit jaar niet volledig besteed worden. Omdat de decentralisatie Jeugdzorg in 2014 nog de nodige inspanning vraagt, wordt voorgesteld € 140.000 van het budget 2013 door te schuiven naar 2014.

Monumentenleningen (Erfgoed en ruimte)

Op basis van wetgeving van het Rijk dient erfgoed in ruimtelijke plannen verankerd te worden. Dit vormt de aanleiding om te komen tot een geactualiseerd gemeentelijk erfgoedbeleid (Bis 2013/231400). Voor het opstellen van een cultuurhistorische waardenkaart is éénmalig € 100.000 nodig. Dit bedrag komt ten laste van het budget monumentenlening (programma 6). Omdat de uitvoering gefaseerd plaatsvindt (2013-2014) wordt voorgesteld € 50.000 van het budget in 2013 over te hevelen naar 2014.

Preventiegelden 40+ Zomerzone

Voor het dekken van de uitgaven voor het project Zomerzone is € 821.535 opgenomen in de begroting, welke werden gedekt uit de bestemmingsreserve budgetoverheveling. Gelet op de verwachte uitgaven 2013 van € 450.000 dient € 371.535 weer aan de bestemmingsreserve budgetoverheveling te worden gedoteerd. Voor het afronden van dit project zal in 2014 het resterende bedrag weer onttrokken worden aan de reserve.

Preventiegelden 40+ Boerhaavewijk

Voor het dekken van de uitgaven voor het project Boerhaavewijk is € 923.039 opgenomen in de begroting, welke worden gedekt uit de bestemmingsreserve budgetoverheveling. Gelet op de verwachte uitgaven in 2013 van € 861.009 dient € 62.030 weer aan de bestemmingsreserve budgetoverheveling te worden gedoteerd. Voor het afronden van dit project zal in 2014 het resterende bedrag weer onttrokken worden uit de reserve.

Bomen

In november 2012 is besloten de focus van motie 71 (uit begroting 2012) te verleggen van bomen in de versteende stad naar maatregelen ter vergroening van de binnenstad t.w.:

- Raaksgebied/Hortusplein, Plaatsen boombakken (geplaatst in 2012) en geveltuin (te plaatsen in 2013)
- Vergroening parkeergarage De Kamp Inmiddels gebleken dat deze vergroening met de gewenste kwaliteit financieel niet haalbaar is; als alternatief in onderzoek vervanging in slechte staats verkerende bomen Gierstraat, idem Burgwal en het plaatsen van extra bomen in de Zijstraat.
- Zakstraat (gevel bekleden met klimop) Niet mogelijk door weigering Politie (geveleigenaar)
- Jansstraat/doorgang Wijngaardstraat Uitrust parkeerplaatsen voor groen
- Zijlstraat/Kruisstraat (bomen toevoegen)

In afwachting van besluitvorming plek schaduwmarkt. Deze insteek is gecommuniceerd met D66 als indiener van de motie. Omdat de vergroening bij parkeergarage De Kamp niet haalbaar is, verzoeken we om een deel van het budget (€ 40.000) door te schuiven naar 2014 voor het uitvoeren van de alternatieven + de restpunten van de overige maatregelen. NB In 2012 werden totaal (inclusief inboet) 1.175 bomen geplant (bron databeheer).

Onderzoeksbudget subsidies

Het onderzoeksbudget subsidies is in 2014 ingezet voor het sociaal domein. Het budget was echter niet beschikbaar in 2014 maar in 2013. Dit wordt nu via de reserve budgetoverheveling gecorrigeerd.

Niet bestede middelen dataleveranciers

Bij de implementatie van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) is vertraging opgelopen door onderzoek naar de samenwerkingsmogelijkheden met de gemeente Haarlemmermeer. Daarom wordt voorgesteld het hiervoor nog beschikbare projectbudget inzake dataleveranciers over te hevelen van 2013 naar 2014. Het betreft wettelijk verplichte werkzaamheden.

2.12 Compenserende maatregelen 2013

Voor de herkenbaarheid is er voor gekozen om in deze paragraaf over de compenserende maatregelen aan te sluiten bij het raadsstuk dat hierover in september is verschenen (Bis 2013/374466). Hierbij is een inschatting gemaakt van het te verwachten begrotingssaldo bij de 2^e Bestuursrapportage te weten € 11,9 miljoen. De werkelijke uitkomst bij deze Bestuursrapportage is ruim € 2 miljoen nadeliger. De aanname was dat de plussen en minnen elkaar gaan opheffen. Inmiddels is duidelijk dat dit het geval is, omdat tegenover de € 2 miljoen nadelen een verwacht BTW-voordeel van ruim € 2 miljoen staat.

Bij de vaststelling van de programmabegroting en de meerjarenraming 2013 liet de jaarschijf 2013 een sluitende begroting zien. Ontwikkelingen sindsdien leiden tot een bijgestelde prognose en een tekort in 2013. Deze ontwikkelingen zijn opgenomen in de kadernota 2013 en Bestuursrapportage 2013-1. In de Bestuursrapportage 2013-1 is tevens een risico vermeld op productieverlies en het niet goed kunnen maken van overhead binnen investeringsprojecten en grondexploitaties. Dit levert een verwacht tekort bij de Bestuursrapportage 2013-2 van € 1,2 miljoen.

Voor 2013 wordt een tekort verwacht van € 11,9 miljoen wat voor een deel reeds eerder is gemeld bij de 1^e Bestuursrapportage 2013 en de kadernota 2013. Om het verwachte tekort tegen te gaan is bij de kadernota 2013 besloten om voor bijna € 6,0 miljoen vrij te spelen uit bestemmingsreserves. De verwachte nadelen voor 2013 ad € 11,9 miljoen worden voor circa 63% bepaald door extra Rijksbezuinigingen of het gemeentefonds en door vastgoed- en markteffecten. Voor 37% wordt het tekort veroorzaakt door beleidsmatige of interne effecten.

Per saldo leveren deze ontwikkelingen de noodzaak om direct maatregelen te nemen en het uitgavniveau van de gemeente naar beneden te brengen met een bedrag van € 6,0 miljoen, om weer te komen tot een sluitende begroting 2013.

Strakkere budgetsturing heeft geleid tot minder buffers voor het opvangen van incidentele tegenvallers in het lopende jaar. De algemene reserve is niet meer beschikbaar voor grotere tegenvallers zonder de classificatie “onvoldoende” te krijgen als weerstandsvermogen. Vooruitlopend op de takendiscussie zijn daarom noodzakelijke incidentele maatregelen getroffen voor 2013. Gevolg hiervan is dat prestaties niet (volledig) gehaald zullen worden.

Het college heeft een zorgvuldige afweging gemaakt waarbij de maatregelen zijn beoordeeld op haalbaarheid, om te komen tot een pakket dat voldoende is om de tekorten terug te brengen. Dit pakket is uit een mix van de volgende categorieën maatregelen opgebouwd:

<i>Oplossing compenserende maatregelen (x € 1.000)</i>	
Omschrijving	Bedrag
Categorie A - Sturing op budgetten	
Compenserende maatregelen	3.000
Gelijkblijvend prestatieniveau	<u>1.396</u>
	4.396
Categorie B - Meevallers	
Meevallers in de begroting	<u>1.765</u>
	<u>1.765</u>
	6.161

Een deel hiervan bestaat uit incidentele meevallers die zich binnen de begroting 2013 hebben voorgedaan (€ 1,8 miljoen) en het overige uit voordelen die ontstaan door direct op budgetten bij te sturen (€ 4,4 miljoen). Voor een deel van deze laatste categorie betekent dit dat prestaties in 2013 niet (volledig) gehaald zullen worden (€ 3,0 miljoen).

De tegenvallers die zich sinds vaststelling van de begroting 2013 hebben voorgedaan kunnen niet alleen met incidentele voordelen worden opgevangen. Het is noodzakelijk ook te kijken naar maatregelen waarbij prestaties niet of later geleverd zullen worden. Het effect hiervan zal zichtbaar zijn.

Programma	Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)
1	Burger en Bestuur	40
2	Veiligheid, Vergunningen en Handhaving	369
3	Welzijn, Gezondheid en Zorg	242
5	Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling	1.483
6	Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie	535
7	Werk en Inkomen	797
8	Bereikbaarheid en Mobiliteit	271
9	Kwaliteit Fysieke Leefomgeving	1.958
10	Financiën/Algemene Dekkingsmiddelen	466
		6.161

We zijn al ver in 2013. De mogelijkheden tot compenserende budgetten zijn beperkt vanwege lopende verplichtingen vanuit contracten, verordeningen, etc. De meeste mogelijkheden tot bezuinigen bevinden zich daarom in de materiële budgetten voor onderhoud en ontwikkeling van de fysieke ruimte.

Van het totale maatregelenpakket van € 6,2 miljoen betreft een bedrag van € 3,0 miljoen compenserende maatregelen. Dit betekent dat het niet doen van de uitgave effect heeft op de prestaties die we als gemeente leveren. Het gaat hierbij voornamelijk om fysieke maatregelen in de openbare ruimte en ISV reserves.

Van het totaal aan overige maatregelen is ook voor een bedrag van € 1,5 miljoen gerealiseerd door onttrekkingen aan reserves. Samen met de onttrekking aan de ISV reserves en de afroeping bestemmingsreserves bij de kadernota 2013 levert de onttrekking aan deze posten voor de toekomst minder mogelijkheid tot het opvangen van nadelen. De € 1,5 miljoen is opgebouwd uit de volgende reserves:

<i>Reserveonttrekkingen tbv compenserende maatregelen (x € 1.000)</i>	
Omschrijving	Bedrag
Stoppen activiteit wonen boven winkels per 2015	289
Vrijval reserve WWB	367
Vrijval startersleningen t.g.v. stelselwijziging	50
Bijdrage openbare ruimte Hamelinkstraat vervalt	594
	1.500

In bijlage 1 is een detailoverzicht van de lijst met maatregelen opgenomen. Deze laat de volgende verdeling naar programma's zien:

Programma	Omschrijving	Bedrag (x € 1.000)
1	Burger en Bestuur	40
2	Veiligheid, Vergunningen en Handhaving	369
3	Welzijn, Gezondheid en Zorg	242
5	Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling	1.483
6	Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie	535
7	Werk en Inkomen	797
8	Bereikbaarheid en Mobiliteit	271
9	Kwaliteit Fysieke Leefomgeving	1.958
10	Financiën/Algemene Dekkingsmiddelen	466
		6.161
Programma 1		
	Vrijval presentiegelden Commissies	40
		40
Programma 2		
	Bijsturing representatiebudget	10
	Break uitgaven huidige uniformen	15
	Onderhoud gebouwen uitstellen	20
	Break training en crisisbeheersing	35
	Minder techn uitbesteed werk handhaving	40
	Lagere lasten handhaving markt en wegslepen	40
	Stopzetten inhuur handhavers	44
	Vacatures management niet invullen	80
	Extra doorbelasting naar subsidie RIEC, centrale overhead	85
		369
Programma 3		
	Restant middelen Diversiteitsbeleid niet inzetten	25
	Minder middelen Ouderenbeleid aanvragen	42
	Taken middelen Volksgezondheid tijdelijk stoppen	175
		242
Programma 5		
	Vrijval startersleningen t.g.v. stelselwijziging	50
	Transformatie kantoren soberder uitvoeren	200
	Stoppen activiteit wonen boven winkels per 2015	289
	Niet programmeren vrijval GSB-3 eindafrekening BDU SIV	350
	Toegezegde bijdrage OR Hamelinkstraat vervalt	594
		1.483
Programma 6		
	3 ^e tranche Cultuurstimuleringsfonds niet toekennen	50
	Monumentenlening minder aanvragen	100
	Combinatiefunctionarissen betaald door co-financiering derden	185
	Vrijval budget monumentenleningen t.g.v. stelselwijziging	200
		535
Programma 7		
	Temporiseren Webshop minimabeleid	30
	Temporiseren sociale activering	100
	Vrijval middelen voor van boven-formatieven	100
	Vrijval bestemmingsreserve WSW	200
	Vrijval reserve WWB	367
		797
Programma 8		
	Parkeeropbrengsten verhogen door handhaving	30
	Parkeertarieven stijgen per 1/11	141
	Minder onderhoud parkeergarages	100
		271
Programma 9		
	Efficiency dagelijks beheer Spaarnelanden	100
	Dagelijks beheer versoberen	166
	Lopende projecten openbare ruimte temporiseren	310
	Urgente projecten openbare ruimte niet opstarten	657
	Project openstellen Waarderbrug in 2 richtingen uitstellen	650
	Projecten 2013 niet opstarten	885
	Inkoop taakstelling niet haalbaar door stopzetten projecten	-810
		1.958
Programma 10		
	Restant taakstelling stelpost vrijvallen	16
	Reductie deelname congressen c.a.	30
	Verlaging bijdrage OR	30
	Bijdragen kennisplatforms verminderen	40
	Arbo budget korten	50
	213a onderzoeksbudget korten	50
	Vrijval onvoorzien	50
	Verlaging opleidingsbudget	200
		466

Noodzaak tot compenserende maatregelen (x € 1.000)			
Omschrijving	Invloedssfeer		Totaal
	Intern	Extern	
Tekort kadernota 2013			
- 2 ^e en 3 ^e Bestuursrapportage 2012		523	
- Eigen besluitvorming	2.597		
- Externe effecten marktomstandigheden		2.865	
- Bijstelling verwachting algemene uitkering		-916	
- 1 ^e bestuursrapportage 2013		115	2.360
- Afromen bestemmingsreserves	-5.952		
	-2.717	4.309	1.592
Verwacht tekort Berap 2			
		1.200	
Tekort a.g.v. meircirculaire			
		3.200	
	1.200	3.200	4.400
			5.992

Oplossing compenserende maatregelen (x € 1.000)	
Omschrijving	Bedrag
Categorie A - Sturing op budgetten	
Compenserende maatregelen	3.000
Gelijkblijvend prestatieniveau	1.396
	4.396
Categorie B - Meevallers	
Meevallers in de begroting	1.765
	1.765
	6.161

2.13 Neutrale wijzigingen en overige wijzigingen

In de financiële tabellen bij alle programma's zijn de bedragen aan budgettair neutrale wijzigingen opgenomen. In onderstaande tabel zijn deze wijzigingen in een totaaloverzicht opgenomen.

Prg. nr.	Neutrale wijzigingen	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)					
		2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	Burger en Bestuur	120 n					
2	Veiligheid, Vergunningen en Handhaving	12 n					
3	Welzijn, Gezondheid en Zorg	-163 v	240 n				
4	Jeugd, Onderwijs en Sport	79 n					
5	Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling	3.241 n	374 n	599 n	599 n	599 n	599 n
6	Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie	-281 v					
7	Werk en Inkomen	-80 v					
8	Bereikbaarheid en Mobiliteit	-33 v					
9	Kwaliteit Fysieke Leefomgeving	145 n	232 n	7 n	7 n	7 n	7 n
10	Financiën / Algemene dekkingsmiddelen	-3.040 v	-846 v	-606 v	-606 v	-606 v	-606 v
Totaal alle programma's		0 n	0 n	0 n	0 n	0 n	0 n

In de volgende tabel zijn de budgettair neutrale wijzigingen opgenomen die geen effect hebben op het begrotingssaldo, maar wel een bestuurlijk boodschap hebben. Deze wijzigingen worden onder de tabel toegelicht.

Prg. nr	beleidsveld	Neutrale wijzigingen	Budgettaire effect (bedragen x € 1.000; v (-) is voordelig; n is nadelig)							
			2013	2014	2015	2016	2017	2018		
1	1.3	Aanpassen legesopbrengsten DVL	123	n						
1	1.3	Aanpassen legesopbrengsten DVL	-3	v						
10	1.01	Aanpassen legesopbrengsten DVL	-120	v						
3	3.3	Huiselijk geweld/vrouwenopvang lasten	170	n						
3	3.3	Huiselijk geweld/vrouwenopvang baten	-170	v						
4	4.1	Onderbesteding VVE lasten	-1.111	v						
4	4.1	Onderbesteding VVE baten	1.111	n						
4	4.2	Invulling stelpost inkoop	-100	v						
10	10.1	Invulling stelpost inkoop	260	n						
4	4.3	Duurzame sportvoorzieningen	100	n	100	100	100	100	100	100
5	5.2	Correctie ISV reserve	970	n						
5	5.2	Correctie onderhoud monumentenbezit	-500	v						
5	5.2	Bijstelling begroting woonagenda (reserve ISV)	126	n						
5	5.2	Onderzoek woonruimteverdeelsysteem	2	n						
5	5.4	Overdracht centrale huisvesting locatie Zijlvest en GOG	606	n	606	606	606	606	606	606
10	10.1	Overdracht centrale huisvesting locatie Zijlvest en GOG	-606	v	-606	-606	-606	-606	-606	-606
5	5.4	Verkopen gronden	-40	v						
5	5.4	Correctie ISV reserve	-270	v						
9	9.1	Externe advisering grondwatersanering	110	n	25					
9	9.1	Uitv.laatste fase baggerplan (onttrekking rserve)	340	n						
9	9.1	Project geluidsanering	237	n						
9	9.2	Bestemmingsreserve Openbare Ruimte	90	n						
9	9.2	ISV Leefomgeving	3.848	n						
9	9.3	Dotatie reserve baggeren	75	n						
9	9.5	Verrekening niet beïnvloedbare kosten DVO Spaamelanden	-81	v						
9	9.5	Verrekening niet beïnvloedbare kosten DVO Spaamelanden	81	n						
9	9.5	Contractverlenging AEB lasten	-645	v						
9	9.5	Contractverlenging AEB baten	645	n						
10	10.1	Vlot Sollicitatiehuis	166	n						
10	10.1	Meicirculaire gemeentefonds 2013 effect doeluitkeringen	-31	v						
3	3.2	Meicirculaire decentralisatieuitkering MOVV uittrekking castricum	-26	v						
4	4.1	Meicirculaire verhoging decentralisatie uitkering CJG	44	n						
4	4.1	Meicirculaire verhoging decentralisatieuitk. jeugdzorg	163	n						
9	9.1	Meicirculaire korting decentrale uitkering bodem	-70	v						
4	4.2	Meicirculaire budget buurtsportcoaches	77	n						
Toevoegingen / onttrekkingen aan reserves										
3	3.2	Onttrekking reserve Wmo Meicirculaire (korting DU Wmo)	-157	v						
4	4.3	Onttrekking reserve Duurzame sportvoorzieningen	-100	v	-100	v	-100	v	-100	v
5	5.2	Correctie ISV reserve	1.733	n						
5	5.2	Onttrekking reserve Wonen: Onderzoek woonruimteverdeelsysteem	-2	v						
5	5.2	Onttrekking reserve Wonen: Bijstelling begroting woonagenda	-126	v						
5	5.4	Toevoeging reserve Vastgoed: onderhoud monumentenbezit	500	n						
5	5.4	Toevoeging reserve Vastgoed: Verkopen gronden	40	n						
5	5.4	Onttrekking reserve Onderhoud Podia: dekking taakstelling inkoop	-100	v						
5	5.4	Correctie ISV reserve	270	n						
9	9.1	Onttrekking reserve Baggeren: dekking taakstelling inkoop	-60	v						
9	9.1	Onttrekking reserve Milieu: externe advisering grondwatersanering	-110	v	-25	v				
9	9.1	Onttrekking reserve Baggeren: laatste fase baggerplan	-340	v						
9	9.1	Onttrekking reserve Milieu: project geluidsanering	-237	v						
9	9.2	Onttrekking reserve Leefomgeving	-3.848	v						
9	9.2	Onttrekking Reserve Beheer en Onderhoud openbare ruimte	-90	v						
9	9.3	Verlagen toevoeging reserve Baggeren	-75	v						
10	10.1	Correctie ISV reserve	-2.703	v						
10	10.1	Onttrekking reserve Organisatiefricties: Vlot Sollicitatiehuis	-166	v						
Totaal alle programma's			0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting op neutrale wijzigingen:

Aanpassen legesopbrengsten DVL

Bij het product Burgeraangelegenheden zien we een duidelijke teruggang in aantallen rijbewijzen en uittreksels. Bij de huwelijken zien we een duidelijke voorkeur in de keuze voor de goedkopere basispakketten. De tegenvallende legesopbrengsten worden gedekt door verlaging van materiele- en inhuurbudgetten (in de daarvoor bedoelde flexibele schil bij de balie).

Huiselijk Geweld/Vrouwenopvang

In de collegenota Uitvoeringsnota Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2013 (2013/4355) is besloten een eenmalige correctie van € 170.000 toe te passen ter dekking van een tekort voor de uitvoering. Wij stellen voor dit tekort te dekken uit de middelen die vrijkomen nu de BDU SIV is vastgesteld. Een deel van de BDU SIV middelen heeft namelijk betrekking op vrouwenopvang en huiselijk geweld.

Onderbesteding VVE lasten en baten

De omvang van de specifieke uitkering “bestuursafspraken OKE/VVE” is gebaseerd op een landelijke verdeelsleutel die voor Haarlem voldoende ruimte biedt om de ambities te realiseren. Met betrokken partners zijn afspraken gemaakt om tot realisering van de afspraken te komen in 2015. Het bedrag dat in 2013 niet is beschikt, dient te worden teruggestort.

Taakstelling inkoop

De resterende inkoopstaakstelling kan voor een € 100.000 ingevuld worden door een aanbestedingsvoordeel leerlingenvervoer. Het resterende deel van de inkoopstaakstelling is niet te realiseren met inkoopvoordelen. Voorgesteld wordt dit deel te dekken door een vrijval van € 100.000 uit de Reserve onderhoud podia en een vrijval van € 60.000 uit de reserve baggeren omdat deze bedragen niet meer benodigd zijn voor de bestemming.

Duurzame sportvoorzieningen

Conform de verordening (nr.447 RB 62/2001) wordt aan de raad voorgesteld het bedrag van € 100.000 structureel te onttrekken uit de reserve duurzame sportvoorzieningen en in te zetten voor de aanvragen van diverse sportverenigingen in Haarlem.

Correctie reserve ISV

Vanwege de opsplitsing van de reserve ISV in drie nieuwe reserves Wonen, Milieu en Leefomgeving dienen enkele bestaande reserveramingen daarop te worden aangepast.

Onderhoud gemeentelijke monumenten

Het Nationaal Restauratiefonds ondersteunt eigenaren van monumenten financieel bij het in stand houden en verbeteren. In de Kadernota is besloten het saldo van de voorziening toe te voegen aan de reserve Vastgoed, zodat met het budget van € 500.000 een eerste start gemaakt kan worden met de aanpak van het (achterstallig) onderhoud van het gemeentelijk monumenten bezit.

Bijstelling woonagenda

De actualisatie van de Woonagenda leidt tot een aanvullende onttrekking van € 126.000 uit de reserve Wonen in 2013. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat enkele projecten/programma's dit jaar nog worden gerealiseerd zoals de stimuleringsbijdrage voor stagnerende bouwprojecten in Haarlem-Oost (J. Sluyterslaan) en Schalkwijk (Aziëweg en Meerwijk-Centrum). De begroting 2013 moet vanwege de realisatie van de afspraken worden bijgesteld.

Onderzoek woonruimteverdeelsysteem

Voor het regionale onderzoek naar het woonruimteverdeelsysteem, als onderdeel van het regionaal actieprogramma wonen (RAP), hebben wij een provinciale subsidie van € 29.754 verworven. De totale onderzoekskosten zijn € 37.193 waaraan de regiogemeenten als ook de corporaties bijdragen voor een bedrag van € 5.955 voor de ambtelijke inzet die wij voor de begeleiding van het onderzoek leveren. Haarlem draagt zelf € 1.484 bij. Deze kosten worden gedekt uit de woonagenda; Reserve Wonen.

Centrale huisvesting

De panden Zijlsingel, Gedempte Oude Gracht (GOG) en Westergracht zijn niet meer voor de huisvesting van ambtenaren in gebruik. Vanwege belastingtechnische redenen moet de centrale

huisvesting Zijlsingel en GOG worden omgezet naar commercieel vastgoed. Het budget van respectievelijk € 579.213 en € 26.811 wordt vanuit programma 10 overgeheveld naar programma 5 en is nodig voor de nog lopende verplichtingen.

Verkopen gronden

De verkoop van grond aan de Rijksstraatweg, Bloemveldlaan, Zuid-Schalkwijkerweg en Middenweg levert een netto opbrengst op van € 40.320. Dit bedrag wordt gedoteerd aan de reserve vastgoed.

Aanpassing decentralisatie uitkering bodem

Het ministerie van I&M heeft op 19 december 2012 laten weten dat de DUB (decentralisatie uitkering bodem) in het jaar 2013 en 2014 wordt gekort met totaal € 140.000 (€ 70.000 per jaar) Deze korting is reeds verwerkt in de meicirculaire (gemeentefonds) en wordt in deze bestuursrapportage neutraal verwerkt. (zie ook programma 10).

Externe advisering grondwatersanering

Voor de uitvoering van het bodemprogramma wordt gebruik gemaakt van specifieke kennis van externe adviseurs. De kosten zijn in 2013 geraamd op € 125.000 en in 2014 € 40.000. Deze kosten worden gedekt uit het bodemprogramma ten laste van de subsidie grondwatersanering (Wbb) voor een bedrag van € 15.000 (2013 en 2014) en de reserve Milieu voor een bedrag van € 110.000 in 2013 en € 25.000 in 2014. De begroting 2013 en 2014 moet hierop nog worden aangepast. Vanuit programma 10 wordt aan de reserve DU bodem € 874.854 en aan de reserve Milieu € 414.000 gedoteerd voor de uitvoering van het bodemprogramma 2010-2014.

Uitvoering laatste fase baggerplan

De laatste fase van het baggerplan wordt dit jaar afgerond. De totale kosten zijn geraamd op € 679.538 waarvan de helft wordt betaald door Rijnland. Haarlem dekt zijn aandeel afgerond op € 340.000 uit de reserve baggeren.

Geluidsanering

Dit jaar wordt de laatste fase van het project geluidsanering van resterende geluid belaste woningen afgerond. Totale kosten bedragen € 237.486 die ten laste van de reserve Milieu komen.

Bestemmingsreserve Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte

In de Gierstraat worden de gasleidingen vervangen en daarom tegelijkertijd de trottoirs vervangen. Er is lekkage geconstateerd, waardoor onverwachts de gasleiding vervangen moest worden. Door de rijbaan ook mee te nemen krijgt de Gierstraat een betere, nieuwe uitstraling conform het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR) binnenstad. Kabels en leidingen worden zo nodig vervangen. De Gierstraat is daarmee voor de komende 15 jaar groot onderhoud vrij. De bestemmingsreserve Beheer en Onderhoud openbare ruimte is o.a. bedoeld voor onvoorziene uitgaven zoals hier omschreven. Voorgesteld wordt de kosten van € 90.000 voor het aanpakken van de rijbaan te onttrekken uit deze reserve.

ISV Leefomgeving

Een aantal projecten wordt uit de bestemmingsreserve ISV gefinancierd. Voor de uitvoering van de onderstaande 6 projecten wordt voorgesteld de volgende bedragen te onttrekken:

Engelandlaan uitvoering via GREX	€ 270.000
Deze was gepland in 2014 maar een jaar naar voren gehaald.	
Paraplu Delftwijk opgenomen in GREX, jaarschijf 2013	€ 500.000
Aanleg water wijkpark Delftwijk uitvoering via GREX	€ 595.000
Stationsplein (concept raadsbesluit 2012/350574)	€ 800.000
Hannie Schaftstraat blok IIIa+b uitvoering via GREX	€ 857.475
Hannie Schaftstraat blok IV a+b uitvoering via GREX	€ 826.008
Totaal:	€ 3.848.483

Dotatie reserve baggeren

In de begroting 2013 is een dotatie aan de reserve baggeren opgenomen van € 294.000. Dit had conform besluit WZ/OGV 2008/162737 € 219.000 moeten zijn. Het verschil van € 75.000 is conform het zelfde besluit de kosten van Rijnland inzake het slootvuil. Deze kosten worden jaarlijks door Rijnland gefactureerd en dienen niet via de bestemmingsreserve baggeren te worden geboekt. Voorgesteld wordt de € 75.000 in de begroting over te hevelen van de dotatie bestemmingsreserve naar uitbesteed werk.

Verrekening niet beïnvloedbare kosten DVO Spaarnelanden

Spaarnelanden heeft op basis van de uitgaven over het eerste kwartaal 2013 een prognose gemaakt voor de totale kosten 2013. Hieruit kwamen de volgende nog niet gemelde afwijkingen naar voren: Hoeveelheid ingezameld en afgevoerd huishoudelijk afval laat een toename zien van 2.652 ton; de extra kosten hiervan bedragen € 172.380.

Daarnaast wordt ingeschat dat op de overige posten een incidenteel voordeel ontstaat van € 91.585. Voorgesteld wordt het nadeel te verrekenen met de Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing.

Contractverlening afvalverwerking AEB

Op 6 juni 2013 heeft de Raad besloten het contract met afvalverwerking AEB te verlengen (2013/134108). Het besluit levert jaarlijks met terugwerkende kracht naar 1 januari 2013 een verlaging van de verwerkingskosten van restafval van circa € 645.000 op. Voorgesteld wordt het voordeel toe te voegen aan de Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing. NB: is al in de begroting 2014 e.v. verwerkt.

Vlot Sollicitatiehuis

De afdeling HRM heeft in 2013 en 2014 een meervoudige opgave. Het voorbereiden en uitvoeren van reorganisaties en het van werk naar werk begeleiden van de boventalligen als gevolg van de reorganisaties. In het mobiliteitsbeleid is vastgesteld dat de afdeling zoveel mogelijk binnen de eigen bezetting deze opgave invult en alleen indien nodig de frictiereserve wordt aangesproken. Er is gekozen voor een intensieve begeleiding vanuit het zgn. sollicitatiehuis. Dit heeft geleid tot een tijdelijke uitbreiding van de bezetting van de afdeling, omdat ook voor de lopende en aankomende organisatieveranderingen inzet nodig blijft. Uitvoering binnen de begroting van HRM leidt derhalve tot een tekort. Het betreft personele kosten (€ 130.000 van mei 2013 t/m eind 2013) en opleiding (€ 35.000 tot augustus 2013). Deze uitgaven drukken nu op HRM. Voorstel is deze uitgaven (en nog komende uitgaven voor trainingen voor bovenformatieven) ten laste te brengen van de frictiereserve.

Meicirculaire gemeentefonds 2013 effect doeluitkeringen

In de meicirculaire gemeentefonds 2013 hebben enkele wijzigingen plaatsgevonden in de doeluitkeringen (Bis 2013/253557). De worden wijzigingen worden nu verwerkt in de baten en lasten op de betreffende programma's. De korting van € 157.000 op de Wmo is verwerkt ten laste van de reserve Wmo.

Het totaal aan overige wijzigingen wordt in onderstaande tabel per programma weergegeven. De afzonderlijk wijzigingen zijn opgenomen in de totaaltabel in paragraaf 2.14 en worden niet afzonderlijk toegelicht.

Prg. nr.	Overige wijzigingen	Budgettair effect (bedragen x € 1.000; v(-) is voordelig; n is nadelig)					
		2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	Burger en Bestuur						
2	Veiligheid, Vergunningen en Handhaving						
3	Welzijn, Gezondheid en Zorg	-79 v					
4	Jeugd, Onderwijs en Sport	52 n					
5	Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling	-51 v					
6	Economie, Cultuur, Toerisme en Recreatie	90 n	34 n	34 n	34 n	34 n	34 n
7	Werk en Inkomen	40 n					
8	Bereikbaarheid en Mobiliteit						
9	Kwaliteit Fysieke Leefomgeving	57 n					
10	Financiën / Algemene dekkingsmiddelen	47 n	-1 v	-61 v	-61 v	-61 v	-61 v
Totaal alle programma's		156 n	33 n	-27 n	-27 n	-27 n	-27 n

2.14 Samenvatting financiële afwijkingen

In de onderstaande tabel worden alle mutaties nog een keer onder elkaar gezet op productniveau.

Prg.	Product	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	10102	Compenserende maatregelen	-40 v					
1	10103	Compenserende maatregelen	-40 v					
1	10301	Aanpassen legesopbrengsten DVL	123 n					
1	10302	Aanpassen legesopbrengsten DVL	-3 v					
2	20101	Technische wijzigingen Berap 2-2013	0 v					
2	20201	Externe Veiligheid	369 n					
2	20301	Compenserende maatregelen	-20 v					
2	20301	Technische wijzigingen Berap 2-2013	0 v					
2	20302	Compenserende maatregelen	-130 v					
2	20302	Externe Veiligheid	-369 v					
2	20302	Technische wijzigingen Berap 2-2013	0 v					
2	20302	Verschuiving lasten motorbrandstoffen	12 n					
3	30101	Verschuiven uren x tarief (neutraal)	300 n					
3	30101	Vrijval wijkgericht Welzijnswerk	-23 v					
3	30102	Compenserende maatregelen	-25 v					
3	30102	Verschuiven uren x tarief (neutraal)	50 n					
3	30201	Compenserende maatregelen	-24 v					
3	30201	Decentralisatieuitkering MOVB (meicirculaire) uittreding castricum	-26 v					
3	30201	DVL Besluit maatschappelijke ondersteuning	0 v					
3	30201	DVL-Eigen Bijdragen CAK	0 v					
3	30201	DVL-inkooptaakstelling 2013	-80 v					
3	30201	Invulling Taakstellingen DVL 2013	0 v					
3	30201	Uitstel decentralisatieuitkering (budgetoverheveling) AWBZ	0 v	240 n				
3	30201	verschuiven uren x tarief (neutraal)	-300 v					
3	30201	Vrijval uitvoer.kstn. AWBZ Pakketmaatregel	-38 v					
3	30303	Compenserende maatregelen	-350 v					
3	30303	Huiselijk geweld/vrouwenopvang lasten	170 n					
3	30303	Huiselijk geweld/vrouwenopvang baten	-170 v					
3	30303	Verschuiven uren x tarief (neutraal)	-50 v					
3	30401	Compenserende maatregelen	-175 v					
3	30401	Vrijval budget Gezond in de stad/ Volksgezondheid	-18 v					
4	40102	Compenserende maatregelen	-18 v					
4	40102	Neutrale wijzigingen uren x tarief	100 n					
4	40102	Onderbesteding VVE lasten	-1.111 v					
4	40102	Onderbesteding VVE baten	1.111 n					
4	40102	Onderwijsachterstandenbeleid	-875 v					
4	40102	Vrijval voorziening Brongersmafonds	0 v					
4	40103	budgetoverheveling DU uitk.jeugdzorg	-140 v	140 n				
4	40103	Neutrale wijzigingen uren x tarief	100 n					
4	40103	Verh. decentralisatie uitkering CJG	44 n					
4	40103	Verh. decentralisatieuitk. jeugdzorg	163 n					
4	40201	Bijstellen ouderbijdrage leerlingenvervoer	19 n					
4	40201	Budget buurtsportcoaches	77 n					
4	40201	Compenserende maatregelen	-185 v					
4	40201	Invulling stelpost inkoop van € 260K.	-100 v					
4	40201	Neutrale wijzigingen uren x tarief	-300 v					
4	40201	Overheveling vn. schoolvervoer	-42 v					
4	40202	Bijstelling inkomsten CAREl	33 n					
4	40203	Aanv.budget tijdelijke huisvesting onderwijs	125 n					
4	40203	Berap 2013_1 Aanvulling activering kapitaallasten	2 n					
4	40203	Budget risicomanagement onderw.huisv.	632 n					
4	40203	Hogere aanslag OZB schoolgebouwen	100 n	100 n	100 n	100 n	100 n	100 n
4	40203	Neutrale wijzigingen uren x tarief	150 n					
4	40203	Overheveling vn. schoolvervoer	42 n					
4	40301	Neutrale wijzigingen uren x tarief	-50 v					
4	40303	Berap 2013_1 Aanvulling activering kapitaallasten	-7 v					
4	40303	Bijstelling uren x tarief sport	-184 v					
4	40303	Budget duurzame sportvoorzieningen	100 n	100 n	100 n	100 n	100 n	100 n
5	50201	Bijstelling begroting woonagenda	126 n					
5	50201	Compenserende maatregelen	-289 v					
5	50201	Correctie ISV reserve	970 n					
5	50201	Correctie onderhoud monumentenbezit	-500 v					
5	50201	Duurzaamheidslening (corr bezuiniging 8 mln afkomstig van progr 9 milieu)	-225 v	-225 v				
5	50201	Neutrale wijzigingen uren x tarief	0 v					
5	50201	Onderzoek woonruimteverdeelsysteem	2 n					

Prg.	Product	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018
5	50301	Overschrijding uren x tarief RB	700 n					
5	50401	Berap 2013_1 Aanvulling activering kapitaallasten	-17 v					
5	50401	Huuropbrengst Artisklas	-7 v	-7 v	-7 v	-7 v	-7 v	-7 v
5	50401	Omzetting voorz onderhoud podia naar toevoeging reserve onderhoud podia	-51 v					
5	50401	Overdracht centrale huisvesting locatie Zijlvest en GOG	606 n	606 n	606 n	606 n	606 n	606 n
5	50401	Verkopen gronden	-40 v					
5	50401	Verlaging dagelijks onderhoud podia	33 n					
5	50401	Verlaging servicekosten podia	248 n					
5	50402	Correctie ISV reserve	-270 v					
5	50402	Effecten marktomstandigheden op grondexploitatie	2.299 n					
6	60201	Looncompensatie Bibliotheek Zuid-Kennemerland	34 n	34 n	34 n	34 n	34 n	34 n
6	60202	Depot Frans Hals museum	37 n					
6	60203	Verlaging dagelijks onderhoud podia	-33 v					
6	60203	Verlaging servicekosten podia	-248 v					
6	60206	Compenserende maatregelen	-50 v					
6	60206	Depot Frans Hals museum	-16 v					
6	60206	Evenementen en projecten Frans Halsjaar	0 v					
6	60207	Compenserende maatregelen	-300 v					
6	60207	Monumentenleningen budgetoverheveling 50.000	-50 v	50 n				
6	60207	Monumentenleningen vrijval			-325 v	-325 v	-325 v	-325 v
7	70101	Compenserende maatregelen	-100 v					
7	70101	Kinderopvang KOA kopje	40 n					
7	70103	Compenserende maatregelen	-200 v					
7	70201	Hogere lasten WWB uitkeringen	1.661 n					
7	70202	Hogere lasten IOAW uitkeringen	361 n					
7	70202	Lagere lasten BBZ	-172 v					
7	70301	Compenserende maatregelen	-30 v					
7	70301	Hogere lasten langdurigheidstoeslag	100 n					
7	70301	Lagere lasten chronisch zieken	-214 v					
7	70301	Lagere uitgave studiefonds	-100 v					
7	70301	Taakstelling inkoop	-80 v					
7	70302	Lagere opbrengsten debiteuren bijzondere bijstand	325 n					
7	70303	Lagere lasten inhuur schuldienstverlening	11 n					
8	80101	Berap 2013_1 Aanvulling activering kapitaallasten	3 n					
8	80101	Compenserende maatregelen	-650 v					
8	80101	Oninbare vordering wegens faillissement	-20 v					
8	80201	Berap 2013_1 Aanvulling activering kapitaallasten	1 n					
8	80202	Oninbare vordering wegens faillissement	-10 v					
8	80301	GOB-Producten op orde	5 n					
8	80301	Compenserende maatregelen	-296 v					
8	80301	Verschuiving lasten motorbrandstoffen	-12 v					
9	90101	Budgetoverheveling: Preventiegelden 40+ Boerhaavewijk	-62 v	62 n				
9	90101	Budgetoverheveling: Preventiegelden 40+ Zomerzone	-372 v	372 n				
9	90102	GOB-Producten op orde	63 n					
9	90103	GOB-Producten op orde	50 n					
9	90103	Begraafplaatsen nadeel	135 n					
9	90104	GOB-Producten op orde	-3 v					
9	90104	Huuropbrengst Artisklas	7 n	7 n	7 n	7 n	7 n	7 n
9	90106	Inzet ext.adv.grondwatersanering (subs. & reserve)	110 n	25 n				
9	90106	Korting decentrale uitkering bodem (mei circulaire)	-70 v					
9	90106	Legesheffing bodeminformatie derden	12 n					
9	90106	Uitv.laatste fase baggerplan (ontr.reserve)	340 n					
9	90107	Duurzaamheidslening (corr bezuiniging 8 mln afkomstig van progr 9 milieu)	225 n	225 n				
9	90107	Project geluidsanering	237 n					
9	90107	Sanering railverkeerslawaaï	45 n					
9	90107	Uitv.duurz.energiemaatreg.particul.(subs.Pr.N-H)	0 v					
9	90201	Fietsoversteek Pr. Bernhardlaan – Zomervaart	0 v					
9	90201	GOB-Producten op orde	-50 v					
9	90201	ISV Leefomgeving	3.253 n					
9	90201	Bestemmingsreserve Openbare Ruimte	90 n					
9	90201	Berap 2013_1 Aanvulling activering kapitaallasten	-29 v					
9	90201	Compenserende maatregelen	30 n					
9	90201	Compenserende maatregelen	-1.286 v					
9	90201	Oninbare vordering wegens faillissement	201 n					
9	90201	VVH/GOB - Correctiememo reserve	-126 v					
9	90203	GOB-Producten op orde	-150 v					
9	90203	GOB-naijlen veegactie	0 v					
9	90203	Budgetoverheveling bomen	-40 v	40 n				
9	90203	ISV Leefomgeving	595 n					
9	90203	Compenserende maatregelen	-266 v					
9	90205	Kosten gladheidbestrijding	50 n					

Prg.	Product	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018
9	90301	GOB-Producten op orde	35 n					
9	90301	Dotatie reserve baggeren	75 n					
9	90301	Berap 2013_1 Aanvulling activering kapitaallasten	-4 v					
9	90301	Wijziging belastingen	-140 v					
9	90401	Berap 2013_1 Aanvulling activering kapitaallasten	51 n					
9	90401	Compenserende maatregelen	-426 v					
9	90401	oninbare vordering wegens faillissement	-80 v					
9	90402	GOB-Producten op orde	52 n					
9	90403	GOB-Producten op orde	-2 v					
9	90501	Contractverlenging AEB	0 v					
9	90501	Verrekening niet beïnvloedbare kosten DVO Spaarnelanden	-81 v					
9	90501	Verrekening niet beïnvloedbare kosten DVO Spaarnelanden	81 n					
9	90501	Oninbare vordering wegens faillissement	-20 v					
9	90501	Wijziging belastingen	60 n					
10	100101	Meicirculaire 2013 effect wijzigingen in doeluitkeringen	-31 v					
10	100101	Meicirculaire gemeentefonds 2013	3.167 n					
10	100103	Dividend bijstelling	-275 v					
10	100104	Arbeidsvoorwaarden (=ombuiging)	100 n	100 n	100 n	100 n	100 n	100 n
10	100104	Compenserende maatregelen	574 n					
10	100104	DVL-inkooptaakstelling 2013	80 n					
10	100104	Invulling inkoopstaakstelling 2013	60 n					
10	100104	Invulling stelpost inkoop van € 260K.	260 n					
10	100104	Niet realiseren stelpost apparaatskosten dekken uit middelen taakmutaties	375 n					
10	100104	Taakstelling 2013 M&S	275 n					
10	100104	Taakstelling inkoop	80 n					
10	100104	Uitstel decentralisatieuitkering (budgetoverheveling) AWBZ	-240 v					
10	100104	Vevallen diverse stelposten	25 n	-43 v	-43 v	-43 v	-43 v	-43 v
10	100105	GOB-Productieverlies ad. € 800.000	800 n					
10	100105	Aanpassen legesopbrengsten DVL	-120 v					
10	100105	Arbeidsvoorwaarden (=ombuiging)	-100 v	-100 v	-100 v	-100 v	-100 v	-100 v
10	100105	Bijdrage ambtelijke inzet bestuurscommissie GGD	-18 v	-18 v	-18 v	-18 v	-18 v	-18 v
10	100105	Budget vorming en opleiding vastgoed	40 n	60 n				
10	100105	Budgetoverheveling onderzoeksbudget subsidie's	-195 v	195 n				
10	100105	Compenserende maatregelen	-115 v					
10	100105	Compenserende maatregelen	-539 v					
10	100105	Dotatie voorziening oninbare vorderingen	800 n					
10	100105	Eigen Risico brandschade's	675 n					
10	100105	Invulling inkoopstaakstelling 2013	-60 v					
10	100105	Niet bestede middelen dataleveranciers	-125 v	125 n				
10	100105	Overdracht centrale huisvesting locatie Zijlvest en GOG	-606 v	-606 v	-606 v	-606 v	-606 v	-606 v
10	100105	Taakstelling 2013 M&S	-275 v					
10	100105	Technische wijzigingen Berap 2-2013	0 v					
10	100105	Vlot Sollicitatiehuis	166 n					
10	100201	Wijziging belastingen	350 n					
Toevoegingen / onttrekkingen aan reserves								
3	30201	Onttrekking reserve Wmo Meicirculaire (korting DU Wmo)	-157 v					
3	30201	Verschuiven reservemutatie WMO van pr.4 nr.3	100 n					
4	40102	Verschuiven reservemutatie WMO van pr.4 nr.3	-100 v					
4	40103	Reserve Budgetoverheveling: doeluitkering jeugdzorg	140 n	-140 v				
4	40303	Onttrekking reserve Duurzame sportvoorzieningen	-100 v	-100 v	-100 v	-100 v	-100 v	-100 v
5	50201	Onttrekking reserve Wonen: Bijstelling begroting woonagenda	-126 v					
5	50201	Onttrekking reserve Wonen : Compenserende maatregelen	-250 v					
5	50201	Onttrekking reserve Volkshuisvesting (wonen boven winkels)	-200 v					
5	50201	Correctie ISV reserve	1733 n					
5	50201	Verschuiving reservemutatie Algemene Reserve van 05.04 naar 05.02 (onderhoud monumentenbezit)	500 n					
5	50201	Onttrekking reserve Wonen: Onderzoek woonruimteverdeelsysteem	-2 v					
5	50201	Verplaatsing begrote mutatie ISV reserve naar ISV reserve wonen	0 v					
5	50401	Toevoeging reserve Vastgoed: onderhoud monumentenbezit	500 n					
5	50401	Verschuiving reservemutatie Algemene Reserve van 05.04 naar 05.02 (onderhoud monumentenbezit)	-500 v					
5	50401	Onttrekking reserve Onderhoud Podia: dekking taakstelling inkoop	-100 v					
5	50401	Toevoeging reserve Vastgoed: Verkopen gronden	40 n					
5	50402	Correctie ISV reserve	270 n					
5	50402	Toevoeging reserve grondexploitatie ivm effecten marktomstandigheden op grondexploitatie	1.100 n					
5	50402	Onttrekking reserve grondexploitatie ivm effecten marktomstandigheden op grondexploitatie	-3.399 v					
6	60207	Reserve Budgetoverheveling: monumentenleningen	50 n	-50 v				
6	60207	Onttrekking reserve archeologie	35 n					

Prg.	Product	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Toevoegingen / onttrekkingen aan reserves								
7	70101	Onttrekking reserve WWB : Compenserende maatregelen	-367 v					
7	70101	Onttrekking reserve WWB	-2.022 v					
7	70303	Correctie WMO reserve	50 n	50 n	50 n	50 n	50 n	50 n
9	90101	Reserve Budgetoverheveling: bomen	40 n	-40 v				
9	90101	Reserve Budgetoverheveling: Preventiegelden 40+ Boerhaavewijk	62 n	-62 v				
9	90101	Reserve Budgetoverheveling: Preventiegelden 40+ Zomerzone	372 n	-372 v				
9	90101	Onttrekking reserve Leefomgeving: Compenserende maatregelen	-594 v					
9	90106	Onttrekking reserve Baggeren: dekking taakstelling inkoop	-60 v					
9	90106	Onttrekking reserve Milieu: externe advisering grondwatersanering	-110 v	-25 v				
9	90106	Onttrekking reserve Baggeren: laatste fase baggerplan	-340 v					
9	90107	Onttrekking reserve Milieu: project geluidsanering	-237 v					
9	90201	Onttrekking reserve Leefomgeving	-3.848 v					
9	90201	Onttrekking Reserve Beheer en Onderhoud openbare ruimte	-90 v					
9	90201	VVH/GOB - Correctiememo reserve	126 n					
9	90301	Verlagen toevoeging reserve Baggeren	-75 v					
10	100104	Correctie ISV reserve	-2.703 v					
10	100104	Reserve Budgetoverheveling: uitstel decentralisatieuitkering AWBZ	240 n	-240 v				
10	100105	Reserve Budgetoverheveling: onderzoeks budget subsidie's	195 n	-195 v				
10	100105	Reserve Budgetoverheveling: niet bestede middelen dataleveranciers	125 n	-125 v				
10	100105	Onttrekking reserve Organisatiefricties: Vlot Sollicitatiehuis	-166 v	0 v				
Totaal ALLEPROGRAMMA'S			361 n	183 n	-202 v	-202 v	-202 v	-202 v

3. Voortgang bezuinigingen

Omvang bezuinigingstaakstellingen

In het coalitieakkoord 2010 is een bedrag aan bezuinigingen van € 35 miljoen afgesproken. Deze bezuinigingstaakstelling loopt van 2010 tot en met 2018 op tot het totale bedrag van € 35 miljoen en laat de komende jaren het volgende verloop zien:

bedragen x € 1.000

Bezuinigingscluster	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Investerings	199	3.699	3.705	4.803	5.902	7.000
Inkomsten	3.845	5.165	6.485	6.952	7.418	7.885
Efficiency	2.350	3.150	3.950	4.550	5.150	5.750
Subsidies/verbonden partijen	3.235	4.340	5.320	6.430	7.540	8.650
Taken	2.200	2.720	2.995	3.697	4.398	5.100
Algemeen			1.500	1.205	910	615
Totaal bezuinigingen	11.829	19.074	23.955	27.637	31.318	35.000

In 2013 wordt er conform coalitieakkoord derhalve bijna € 12 miljoen bezuinigd.

Bij de Programmabegroting 2013 bleek het noodzakelijk om bovenop hier genoemde bedragen in 2013 en 2014 nog eens € 8 miljoen extra om te buigen. In 2013 is daar bovenop nog eens € 6,1 miljoen bezuinigd, benoemd als compenserende maatregelen. Voor 2014 is aanvullend € 7 miljoen incidenteel aan extra bezuinigingsmaatregelen getroffen om het begrotingskader sluitend te houden.

Voortgang realisatie ombuigingen

Alle afgesproken bezuinigingen en inkomstenverhogingen zijn doorgevoerd in de begroting en worden in 2013 ook daadwerkelijk gerealiseerd. Als er in de praktijk problemen zijn bij het realiseren van bezuinigingen geldt de regel dat niet haalbare bezuinigingen binnen het cluster worden gecompenseerd. Dat is bijvoorbeeld gebeurd bij het invullen van de taakstelling op het vlak van inkoop. Bij sommige hoofdafdelingen bleek deze taakstelling in 2013 niet in te vullen. In die gevallen zijn er andere budgetten geschrapt zodat er geen nadeel ontstaat.

Een paar voorgenomen bezuinigingsmaatregelen levert in de praktijk echter problemen op. Deze posten worden hieronder benoemd. Verder wordt per cluster aangegeven wat de belangrijkste mutaties zijn (nieuwe ombuigingen groter dan € 250.000).

Cluster investeringen

De geplande besparing op kapitaallasten bedraagt in 2013 € 0,2 miljoen. De bezuiniging is gerealiseerd door het handhaven van het investeringsplafond (lees: terughoudend te zijn met investeren). Verder zijn in de boekjaren 2011 en 2012 zijn twee tranches met afwaarderingen van de materiële vaste activa doorgevoerd. Dit heeft een positief effect op de omvang van de kapitaallasten. De taakstelling op het cluster investeringen wordt derhalve naar verwachting geheel ingevuld.

Cluster inkomsten

In 2013 wordt er binnen het cluster inkomsten circa € 3,5 miljoen omgebogen dat is ruim € 0,7 miljoen meer dan in 2012. De geplande maatregelen zijn doorgevoerd. Als compenserende maatregel is in 2013 een verhoging van de belasting op roerende woon- en bedrijfsruimte met € 0,5 miljoen ingevoerd.

Cluster efficiency

In 2013 wordt er afgerond € 0,3 miljoen extra omgebogen ten opzichte van 2012. De maatregelen uit de cluster efficiency betreffen verlaging van materiële budgetten, formatiereductie en het beperken van de externe inhuur. Om de taakstelling in te rekenen, is er een verdeling gemaakt over de hoofdafdelingen op basis van het aantal fte's. Voor alle hoofdafdelingen zijn maatregelen genomen om de geplande kosten- en reductie van het aantal formatieplaatsen te effectueren.

Cluster subsidies en verbonden partijen

De geplande bezuiniging in 2013 bedraagt € 3,0 miljoen dat is € 1,3 miljoen meer dan in 2012. De belangrijkste maatregelen in 2013 betreffen:

- verlaging bijdrage aan verbonden partijen bijna € 0,7 miljoen minder. Grootste post daarbij is de bijdrage aan de Veiligheidsregio Kennemerland € 0,3 miljoen lager (besluitvorming Kadernota 2011);
- verlagen diverse subsidies (conform besluitvorming bij de Kadernota 2011) € 0,6 miljoen.

Een tweetal taakstellingen vergt extra aandacht:

✓ *Taakstelling VRK*

In eerdere P&C producties is aandacht gevraagd voor het feit dat de taakstelling die binnen het cluster verbonden partijen aan de Veiligheidsregio Kennemerland is opgelegd nog niet volledig is ingevuld. Vanaf 2015 ontstaat er een deficit dat in latere jaarschijven oploopt tot € 0,75 mln. In 2018. Er zijn mogelijk aanvullende plussen te verwachten inzake de ramingen voor functioneel leeftijdsontslag (mogelijk vrijval voorziening naheffing FLO) en tweede loopbaanbeleid. Deze kunnen helpen om dit tekort gedeeltelijk op te lossen. Wij achten het echter niet verstandig om hierop te anticiperen omdat het FLO dossier een bewegelijk domein is.

Dat betekent dat uitgangspunt blijft dat er extra maatregelen nodig zijn om de taakstelling verbonden partijen VRK te realiseren. In de jaren tot en met 2014 is de VRK bezig met het effectueren van de bezuinigingen uit de menukaarten. Het is gelet op de financiële situatie van de gemeenten niet onlogisch om in de jaren erna (2015 en verder) een financiële korting met de VRK af te spreken. Dat zal vanzelfsprekend in overleg met de overige participanten in de gemeenschappelijke regeling gebeuren. Aandachtspunt bij het invullen van de bezuinigingen is dat de kwaliteit (o.a. veiligheidsniveau, gezondheidszorg) niet in het geding komt bij verdere bezuinigingen. Een korting met enige procenten is genoeg om de bestaande taakstellingen alsnog in te vullen.

✓ *Taakstelling Spaarnwoude*

De geraamde bijdrage aan het recreatieschap Spaarnwoude is –net als bij de andere verbonden partijen- verlaagd. In 2013 bedraagt de korting € 9.000. Het is echter de vraag of deze bezuiniging gelet op de besluitvorming in het bestuur van de verbonden partij kan worden gerealiseerd.

Uitgaven aan een gemeenschappelijke regeling betreffen wettelijke uitgaven, dit is een niet te vermijden risico van bezuinigen op een gemeenschappelijke regeling. Het eventuele besparingsverlies is in financiële zin zeer beperkt en zal moeten worden opgevangen binnen de exploitatie van programma 8.

Cluster taken en algemeen

De stijging van het om te buigen bedrag ten opzichte van 2013 bedraagt € 0,8 miljoen. De belangrijkste bezuiniging betreft minderwerkzaamheden door digitalisering (voordeel € 0,4 miljoen).

Belangrijke nieuwe maatregelen in 2013 die voortvloeien uit het ombuigingspakket van € 8 miljoen :

- Verlagen initiatievenbudget met € 0,5 miljoen (programmabegroting 2013)
- Besparing op de BTW met € 0,3 miljoen (idem)
- Maatregelen Waarderpolder € 0,3 miljoen (idem, kasschuif)
- Apparaatskosten dekken uit middelen taakmutaties en decentralisaties.
Bij de begroting 2013 is bij de aanvullende bezuinigingen uitgegaan van de mogelijkheid om apparaatskosten te dekken uit middelen voor taakmutaties en decentralisaties die ontvangen worden via de algemene uitkering. In 2013 zijn echter nauwelijks extra middelen voor taakmutaties en decentralisatie-uitkeringen ontvangen. In 2013 kan dit voordeel van € 375.000 daarom niet gerealiseerd worden. Op het moment dat het Rijk de decentralisaties effectueert, is de verwachting dat het voordeel wel gerealiseerd wordt. Daarom wordt het nadeel incidenteel verwerkt in het financieel beeld.

4. Risico's

Budget verhuizing Zijlpoort

In verband met de bezuinigingen in 2013 is het niet mogelijk om € 125.000 voor de verhuizing naar de Zijlpoort over te hevelen naar 2014. Dit betekent dat de verhuizing naar de Zijlpoort in eigen budget zal moeten worden opgevangen. Het risico bestaat dat er geen of onvoldoende budget beschikbaar is voor de verhuizing van ambtenaren en hun computers naar de Zijlpoort.

5. Externe Inhuur

In de hele organisatie is hard gewerkt om de externe inhuur te verminderen en tot 100% overeenstemming van gegevens in de personele-, financiële- en verplichtingenadministratie te komen. Er worden nu meer alternatieven gezocht voor de inhuur van externen, wat heeft geleid tot de inzet van diverse bovenformatieven. Desondanks betekent de vermindering van de inhuur van externen dat sommige werkzaamheden later of niet worden uitgevoerd. Momenteel zijn er nog vrij veel verlengingen geweest om interne medewerkers op te kunnen leiden en kwaliteit en kennis te borgen. Dit zal de komende maanden afnemen. Uiteindelijk beperkt de inhuur zich dan tot een gezonde flexibele schil waar de organisatie behoefte aan heeft ten behoeve van inzet bij pieken in de werkzaamheden, vervanging wegens ziekte, projecten en specialistische kennis. In financiële zin blijft de inhuur in 2013 onder het afgesproken plafond van € 12,4 miljoen.

Voor het naar werk begeleiden van de 70 bovenformatieven als gevolg van de reorganisaties is bureau VLOT! opgericht. Drie eigen medewerkers van de gemeente verzorgen de begeleiding van de bovenformatieve personeelsleden. Inmiddels zijn 12 medewerkers succesvol begeleid naar werk en zijn met 16 medewerkers afspraken gemaakt over de beëindiging van hun dienstverband.

De werkelijke uitgaven in de eerste acht maanden van 2013 bedragen € 5,0 miljoen. In vergelijking met vorig jaar, toen in dezelfde periode voor € 9,1 miljoen is ingehuurd, betekent dit een forse vermindering. De verwachting is dat de organisatie tot het einde van het jaar onder het plafond van € 12,4 miljoen voor externe inhuur blijft. Volgens de huidige prognoses zijn de uitgaven externe inhuur in 2013 in Haarlem € 8,6 miljoen.

6. Realisatie investeringen

Het investeringsplan 2013-2018 is bij de kadernota 2013 opgesteld en verwerkt in de meerjarenbegroting. Vaststelling van het investeringsplan vindt plaats bij de begroting. Gezien het feit dat de geplande investeringen als gevolg van aanbestedingen, bezwaren e.d. vertraging oplopen, wordt er in de begroting op voorhand al rekening gehouden met een realisatiepercentage van 70%.

In de begroting 2014 is rekening gehouden met een stelpost onderuitputting van € 1,5 miljoen. Definitieve bijstelling van de kapitaallasten 2014 en latere jaren zal plaatsvinden na vaststelling van de jaarrekening 2013.

Volgens de huidige prognoses bestaat het risico dat de stelpost onderuitputting niet geheel wordt ingevuld. Volgens de huidige prognoses wordt ca. 90% van het voorgenomen investeringsbedrag daadwerkelijk uitgegeven. De verwachte investeringsbijdragen worden daarentegen naar verwachting slechts voor de helft gerealiseerd, waardoor het verwachte netto investeringsvolume de 100% nadert. Het risico wordt ingeschat op ca. € 1,3 miljoen.

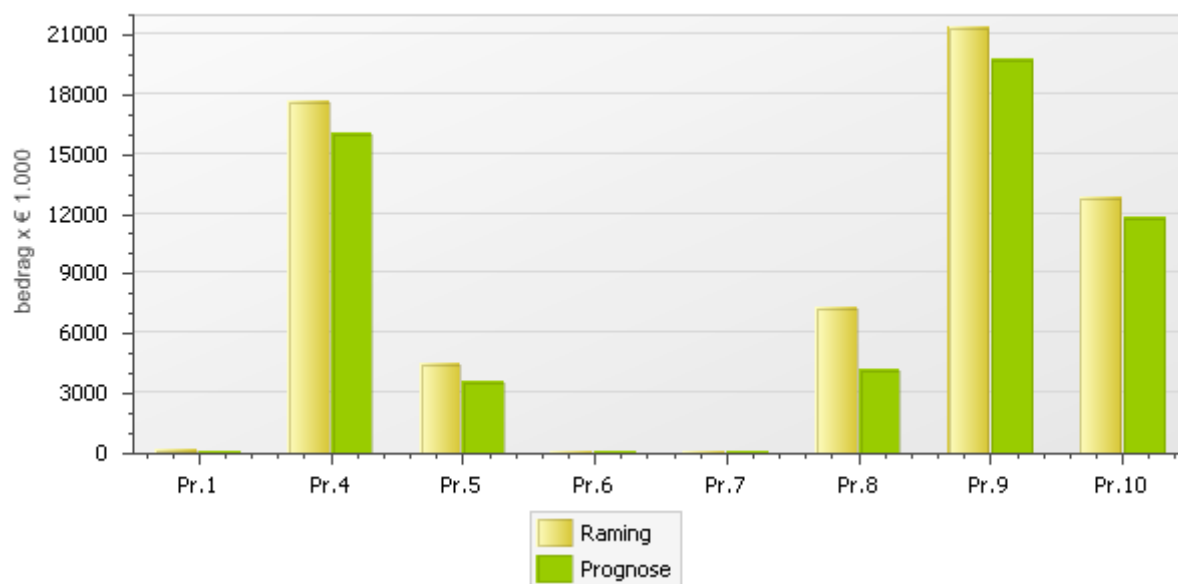
Bedragen x € 1.000

	Raming 2013	Prognose 2013	Vershil
Raming uitgaven IP 2013	63.437	55.082	8.355
Raming inkomsten IP 2013	-13.434	-5.718	-7.716
Saldo	50.003	49.364	640

De achterblijvende inkomsten worden o.a. veroorzaakt doordat de geraamde opbrengst ten behoeve van de bouw ML King / Hildebrand niet in 2013 wordt gerealiseerd. De nieuwe school wordt in 2014 opgeleverd. Daarna kunnen de oude schoollocaties achtergelaten worden en kan een opbrengst worden verwacht.

In onderstaande grafiek zijn de investeringsramingen 2013, op basis van het IP 2013-2018, afgezet tegen de geprognosticeerde realisatiecijfers 2013.

Realisatie 2013 per programma

Programma	Projectnaam kort	Uitgaven- raming 2013	Prognose 2013	Rea- lisatie %		Toelichting
1. Burger en bestuur	Paspomaat & digital. Brondocumenten	14.133	14.133	100%	😊	
	Pinautomaten	25.000	25.000	100%	😊	
	Vervanging 2 bedrijfsauto's geo-informatie	57.500	57.500	100%	😊	
Totaal programma 1		96.633	39.133			
4. Jeugd, Onderwijs en Sport	(Kunst)grasvelden	694.563	694.563	100%	😊	Door uitlopende werkzaamheden bij de Planetenlaan t.b.v. Gunningschool kan deze school nog niet verhuizen. Dit betekent dat de locatie die de Gunningschool achterlaat niet ingezet kan worden als tijdelijke huisvesting voor de praktijkschool Oost ter Hout. Uitbreiding van de praktijkschool wordt daardoor doorgeschoven naar 2014. De uitgaven M.L. King lopen voor op de investeringsplanning.
	MFC Ambonstraat	-13.446	-13.446	100%	😊	
	SHO	14.408.698	13.177.083	91%	😞	
	Sportaccommodaties	1.836.249	1.840.649	100%	😊	
	Duinwijckhal	500.000	185.000	37%	😞	
					Voor de voorbereiding is reeds een krediet van € 185.000 beschikbaar gesteld (raadsbesluit 2013/25074). Het restantbedrag voor de voorbereiding ad € 315.000 wordt doorgeschoven naar 2014.	

Programma	Projectnaam kort	Uitgaven- raming 2013	Prognose 2013	Rea- lisatie %		Toelichting
	VMBO-scholen	143.105	41.000	29%	☹️	Het restantbudget is een reservering voor de grondoverdracht .tb.v. schoolterrein Dunamare. De juridische overdracht hiervan vindt plaats na sloop van Smile Sport en Duinwijk (zie raadsbesluit 2012/457808 pagina 5). De sloop van huidige badmintonhal vindt in 2014 plaats.
Totaal programma 4		17.569.169	15.924.849			
5. Wonen, Wijken en Stedelijke Ontwikkeling	Huisvesting en inrichting Hart	740.000	740.000	100%	😊	Het investeringsbudget betreft geormerkt geld voor achterstallig onderhoud monumenten. Als gevolg van de inspecties MJOP in 2 ^{de} kwartaal 2013 is de voorbereiding van deze werken stopgezet om werk met werk te maken. In september 2013 zal VG komen met een nadere uitwerking en afgestemd op de nieuwe MJOP's en de voorbereiding verder ter hand nemen. De uitvoering van de werken zullen incidenteel in 2013 plaatsvinden, maar vanaf 2014 en 2015 volledig.
	Levensduurverlengend onderhoud	1.021.313	231.189	23%	☹️	
	Verplaatsing KDV Springplank	325.000	325.000	100%	😊	
	Vervangingsinv. culturele instellingen	2.063.615	2.063.615	100%	😊	
	Inrichtingskosten depot Frans Halsmuseum	290.000	200.000	69%	😊	
Totaal programma 5		4.439.928	3.559.804			

Programma	Projectnaam kort	Uitgaven- raming 2013	Prognose 2013	Rea- lisatie %		Toelichting
6. Economie, cultuur. Toerisme en recreatie	Vervanging bedrijfsauto archeologie	46.000	0	0%	☹️	Het transportbusje dat archeologie gebruikt voor dagelijks vervoer van archeologische vondsten en materieel van en naar opgravingen en het archeologisch depot, is conform meerjarenplanning in het IP opgenomen. Op dit moment is het bedrijfsauto nog in goede staat en hoeft niet te worden vervangen. Voorgesteld wordt de investering door te schuiven naar 2015.
Totaal programma 6		46.000	0			
7. Werk en Inkomen	Kleine investeringen Geïntegreerde dienstverlening	25.000	25.000	100%	😊	
Totaal programma 7		25.000	25.000			
8. Bereikbaarheid en mobiliteit	Garage Cronjé	53.104	0	0%	☹️	De laatste fase van de woningverkoop is sterk vertraagd waardoor de geplande verkoop van de parkeerplaatsen in de garage ook vertraging oplopen. Op 26 september heeft besluitvorming over het aanvullende raadskrediet plaatsgevonden.
	Garage Raaks	74.215	74.000	100%	😊	
	Kleine investeringen	61.000	61.000	100%	😊	
	Onderhoud parkeergarages	907.303	907.303	100%	😊	
	Stationsplein	1.533.636	750.000	49%	☹️	
	Toegankelijkheid bushaltes	583.981	584.000	100%	😊	
	Versnellingsmaatregelen	48.000	48.000	100%	😊	
	Vervanging parkeerautomaten	1.954.372	10.000	1%	☹️	Aanbesteding wordt nog voor eind 2013 gedaan; uitgaven vinden in 2014 plaats.

Programma	Projectnaam kort	Uitgaven- raming 2013	Prognose 2013	Rea- lisatie %		Toelichting	
	Verbreden Waarderweg	100.000	0		☹	Realisatie vindt plaats in 2014.	
	Waarderpolder	1.308.333	1.054.000	81%	☺		
	Waarderpolder: maatregelen Oudeweg	635.360	635.000	100%	☺		
Totaal programma 8		7.259.304	4.123.303				
9. Kwaliteit fysieke leefomgeving	Beschoeiingen en steigers	1.253.177	880.000	70%	☺	Uitvoering vertraagd vanwege bezwaarprocedures.	
	Waarderhaven	705.049	705.000	100%	☺		
	30-km zones	80.976	81.000	100%	☺		
	Bruggen	1.404.059	1.318.000	94%	☺		
	Aanpassen brugbediening, brugwachtershuisjes & wachtplaatsen	245.139	242.000	99%	☺		
	Reinaldapark	3.762.631	3.762.631	100%	☺		
	Renovatie groen	889.629	890.000	100%	☺		
	Fietsverbinding Houtmanpad	1.221.764	53.000	4%	☹		
	Rioleringen	9.042.500	8.900.000	98%	☺		
	Gemeentelijke werf	100.000	0	0%	☹		Project wordt doorgeschoven naar 2014.
	Vervangen minigraver begraafplaatsen	27.800	27.800	100%	☺		
	Speelvoorzieningen	172.543	173.000	100%	☺		
	Walmuren	2.133.154	2.363.000	111%	☺	Uitvoeren vernieuwen walmuur Nieuwe Gracht loopt voor op schema. Uitgaven blijven wel binnen gevoteerde krediet.	
	Watergangen/integraal waterplan	249.279	250.000	100%	☺		
Totaal programma 9		21.287.700	19.645.431				
10. Financiën en algemene dek.mid.	Concernhuisvesting	12.500.000	11.575.507	93%	☺		

Programma	Projectnaam kort	Uitgaven- raming 2013	Prognose 2013	Rea- lisatie %		Toelichting
	Beveiliging stadhuis	200.000	175.000	88%	☺	Er is in 2013 een krediet aangevraagd van € 175.000 (2013/43277)
	Digitalisering/ICT	13.614	13.614	100%	☺	
Totaal programma 10		12.713.614	11.764.121			
TOTAAL		63.437.348	55.081.641	87%		

Vrijval investeringen

De volgende investeringen kunnen vrijvallen en worden afgesloten:

- Beveiliging stadhuis (IP MS.97), restantkrediet € 25.000

Begrotingsrechtmatigheid kredieten

In de financiële beheersverordening is in artikel 4 lid 4 het volgende opgenomen: “Indien het college voorziet dat een investeringskrediet dreigt te worden overschreden met meer dan € 50.000, wordt dit in de eerstvolgende tussenrapportage of via een separaat voorstel aan de raad gemeld”.

Op dit moment zijn er geen onrechtmatigheden m.b.t de investeringen geconstateerd.

7. Voortgang grote projecten

Vanaf 1 mei 2013 is de nieuwe hoofdafdeling Gebiedsontwikkeling en Beheer van start gegaan. De basis van de organisatie is gestoeld op het gebiedsgericht werken en het werken in regie. Dat betekent dat alle operationele taken (Projectorganisatie, omgevingsmanagement en engineering, over gelaten worden aan de markt waarbij een procesmanager het proces en het contract managet. De projecten in deze lijst zijn voor 90% nog op basis van de oude organisatie gestart en worden ook op die manier afgerond. Wel worden de projecten vanaf 1 mei vanuit de gebieden aangestuurd en bewaakt.

Wat in algemeen opvalt is dat de projecten last hebben van de marktomstandigheden. Een aantal projecten is tijdelijk stilgelegd. Ook de compenserende maatregelen 2013 en 2014 zorgen ervoor dat nauwelijks nieuwe projecten worden opgestart.

De voortgang van de grote complexe projecten binnen de gemeente Haarlem wordt in de bestuursrapportages middels deze voortganglijst weergegeven. In deze lijst treft u voornamelijk de grote fysieke projecten aan. Daarnaast treft u enkele politiek gevoelige projecten uit het beheer- en onderhoudsprogramma aan. Met dit overzicht wordt inzicht geboden in de aspecten planning (tijd), geld van een project.

Tijd: groen betekent geen afwijking ten opzichte van vastgestelde planning, oranje minder dan drie maanden vertraging, rood meer dan drie maanden vertraging.

Kleuren worden aangegeven ten opzichte van de oorspronkelijke planning, tenzij de raad in een later stadium is geïnformeerd over een nieuwe planning. Oranje en rood worden van een toelichting voorzien.

Geld: groen betekent dat de uitgaven en verplichtingen voor geplande werkzaamheden vallen binnen het door de raad vastgestelde krediet, oranje betekent dat de eindprognose valt buiten het vastgestelde krediet - (dat wil zeggen signaal om aanvullende dekking te zoeken). Rood betekent dat uitgaven en verplichtingen buiten de kaders vallen, met andere woorden buiten de totale raming voor het project vallen. Oranje en rood worden van een toelichting voorzien.

Project	MPG complex / IP nr	Tijd	Geld	Toelichting tijd en geld
Centrum:				
Houtplein, Parkeergarage (Provincie)		😊	😊	
Prinsenbrug	IP 62.05 + IP 62.09	😊	😊	Een aanvullende projectopdracht is op 11 juni 2013 afgegeven. Hierdoor is het budget met € 175.000 aangevuld uit IP 62.09 Stelpost bruggen en daarmee is het budget voldoende voor afronding van de werkzaamheden.
Raakspoort, Gemeentelijke herhuisvesting	rb 14/2007 & rb 89/2007, IP 25.08	😊	😊	Raakspoort is afgerond. Planning Zijlpoort ligt nog steeds op koers. Casco oplevering februari 2014. Inbouwpakket 7 maanden. Eindoplevering oktober 2014. De prognose met betrekking tot het budget is dat het project binnen het beschikbare budget wordt gerealiseerd, afgezien van de openstaande vorderingen op Fortress.
Nieuwe Gracht fase 2	IP 63.03, IP 63.19, GOOV	😊	😊	
Bakenessergracht	OVN, GOOV, IP 63.08, IP 63.19	😞	😊	De Vrienden van de Bakenes wensen een alternatieve wijze van kademuurvervanging, hetgeen niet voldoet aan de eisen van de gemeente inzake duurzaamheid. De Vrienden zijn door de rechter in het ongelijk gesteld en hebben hoger beroep aangetekend bij de Raad van State. Behandeling hiervan loopt nog. Op 4 juli heeft de raad bij motie B&W verzocht in een workshop met de Vrienden nogmaals over de alternatieven te spreken. Het project zal hierdoor gefaseerd moeten worden. Opdrachten aan de aannemers moeten worden aangepast en er zullen tijdelijke maatregelen moeten worden getroffen. Dit is niet voorzien en brengt meerkosten met zich mee. De raad zal hiervoor extra krediet moeten verlenen.
Turfmarkt en Spaarne	GOGV, 62.09, 63.19, OVN, VVZ, BDUsubs	😊	😊	
Stationsplein en omgeving	rb 023/2008	😊	😞	De projectuitgaven laten overschrijdingen zien, die worden veroorzaakt door tegenvallende opbrengsten uit de verwachte inkomsten uit de verkoop van vastgoed die zijn opgevoerd bij de aanvang van het project. Daarnaast heeft het project als gevolg van werk met werk maken een aantal scope uitbreidingen waardoor het gevraagde krediet is verhoogd. Het college heeft inmiddels de nota vervolgekrediet Stationsplein goedgekeurd waarmee de dekking wordt hersteld. Als gevolg van het uitblijven van besluitvorming heeft het project vertraging opgelopen. Inmiddels heeft besluitvorming over het aanvullende raadskrediet plaatsgevonden.

Noord:				
Delftwijk paraplu:	rb 037/2008			
- Delftwijk Marsmanplein winkelcentrum	rb 224/2007 rb 2010/297014	😊	😊	
- Delftwijk, Delftlaan Noord	rb 206/2007 & 10/288437	😊	😊	

Project	MPG complex / IP nr	Tijd	Geld	Toelichting tijd en geld
Deliterrein	rb 104/2005 038/2009	😊	😊	Er zal worden gestart met de afronding van de sanering. Binnen het project blijft de berekening met het 'graszaad scenario' van kracht.
Dietsveld e.o.	IP 63.19a GOOV OVN	😊	😊	Door beperkte rioleringsbudgetten is dit project getemporeerd. In de planning staat het project nu voor uitvoering in 2015 en 2016.
Land in Zicht, Schoterbrug woningen	rb 302/2005	😊	😊	Datum start bouw torenappartement is nog niet vastgesteld vanwege marktomstandigheden
Pim Mulier	rb 127/2007 rb 240/2008 WZ/OGV/2009/18948 0	😊	😊	De onderhandelingen voor de verkoop van de twee kavels stagneren. Er moet rekening gehouden worden met het niet halen van de geraamde inkomsten.
Ripperda	rb 258/2005 & 2010/413420	😊	😊	Vanwege marktomstandigheden is nog geen zicht op de realisatie van de appartementen in fase 3.
Sonneborn	anterieure ovk	😊	😊	Eigenaar en ontwikkelaar van het Sonnebornterrein is aan het heroverwegen. Vanuit de gemeente wordt dit afgewacht. Tot die tijd is de status van het project bevroren.
Spaarndamseweg fase 2	IP 63.19b, GOOV	😊	😊	
van der Aart sportpark/ PUK	rb 046/2007 rb GOB/2013/232733	😊	😊	Er wordt nu gewerkt aan de Jeu des Boules hal. Aannemer is in gebreke gesteld. Aanvullend krediet is verleend voor het herstel van de gebreken. Daarnaast heeft de belastingdienst regio Amsterdam/Haarlem vragen gesteld bij de bevindingen rondom de BTW en het sportbesluit. Deze vragen zijn nog onderwerp van discussie.
Verspronckweg (zuid)	IP 61.91c	😊	😊	Het werk heeft een vertraging opgelopen van een kwartaal vanwege weersomstandigheden.
VMBO West (bouw badmintonpad)	rb 093/2007	😊	😊	Op 4 juli 2013 heeft de raad het project afgesloten (2012/457808). In een volgende bestuursrapportage wordt over het project multifunctionele sporthal Duinwijk (2013/25074) gerapporteerd.

Project	MPG complex / IP nr	Tijd	Geld	Toelichting tijd en geld
Waarderbrug 2 richtingen		☺	☹	Op 13 augustus 2013 is het VO door B&W vrijgegeven voor inspraak. Er is momenteel geen dekking voor de uitvoering. Het budget voor de uitvoering is opgevoerd bij de compenserende maatregelen 2013.
Wijkpark delftwijk	rb 006/2008 & 10/21763	☺	☺	

Project	MPG complex / IP nr	Tijd	Geld	Toelichting tijd en geld
Oost:				
DSK fase II en fase III/ Pr. Bernhardlaan	rb 237/2006	☺	☺	
Reinaldapark	IP 61.41/ IP 63.11/ IP 65.19	☺	☹	Het project is gestart terwijl de financiering voor het totale budget niet op orde was. Als gevolg van een directe noodzaak tot sanering was langer uitstel niet mogelijk. Inmiddels is de sanering bijna afgerond en wordt druk gewerkt aan de herinrichting. Voor de groenaanplant van fase 3 moet nog een aanbesteding worden opgestart. Hiervoor moet nog een krediet worden aangevraagd. Of er voldoende dekking wordt gevonden is op dit moment nog onduidelijk.
Scheepmakers kwartier	rb 014/2008 & 10/140564	☺	☹	Ontwikkelaar heeft aanvullende eisen gesteld voor wat betreft toegestane functies (afwijkend van masterplan). Om dit uit te werken zullen extra uren gemaakt moeten worden bij Ruimtelijk Beleid. Dit valt niet in de afgesproken anterieure overeenkomst en zal daarop moeten worden aangepast.
Slachthuisbuurt zuidstrook	rb 043/2007 rb 052/2008	☺	☹	Door wegvallen van ISV middelen ontstaat na 2014-2015 mogelijk een dekkingsprobleem. Echter de corporaties zullen a.g.v. het nieuwe beleid voorlopig de voorgenomen herontwikkeling van de laatste fase de eerste jaren niet doen. Om die reden wordt gewerkt aan een nieuwe evk waarbij dit deel buiten het project wordt geplaatst.
Slachthuisterrein	-	☺	☹	Het project staat in tijd op groen maar in geld op rood. Dit is het gevolg van het herwaarderen van de risico's van de erfpachtbeëindiging en een keuze voor een meer gemengd woningbouwprogramma dan bij de start van het project bedacht. Aanvankelijk was er gekozen voor alleen woningbouw in het duurdere segment. Gezien de ontwikkelingen van de woningmarkt lijkt een gevarieerder woningaanbod beter, dat heeft echter wel consequenties voor de grondopbrengst en daarmee voor de dekking van het project. Een nota waarin de overdracht van het Slachthuisterrein wordt geregeld en de raad om instemming wordt gevraagd is onderweg.
Waarderpolder, Noordkop fase 2	rb 160/2007 & rb 221/2007	☺	☺	

Project	MPG complex / IP nr	Tijd	Geld	Toelichting tijd en geld
Waarderhaven	rb 2009/93482	☺	☹	Project is aanbestedingsgereed. Aanbesteding kan pas starten als bewoners overeenkomst tekenen, waarin zij akkoord gaan met onder andere praktische zaken ten behoeve van uitvoering van project, vergoedingen en het afsluiten van een huurovereenkomst voor grondgebruik. Streven is start uitvoering eerste kwartaal 2014. De haalbaarheid van deze streefdatum is afhankelijk van mate van medewerking van bewoners. Het college heeft geacht de kosten van de vergoedingen binnen het projectbudget op te vangen (Collegebesluit 2013-46921, geheim ex. Art.55). Dit blijkt niet mogelijk te zijn aangezien een eventueel aanbestedingsvoordeel in het kader van de inkoopstaakstelling direct afgeroomd wordt. Er ontstaat daardoor een tekort op het projectbudget. Conform afgesproken in de besloten vergadering van de commissie Bestuur op 7 maart 2013 komt het college met een nieuw dekkingsvoorstel voor de vergoedingen.
Waarderpolder, centrale watergang	rb 2007/ 18227 IWP	☺	☹	Voor dit project is aanvullend krediet nodig, daarvoor is een nota in de maak, die in oktober aan de raad zal worden voorgelegd. Er zijn financiële middelen gereserveerd voor de voorbereiding en uitvoering van het project. De vraag of de middelen voor de uitvoering toereikend zijn kan pas bij vaststelling van het DO worden beantwoord. Rijnland draagt voor € 2,1 miljoen bij aan de realisatie van het project. De afspraak tussen gemeente en Rijnland is dat de watergang als onderdeel van de watercompensatie voor verharding Waarderpolder medio 2015 gerealiseerd is. De discussie over de verbreding van de Waarderweg en het verleggen van kabels en leidingen die hiermee gepaard gaan zijn bepalend voor de aanleg van de centrale watergang en hebben consequenties voor de datum waarop aanleg en realisatie kunnen plaatsvinden.
Schalkwijk:				
Albert Schweitzerlaan	GOGV, 62.09, RSLsubs, 63.19	☺	☺	De raad heeft het DO van de Albert Schweitzerlaan vastgesteld. De aanbesteding van het werk vindt nog dit jaar plaats.
Geneesherenbuurt	GOOV, IOR, OVN	☺	☺	
023-Haarlem, de Entree	rb 176/2004	☺	☺	De bouw van de woningen op de Entree is in eind 2012 gestart. Begin februari 2013 is door de gemeente en de OC 023 (Ontwikkel Combinatie) gewerkt aan een optimalisatie van de plannen voor de Entree-west. De optimalisatie voorstellen vallen binnen het masterplan. Op dit moment vinden verkennende gesprekken plaats tussen de Gemeente Haarlem en de OC 023 of en onder welke aanvullende voorwaarden de levering van de Entree-Oost plaats kan vinden. Voor de planbegeleiding van dit jaar moet nog krediet aangevraagd worden.

Project	MPG complex / IP nr	Tijd	Geld	Toelichting tijd en geld
Belcanto	anterieure ovk	☺	☺	<p>Parkontwerp: VO parkontwerp is door raad vrijgegeven voor inspraak. Inspraaktermijn start medio september 2013. Dekking komt uit verkoop grond ten behoeve van ontwikkeling van vijf torens. In verband met gefragmenteerde verkoop van grond, dient aanleg park gefaseerd gerealiseerd te worden op basis van momenten van inkomsten door verkoop. Dekking aanleg past binnen GREX, echter door benodigde bezuiniging is mogelijk versoering van het ontwerp noodzakelijk.</p> <p>Locatie 1: Pré wil nog steeds grond voor twee torens afnemen, echter plan blijkt qua financiering alleen haalbaar in geval gewenste woningsegment voor middeldure huur losgelaten worden en gebouwd mag worden in sociale segment. Dit heeft consequenties voor grondopbrengst. Ambtelijke afstemming hierover loopt, waarbij naast opbrengsten ook moment van grondoverdracht meegenomen wordt.</p> <p>Locatie 2: Grond voor twee torens is verkocht aan Sint Jacob (waarvan grond voor één toren onder voorbehoud van financiering). Verkoopovereenkomst is vastgesteld door de raad. Geld voor contractuele verplichting tot bouwrijpmaken en aanleg parkeervoorziening is vrijgegeven door de raad.</p> <p>Locatie 3 komt voorlopig nog niet in ontwikkeling, daarom wordt nu gekeken of het stenen gebouw aan het Spijkerboorpad (voormalig Teylercollege) duurzaam kan worden ingezet als schoollocatie.</p>
IVOREZ, Europawijk zuid	rb 192/2008 2009/199325/JN	☺	☺	De uitvoering is afgerond, het project wordt gedurende een jaar nagelopen.
Aziëweg	rb 159/2007 2009/84115	☺	☺	<p>Parkontwerp: VO parkontwerp is door raad vrijgegeven voor inspraak. Inspraaktermijn start medio september 2013. Dekking komt uit verkoop grond voor ontwikkeling van vijf torens. In verband met gefragmenteerde verkoop van grond, dient aanleg park gefaseerd gerealiseerd te worden op basis van momenten van inkomsten door verkoop. Dekking aanleg past binnen GREX, echter door benodigde bezuiniging is mogelijk versoering van het ontwerp noodzakelijk.</p>
Meerwijk-Centrum	rb 007/2007 rb 191/2008	☺	☺	Ymere heeft aangegeven dat locatie 1 niet volgens plan ontwikkeld kan worden. Gesprekken vinden plaats over een alternatieve oplossing. Ymere inventariseert de kansen om samen met particulieren de woningen te bouwen.
Schalkstad	rb 003/2008	☺	☺	
West:				
Garenkokerskwartier, riolering	IP 63.19b	☺	☺	

Project	MPG complex / IP nr	Tijd	Geld	Toelichting tijd en geld
Houtmanpad (recreatieve fietsverbinding)	IP 61.45	☹	☺	Project is aanbesteed, echter uitvoering kan niet starten door lopende juridische procedures. Afhankelijk van juridische uitspraken kan pas definitief bepaald worden of en wanneer uitvoering kan starten. Projectkosten zijn vooralsnog gedekt. Er is een risico voor dekking bij het kwijtraken van subsidie als gevolg van: 1. niet voldoen aan subsidievoorwaarden, als gevolg waarvan de provincie subsidie intrekt. 2. stoppen van project op eigen initiatief Haarlem. De kosten voor het stopzetten van het project bedragen circa € 1,02 miljoen.
Oosterduin e.o.	IP 63.19, GOOV, IOR, STRM, OVN	☺	☺	Het werk is prima verlopen. De uitvoering van het civiele werk is eind juni 2013 afgerond. De komende maand worden de gebreken hersteld. Het aanplantwerk wordt eind dit jaar afgemaakt (in het plantseizoen). Na de besluitvorming hierover kan het groen in de middenberm worden afgemaakt.
Remise Connexion terrein	anterieure ovk	☺	☺	Vanuit de eigenaar is een vertraging ontstaan in tijd. Hierdoor is nog geen anterieure overeenkomst getekend waardoor de ambtelijke kosten nog niet gedekt zijn. Ontwikkelaar wil afwijken van het vastgestelde SPvE 2012. Het plan is in de afgelopen periode aangepast. Nieuwe plan moet in aankomende periode aan het bestuur worden voorgelegd.

8. Voortgang aanbevelingen accountant en rekenkamercommissie 2010 en 2011

Status

Naar aanleiding van de bevindingen van de accountant en de rekenkamercommissie over het verantwoordingsjaar 2010, is in 2011 het programma “Haarlem presteert beter” opgezet met als bovenliggend doel de bedrijfsvoering op orde te brengen en verbeteringen in de budgetbeheersing bij de gemeente Haarlem te realiseren. In 2011 heeft de raad het college gevraagd de voortgang op de bevindingen 2010 van de accountant en de rekenkamercommissie in de bestuursrapportages te rapporteren. In 2012 zijn aan deze 30 bevindingen, 33 bevindingen over het jaar 2011 toegevoegd.

In de eerste bestuursrapportage van dit jaar resteerden nog 36 niet volledig opgeleverde resultaten. In deze 2^e Bestuursrapportage zijn 8 resultaten finaal opgeleverd (groen) en resteren er nog respectievelijk 28 op te leveren resultaten. De gedetailleerde overzichten 2010 en 2011 met toelichting op de status zijn hierna bijgevoegd.

De openstaande bevindingen zijn allen in werking. Deze hebben voor het merendeel betrekking op wijzigingen in systemen en werkwijzen of op veranderingsprocessen in cultuur, gedrag en bewustzijn. Dergelijke wijzigingen vragen om begeleiding en aansturing van meerdere jaren. Cultuur- en gedragsveranderingen vragen om aansturing en voorbeeldgedrag door veranderaars die, bij voorkeur historisch gezien, geen dragers zijn van de bestaande cultuur en gedragspatronen. Voorts zijn er bevindingen die extra capaciteit in de aansturing, uitvoering of deskundigheid vragen die beperkt beschikbaar is in de organisatie. In 2013 gaat de eerste aandacht van veel van deze capaciteit uit naar reorganisaties, taakstellingen, bezuinigingen en decentralisaties. Door het terugdringen van de externe inhuur, nemen ook de mogelijkheden tot externe begeleiding van veranderingsprocessen en systeemwijzigingen in 2013 en 2014 af en zal de voortgang hierop eerder stagneren dan versnellen. Doordat externe inhuur intern versneld wordt afgebouwd, bestaat een reële kans op terugval doordat verbeteringen nog niet voldoende zijn verankerd in werkwijzen en cultuur van de organisatie.

Sturing

Met ingang van 2013 is het programma “Haarlem presteert beter” gewijzigd. Eigenaarschap voor verbeteringen die bij de lijn behoren wordt georganiseerd en bewaakt in de P&C gesprekken van directie met de hoofdafdelingsmanagers. Onderdelen die om centrale aansturing en besluitvorming vragen, blijven onder de aansturing van de stuurgroep. Hierin zit een representatieve afvaardiging van directie en hoofdafdelingen tezamen met de leidinggevenden uit de financiële pentagoon.

De bevindingen over 2012 zijn opgenomen in het programma. In het in het voorjaar aangeboden “Jaarprogramma 2013 Haarlem presteert beter” is in het hoofdstuk “Verbinding Jaarprogramma 2013 en de Management letter van PWC december 2012” gespecificeerd in welke

programmaonderdelen de bevindingen over 2012 zijn opgenomen.

De raad wordt in de bestuursrapportage geïnformeerd over de status en voortgang op elk programmaonderdeel. Voorgesteld wordt om de voortgang op de bevindingen van accountant en rekenkamercommissie aanvullend te rapporteren met de reactie van het college op de bevindingen van accountant en rekenkamercommissie bij Jaarverslag en Jaarrekening.

Status en opvolging openstaande bevindingen accountant en rekenkamercommissie 2010

De aanbevelingen die in de vorige rapportage in bestuursrapportage afgerond waren (groen), zijn uit onderstaande lijst verwijderd. Aanbevelingen die nu status oranje hebben lopen nog, maar zijn nog niet afgewikkeld. Aanbevelingen met status rood lopen achter ten opzichte van de planning.

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
I Kaderstelling en controle mogelijkheden van de raad						

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
1	RKC9 Syst.	<p>Opstellen van voorstellen door de werkgroep informatiewaarde ter verbetering van het systeem van programmabegroting</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorbereiden programmateksten - indicatoren aansluitend op coalitieakkoord - beleidsprestaties aan middelen relateren - opmerkingen RKC per programma 	<p>In het jaarverslag is op programma en beleidsveldniveau het inzicht verder verbeterd in de realisatie van doelen en prestaties met effect- en prestatie-indicatoren. In het overzicht “wat heeft het gekost” is een financiële analyse rekening versus begroting opgenomen, met een korte toelichting van de belangrijkste voor- en nadelen.</p>	<p>De relatie tussen de financiële resultaten en doelen en prestaties wordt in het jaarverslag nog niet altijd voldoende gelegd. Ook is nog niet de relatie met de actiepunten uit het coalitieakkoord voldoende zichtbaar gemaakt. Wij onderschrijven het actiepunt om de verbeteringen die in de begroting 2012 zijn aangebracht betreffende de relatie tussen de actiepunten uit het coalitieakkoord en de doelen en prestaties volgend jaar op te nemen in het Jaarverslag 2012.</p> <p>Uit het concept verbeterprogramma 2012-2013 “Stevig funderen zonder stutwerk” blijkt dat een werkgroep budget control wordt ingesteld, met onder meer als aandachtspunt verbetering informatievoorziening en proces begroting, Bestuursrapportage. Dit kan bijdragen aan de realisatie van dit aandachtspunt.</p> <p>Tevens is een groeiend besef ontstaan bij de budgethouders omtrent de inhoud van hun rol en hun verantwoordelijkheid bij het aanleveren van bestuurlijke Informatievoorziening. Het omzetten van dit groeiend besef tot een natuurlijk gedrag waarbij het tijdig en voldoende aanleveren van relevante plannings- & verantwoordingsinformatie als een vanzelfsprekendheid wordt gevonden is een aandachtspunt.</p>	<p>Voor de begroting 2013 is een verbeteringslag gemaakt omtrent het invoeren van het kader van de subsidiesystematiek voor alle doelen en prestaties. Dit houdt in dat alle doelen zijn bekeken en waar nodig geherformuleerd. Alle prestaties zijn in dit kader beter geformuleerd.</p> <p>Het is bij de begroting 2013 nog niet gelukt om de relatie tussen budget en prestatie inzichtelijk te maken.</p> <p>Met de programmacoördinatoren is dit voor de begroting 2014 verder ter hand genomen.</p>	

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
2	RKC2 Syst.	Investeren in het risicobewustzijn van de organisatie. Treffen van maatregelen voor het beheersen van risico's	<p>In het jaarverslag 2012 wordt in de paragraaf weerstandvermogen goed onderbouwd inzicht geboden in de weerstandscapaciteit van de gemeente. In de paragraaf financiering worden financierings- en kredietrisico's toegelicht en in de paragraaf verbonden partijen is een risicoclassificatie per verbonden partij opgenomen. De onderbouwing van voorzieningen door de organisatie is verbeterd, maar blijft nog wel aandachtspunt. Bij de totstandkoming van de jaarrekening is deze informatie eerst na het stellen van de nodige vragen opgeleverd.</p> <p>In het kader van het jaarrekeningtraject heeft een 'opschoning' van de geïnventariseerde risico's plaatsgevonden met een meer specifieke duiding van de risico's en een verdiepingsslag op een aantal risico's.</p>	Maatregelen van het bevorderen van risicobewustzijn en de verdere implementatie van het risicomanagement zijn nog niet voldoende zichtbaar. Door systematisch afdelingen een zelfanalyse te laten doen ter beoordeling van het risicomanagement en de resultaten vast te leggen met risicokaarten kan het bewustzijn en systeem van risicomanagement verder verbeteren	<p>Risico-inventarisatie voor verbonden partijen is gerealiseerd. Voorts worden met de uitvraag aan de hand van het risicobeheersingssysteem de risico's jaarlijkse geactualiseerd.</p> <p>In 2013 komt in de organieke verantwoording en P&C cyclus de risicobeheersing aan de orde voor onder meer verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen en projecten.</p> <p>De financial audit wordt vanuit een risicoanalyse op processen en systemen ingericht</p>	⊕
3	RKC3 Syst.	Opnemen van een standaard risicoparagraaf in raadsstukken	Nog niet in alle B&W voorstellen en Raadsstukken is een risicoparagraaf opgenomen	Door risicoparagraaf standaard op te nemen in B&W- en Raadsstukken wordt risicobewustzijn bevorderd en verbetert het inzicht in de risico's, mede ten behoeve van de besluitvorming	<p>De opzet van de B&W- en Raadsnota's en mogelijke verbeteringen daarin op het vlak van risicobewustzijn wordt onder de loep genomen.</p> <p>Voor het eind van dit jaar wordt standaard een risicoparagraaf opgenomen in de bestuurlijke stukken.</p>	⊖
II Budgetverantwoordelijkheid en beheer						

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
10	RKCI Syst.	<p>Voorleggen van een plan voor verbeteren van budgetaansturing en budgetbeheer (bij het eigen apparaat en de verbonden partijen)</p>	<p>Met de P&C-kalender voor het jaar 2012 wordt de P&C-cyclus strakker gestuurd. Ook is meer aandacht voor budgetbeheer in directieteam. In opzet zijn in gang gezet maandelijkse reviewgesprekken van de controller met de hoofdafdeling en rapportage van bevindingen aan de gemeentesecretaris.</p> <p>In 2012 zal dit verder worden geïmplementeerd. Het in concept opgestelde verbeterprogramma 2012-2013 vormt een goede basis voor de verbetering van budgetaansturing en budgetbeheer, onder meer met de doorontwikkeling van de financiële driehoek naar een financiële pentagoon en de gedefinieerde beoogde projectuitkomsten van de in te stellen werkgroepen. In dit verbeterprogramma wordt voldoende aandacht besteed aan de elementen organisatie en rollen en gedrag.</p>	<p>Hoewel enkele verbeteringen in de budgetaansturing en met name control door de Concernstaf zichtbaar zijn is dit nog een belangrijk aandachtspunt.</p> <p>Er is een groeiend besef ontstaan bij de budgethouders omtrent de inhoud van hun rol en hun verantwoordelijkheid bij het aanleveren van bestuurlijke informatievoorziening. Het omzetten van dit groeiend besef tot een natuurlijk gedrag waarbij het tijdig en voldoende aanleveren van relevante plannings- & verantwoordings-informatie als een vanzelfsprekendheid wordt gevonden is een aandachtspunt.</p>	<p>In de P&C gesprekken worden vaste sets met informatie besproken.</p> <p>In aanloop naar 2013 is gewerkt aan een organiek verantwoordingsmodel met jaarplannen en management-rapportages per hoofdafdeling. Uitgangspunt is integraal management. In deze verantwoording worden ook de financial audits op hard closes en IC/VIC en de bevindingen controller opgenomen.</p> <p>De budgethouder wordt centraal gepositioneerd. Middels enquêtes en sessies zijn de knelpunten geïnventariseerd. Er is een probleemanalyse met actieplan voor opleiding, informatievoorziening, ondersteuning e.d. opgemaakt. De verbeteringen daaruit worden in 2013 belegd.</p>	☺
11	AccI	<p>Actualiseren kaders en verordeningen voor het middelenbeheer en de te onderkennen functies</p>	<p>In 2011 zijn de nota activabeleid en de verordening ex art 212 GW (financieel beleid, financieel en de inrichting van de financiële organisatie) geactualiseerd.</p>	<p>Uitwerking van de aanpassingen onder meer ten behoeve van de inrichting van de financiële driehoek Concernstaf, M&S en bedrijfsbureaus moet nog plaatsvinden.</p> <p>Met het in concept opgestelde verbeterprogramma 2012-2013 is een eerste aanzet gegeven voor de uitwerking van de aanpassingen onder meer ten behoeve van de inrichting van de financiële driehoek concernstaf, M&S en bedrijfsbureaus. Zo wordt een doorontwikkeling beoogd van de financiële driehoek naar een financiële pentagoon en zal een werkgroep ‘financiële pentagoon’ worden ingesteld die onder meer zal zorgdragen voor een volledige beschrijving van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden per rol in de financiële pentagoon.</p>	<p>De rollen en verantwoordelijkheden in de vijfhoek budgethouder-bedrijfsbureau-financiën-concerncontrol-IC/VIC/AO zijn in een contourennota uitgewerkt.</p> <p>De volledige beschrijving van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden per rol in de pentagoon, heeft nog niet zijn beslag gekregen. De eerste aandacht is nodig in het op orde brengen van de basis van dienstverlening door M&S, alvorens verdere uitwerking kan plaatsvinden.</p>	☺

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
12	Acc2	Aanscherpen control op verbonden partijen door de betrokken hoofdafdelingen	In de paragraaf verbonden partijen is met de risicoclassificatie inzicht geboden in de risico's.	<p>In deze paragraaf zou aanvullend inzicht kunnen worden geboden in de vermogenspositie/ solvabiliteit van de verbonden partij.</p> <p>Aandachtspunten zijn verder nog de toepassing van de nota verbonden partijen (in opzet aanwezig; werking nog niet zichtbaar), afspraken met verbonden partijen over tussentijdse informatievoorziening, risicobeheersing, monitoring bezuinigingen, reservevorming e.d. en de wijze waarop vanuit de gemeente control wordt uitgeoefend op de verbonden partij.</p> <p>Control op verbonden partijen blijft nog een belangrijk aandachtspunt.</p>	<p>De risicobeheersing maakt onderdeel uit van het integraal management van de hoofdafdelingen. Dit wordt in 2013 in de organieke P&C-cyclus geïntegreerd.</p> <p>Daarin komt het risicobeheer voor verbonden partijen standaard aan de orde.</p>	⊕
13	Acc6	Verbeteren projectcontrol (inclusief relatie opdrachtgever / opdrachtnemer)		<p>Ten tijde van jaarrekeningcontrole 2011 waren verbeteringen nog niet zichtbaar. Belangrijkste te realiseren verbeteringen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inzicht in projectrisico's; - voortgangsrapportages met analyse tussen planning en realiteit en verwachte financiële uitkomsten; - Projectrisico's zijn gedefinieerd en voortgangsrapportages worden opgesteld. Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat deze voortgangsrapportage extra comptabel worden opgesteld. In het kader van de integratie Stedelijke Projecten/Wijkzaken (<i>thans GOB</i>) zal dit verder vormen krijgen. 	<p>Projectbeheersing maakt onderdeel uit van jaarplan en managementrapportage van de hoofdafdeling.</p> <p>De hoofdafdeling GOB heeft met de reorganisatie, ook de processen in de P&C cyclus aangescherpt en de rollen, taken en verantwoordelijkheden met bijbehorende rapportelijnen voor projectbeheersing vastgelegd. De voortgangsrapportages worden aan de hand van het financiële systeem opgemaakt. De projectrisico's worden vanuit de voortgangsrapportages en centraal binnen GOB bewaakt.</p> <p>De werking van de verstevigde projectbewaking door GOB in relatie tot de budgetbeheersing moet voor 2013 nog bij de jaarrekening en door de accountant worden vastgesteld.</p>	⊕

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
14	Acc4	Herontwerpen en verbeteren bedrijfsprocessen en Administratieve Organisatie (AO)		<p>In jaarrekeningtraject nog onvoldoende beeld gekregen over het herontwerp en verbeteren van de bedrijfsprocessen.</p> <p>In komende maanden zal volgens het verbeterplan een totaaloverzicht worden opgesteld met status van procesbeschrijvingen, informatievoorziening en risicoanalyses.</p> <p>Binnen de hoofdafdeling Middelen en Services worden de ondersteunende processen -ten behoeve van de gehele organisatie- op lean principes beoordeeld. Hiermee wordt ook beoogd meer duidelijkheid en eenduidigheid in de ondersteuning ten aanzien van financiën en bedrijfsvoering aan de organisatie te realiseren. Vervolgens zal een uitrol plaatsvinden voor de overige processen.</p>	<p>Voor alle significante processen zijn de AO/IC procedures tegen het licht van de AO kaders gehouden. In de maanden januari tot en met juli heeft een inhaalslag plaats gevonden. Nog enkele procedures moeten worden herzien en vastgesteld.</p> <p>Voorts maakt de verbetering van de processen op interne beheersingsmaatregelen onderdeel uit van het verbeteren van de IB en audit plannen. Deze zijn in Q2 van 2013 opgeleverd.</p>	⊕
15	Acc17 Syst.	Aanscherpen van procedures rondom Huren en pachten	In 2011 is gestart met het in kaart brengen van de aanwezige huurcontracten en het analyseren van de volledigheid van de registratie van de vastgoedobjecten in de subadministratie Wish.	<p>De aanscherping van de procedures is nog niet afgerond. Aandachtspunten zijn nog:</p> <ul style="list-style-type: none"> - interne toetsing volledigheid objectenregister - opzet contractenregistratie - maandelijkse aansluiting financiële administratie met subadministratie Wish - De verdere verbetering is onderhanden conform het ingezette verbeterplan. 	<p>De procedures zijn aangepast, maar nog niet definitief vastgesteld. Dit is uitgesteld naar Q3 2013.</p> <p>In 2013 en 2013 zijn wel aanvullende controles uitgevoerd op de volledigheid van de administratie, is er een maandelijkse afsluiting WISH-GFS en is er elke maand een steekproef om de juistheid en volledigheid van WISH te beoordelen. Er zijn derhalve aanvullende beheersmaatregelen op de volledigheid, maar echter nog geen 100% garantie.</p>	⊕

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
16	Acc25	Verbeteren interne controle (IC) (taken en verantwoordelijkheden)	<p>In het jaarrekeningproces was zichtbaar dat de kwaliteit van de interne controle is verbeterd. Het afdelingsmanagement is meer betrokken geweest bij de totstandkoming van jaarrekeningposten. De coördinatie en reviewwerkzaamheden van de Concernstaf hebben bijgedragen aan een betere sturing en control van het jaarrekeningproces.</p>	<p>Wel zijn nog een aantal verbeteringen wenselijk. De inhoudelijke kwaliteit en betrouwbaarheid van de informatie opgeleverd door de organisatie moet beter. Ook de interne controle op de toereikendheid van de onderbouwing met onderliggende documentatie (voorzieningen, overlopende posten, inschatting van waardering van gronden) en de interne controle op de memoriaalboekingen vereist nog verdere verbetering.</p> <p>Met het in concept opgestelde verbeterprogramma 2012-2013 is een eerste aanzet gegeven voor de uitwerking van de aanpassingen onder meer ten behoeve van de inrichting van de financiële driehoek Concernstaf, M&S en bedrijfsbureaus. Zo wordt een doorontwikkeling beoogd van de financiële driehoek naar een financiële pentagoon en zal een werkgroep ‘financiële pentagoon’ worden ingesteld die onder meer zal zorgdragen voor een volledige beschrijving van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden per rol in de financiële pentagoon.</p> <p>Daarnaast worden binnen de hoofdafdeling Middelen en Services de ondersteunende processen -ten behoeve van de gehele organisatie- op lean principes beoordeeld. Hiermee wordt ook beoogd meer duidelijkheid en eenduidigheid in de ondersteuning ten aanzien van financiën en bedrijfsvoering aan de organisatie te realiseren. Dit geldt ook voor de financiële processen op de afdeling financiën, waarbij wordt gestreefd naar 5 primaire processen en de indeling naar front-mid-backoffice wordt losgelaten.</p>	<p>In Q3 2013 wordt het financial auditplan uitgevoerd en is het gat tussen huidige en nieuwe werkwijze gerepareerd. Vanaf Q3 2013 voert de afdeling K&C een financial audit uit als voorloper op de accountantscontrole en ter verbetering van het zelf controlerend vermogen.</p> <p>Daarbij worden alle significante AO processen op IC en functiescheiding beoordeeld en aangepast.</p> <p>Met de uitvoering van de auditplannen 2013 is besloten in Q3 2013 te starten.</p>	

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
III Aanbevelingen gericht op ondersteunende middelenfuncties w.o. de financiële administratie						
17	AccI4	Inbedding van toetsing aan BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) in bestaande werkprocessen	<p>Bij de totstandkoming van de jaarrekening en het jaarverslag is vanuit de organisatie meer aandacht besteed aan de toepassing van BBV.</p> <p>In de afgelopen periode zijn BBV cursussen verzorgd voor de afdeling Financiën, de medewerkers van de bedrijfsbureaus en de Concernstaf.</p>	Wij hebben echter nog niet kunnen constateren dat de toepassing van de BBV voldoende in de processen is ingebed. Het investeren in kennis en kunde van de medewerkers van de gemeente Haarlem op dit gebied blijft ook voor het komend jaar een aandachtspunt.	<p>In 2011 en 2012 zijn checklists BBV ontwikkeld die per jaarrekeningpost moeten worden doorlopen. Voorts is een cursus BBV georganiseerd en vindt training door de accountant plaats.</p> <p>Per hard close worden de checklists voor de BBV opgeleverd. De toets op de BBV is daarmee verankerd in het afsluitingsproces.</p> <p>Voorts vindt er bij de financial audit per hard close en bij de jaarrekening nog een toets plaats.</p>	😊
18	RKC4 Syst.	Opzetten van een adequate activa administratie	In de afgelopen maanden is de activa administratie opgeschoond. De inschatting van de economische levensduur is nader beoordeeld en zo nodig aangepast, het bestaan van de activa is beoordeeld, de subadministratie is aangepast en het administratieve proces is herijkt en er is een periodieke inventarisatiecyclus ingevoerd.	Belangrijk is om in de komende maanden de aangepaste procedures op het gebied van de activa administratie verder te verankeren in procesbeschrijvingen.	<p>In 2012 is de opschoning van de activa administratie voor de eerste fase voltooid. Procedures zijn aangescherpt.</p> <p>Bij de jaarrekening 2012 is vastgesteld dat een nog verdere aanscherping van de registratieve processen en interne beheersingsmaatregelen nodig is.</p> <p>In de hard closes heeft de verantwoording over waardering en vaststellen van het bestaan van de activa een belangrijke plaats.</p>	😊

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
19	Acc5	Versterken zelf controlerend vermogen van de organisatie	<p>Ten behoeve van het jaarrekeningproces zijn diverse verbeteringen doorgevoerd, mede op basis van de afspraken zoals vastgelegd in de P&C-kalender voor het jaar 2012. Daarbij zijn zowel instrumentele verbeteringen aangebracht als gedragsaspecten. Zo is de betrokkenheid van directie en management bij het jaarrekeningproces zichtbaar verbeterd.</p> <p>Het in concept opgestelde verbeterprogramma 2012-2013 vormt een goede basis voor de verbetering van budgetaansturing en budgetbeheer, onder meer met de doorontwikkeling van de financiële driehoek naar een financiële pentagoon en de gedefinieerde beoogde projectuitkomsten van de in te stellen werkgroepen. Zo zal een werkgroep budget control worden ingesteld die bij zal dragen aan verdere instrumentele verbeteringen en houding en gedragsaspecten. In dit verbeterprogramma wordt voldoende aandacht besteed aan de elementen organisatie en rollen en gedrag Er is een groeiend besef ontstaan bij de budgethouders omtrent de inhoud van hun rol en hun verantwoordelijkheid bij het aanleveren van bestuurlijke informatievoorziening.</p>	Het omzetten van dit groeiend besef tot een natuurlijk gedrag waarbij het tijdig en voldoende aanleveren van relevante plannings- & verantwoordingsinformatie als een vanzelfsprekendheid wordt gevonden is een aandachtspunt.	<p>Het financial auditplan 2013 is in ontwikkeling. De audit afdeling wordt in 2013 door de accountant opgeleid en begeleid. De taakwijziging wordt vastgelegd in de nieuw in te richten vijfhoek.</p> <p>Met de jaarrekening 2012 is gebleken dat het zelf controlerend vermogen is toegenomen. De accountant had geen nieuwe bevindingen ten opzichte van de bevindingen van de eigen organisatie. Wel zijn deze bevindingen en corrigerende acties nog tot stand gekomen met substantiële inzet van externe inhuur. Verankering in werkwijze en processen vraagt in 2013-2014 nog veel oefening met de medewerkers en begeleiding.</p>	⊕

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
20	Acc8 Syst.	Uitvoeren van “hard close” van de administratie, waarbij een tussentijdse analyse wordt uitgevoerd op de balansposten en exploitatierekeningen.	In 2011 is nog een hard close uitgevoerd en is het proces rond de maandafsluiting verder verbeterd. De jaarafsluiting is door een strakkere sturing en coördinatie en betere opbouw van het jaarrekeningdossier verbeterd.	<p>Aandachtspunt is nog het nadrukkelijker betrekken en aanspreken van de (hoofd)afdelingen op het aanleveren van adequate verantwoordingsinformatie. In het jaarrekeningtraject bleek het nodig nog veel aanvullende vragen te stellen over jaarrekeningposten en analyses, zowel door de Concernstaf als de accountant. Hoewel minder dan voorgaande jaren bleken nog relatief veel correcties te moeten worden geboekt</p> <p>Per 30 juni 2012 zal de eerste “hard close” plaatsvinden. Voorvloeiend uit het concept verbeterprogramma 2012-2013 zal een werkgroep Financial en hard closes worden ingesteld. Aandachtspunt hierbij is het nadrukkelijk betrekken van de (hoofd) afdelingen bij dit proces en het geven van een nadere toelichting wat een ‘hard close’ feitelijk inhoudt en wat in dit kader van hun wordt verwacht. Dit kan door het organiseren van een zogenaamde ‘kick off-bijeenkomst’.</p>	<p>Binnen Haarlem maken de hard close sedert 2012 onderdeel uit van de voorbereiding voor de P&C-cyclus. Het is nog niet gelukt de hard close zodanig op te leveren dat deze geschikt is voor een volwaardige financial audit. De tweede hard close 2013 per 31 augustus is momenteel in volle gang. In de planning van deze hard close is een financial audit opgenomen.</p> <p>Het maandelijks afsluiten van de administratie behoort tot de vaste procedure. Op basis van rapportages vinden maandelijks gesprekken met de hoofdafdelingen plaats over de basale bedrijfsvoeringonderwerpen; eventuele correcties worden in de maand daarop verwerkt. In het kader van de hard close per 31 augustus 2013 wordt een Eindejaarsverwachting (EJV) opgesteld die mogelijkheid biedt voor tussentijdse analyse en bijsturing.</p>	

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
22	Acc18 Syst.	In overleg treden met de Belastingdienst over te hanteren BTW verdeelsleutels voor 2011 en komende jaren	In het kader van het jaarrekeningproces is de BTW positie van de gemeente beoordeeld. Binnen de gemeente Haarlem wordt gewerkt aan de verbetering van (de organisatie rondom) het BTW proces. Zo wordt het aspect BTW ingebed in de processen en wordt de ondersteuning en control belegd bij meerdere personen.	Het systematisch toetsen van de gehanteerde verdeelsleutels voor het BTW compensatiefonds is nog niet vastgelegd in een vaste jaarlijkse procedure. Wij adviseren deze procedure te beschrijven en te ondersteunen met een standaardoverzicht waarin afdelingen een opgave kunnen doen van belaste, onbelaste en BCF-activiteiten. Op basis hiervan kan M&S jaarlijks zo nodig de verdeelsleutels aanpassen.	Een belastingadviseur is verzocht de gemeente Haarlem te adviseren en te assisteren om het huidige kostenverhogende deel van het BTW-mengpercentage terug te brengen naar een niveau van vergelijkbare gemeenten m.i.v. 2013, alsmede met zoveel mogelijk terugwerkende kracht over voorgaande jaren. Het project omvat drie fasen: 1. de voorbereidende fase, waarin de huidige methodiek wordt onderzocht, een nieuw mengpercentage wordt bepaald en het verschil met het huidige mengpercentage helder wordt toegelicht. Deze fase is afgerond. 2. de overlegfase waarin afstemming met de Belastingdienst centraal staat. In oktober 2012 is een voorstel aan de belastingdienst voor een mengpercentage voorgelegd. In het gesprek met de belastingdienst is onze insteek voor de wijziging besproken. Qua methodiek kon dit ook de instemming van de belastingdienst hebben. Op dit moment zijn wij met de belastingdienst nog in gesprek over nadere onderbouwing op onderdelen en de financiële consequenties voor de nog niet vastgestelde jaren 2011 en 2012 en over de correctie voor de reeds vastgestelde jaren 2008 t/m 2010. Voor 2013 hebben wij het mengpercentage administratief reeds aangepast en dit afgestemd met de belastingdienst. Er is nog geen duidelijkheid over de financiële afwikkeling. 3. de afwerkingsfase waarin het bestuur wordt geïnformeerd over het bereikte resultaat en de administratief-technische verwerking van het nieuwe mengpercentage wordt geregeld.	☺

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
23	Acc19 Syst.	<p>Kritisch toetsen van de door de hoofdafdelingen aangeleverde informatie door M&S</p>	<p>Bij het jaarrekeningproces is de kritische toetsing van de door de hoofdafdelingen aangeleverde informatie verbeterd.</p> <p>Met het in concept opgestelde verbeterprogramma 2012-2013 is een eerste aanzet gegeven voor de uitwerking van de aanpassingen onder meer ten behoeve van de inrichting van de financiële driehoek Concernstaf, M&S en bedrijfsbureaus. Zo wordt een doorontwikkeling beoogd van de financiële driehoek naar een financiële pentagoon en zal een werkgroep 'financiële pentagoon' worden ingesteld die onder meer zal zorgdragen voor een volledige beschrijving van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden per rol in de financiële pentagoon.</p> <p>Daarnaast worden binnen de hoofdafdeling Middelen en Services de ondersteunende processen -ten behoeve van de gehele organisatie- op lean principes beoordeeld. Hiermee wordt ook beoogd meer duidelijkheid en eenduidigheid in de ondersteuning ten aanzien van financiën en bedrijfsvoering aan de organisatie te realiseren. Dit geldt ook voor de financiële processen op de afdeling financiën, waarbij wordt gestreefd naar 5 primaire processen en de indeling naar front-mid-backoffice wordt losgelaten.</p>	<p>Hoewel de aanlevering van de informatie is verbeterd kan de kwaliteit en betrouwbaarheid van de aangeleverde informatie nog verder verbeteren. Dit blijft nog een aandachtspunt voor het komende jaar. De in 2012 uit te voeren hard closes kan een goed toetsmoment zijn.</p> <p>Belangrijk aandachtspunt hierbij is het verder op orde brengen van de centrale registratie bij Middelen en Services, de verdere ontwikkeling van Qlick view ter verbetering van de informatievoorziening.</p> <p>Verder zullen de afspraken tussen M&S en de andere hoofdafdelingen nog moeten worden vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst.</p>	<p>Richtlijnen zijn ontwikkeld voor de aanlevering van onderbouwende documentatie bij de hard closes. Verder wordt bij de hard closes aangestuurd op de juiste aanlevering van documentatie voor het opnemen van afsluitingsmutaties in het grootboek. Ter ondersteuning van het proces van hard closes wordt de aangeleverde informatie iteratief vanuit Qlickview verbeterd.</p> <p>Dienstverleningsovereenkomsten zijn nog niet opgemaakt.</p>	⊕
IV Aanbevelingen gericht op cultuuraspecten						

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
24	Acc3	<p>Vergroten betrokkenheid management (hoofd-) afdelingen bij Planning & Control</p>	<p>Bedrijfsvoering en control staan nadrukkelijk op de agenda van het Directieteam. De directie heeft kaders vastgelegd voor een goede sturing en beheersing, waaronder de functie van de driehoek Concernstaf, M&S en bedrijfsbureaus. In de nota besturen en managen in Haarlem wordt uitgebreid ingegaan op de rol van het College en organisatie, het nemen en waarmaken van verantwoordelijkheid, het sturen op de programmabegroting, een tijdige en betrouwbare informatievoorziening.</p> <p>Ook is een start gemaakt voor de opzet van periodieke bedrijfsvoeringgesprekken en is een management development programma gestart.</p> <p>Het in concept opgestelde verbeterprogramma 2012-2013 vormt een goede basis voor de verdere ontwikkeling van de bedrijfsvoering en de verbetering van de totstandkoming van de P&C instrumenten in het bijzonder. In dit verbeterprogramma wordt voldoende aandacht besteed aan de elementen organisatie en rollen en gedrag</p>	<p>Er is een groeiend besef ontstaan bij de budgethouders omtrent de inhoud van hun rol en hun verantwoordelijkheid bij het aanleveren van bestuurlijke informatievoorziening. Het omzetten van dit groeiend besef tot een natuurlijk gedrag waarbij het tijdig en voldoende aanleveren van relevante plannings- & verantwoordingsinformatie als een vanzelfsprekendheid wordt gevonden is een aandachtspunt.</p> <p>Belangrijk aandachtspunt hierbij is het verder op orde brengen van de centrale registratie bij Middelen en Services, de verdere ontwikkeling van Qlick view ter verbetering van de betrouwbaarheid, tijdigheid en relevantie van de informatievoorziening.</p>	<p>De betrokkenheid van het management in de aansturing wordt vergroot middels aansturing vanuit de P&C gesprekken en het afleggen van verantwoording met managementrapportages. Voorts worden maandelijks afsluitingen gepleegd waarbij de manager-budgethouder actief wordt geconsulteerd door de afdeling financiën.</p> <p>De accountant ziet vooruitgang in de betrokkenheid van de hoofdafdelingsmanagers bij de hard closes en de budgetbeheersing.</p>	

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
V Gegevensgerichte aanbevelingen						
25	Acc15 Ges.	Zichtbaar presenteren van aanwending voorziening Bovenformatieven en wachtgelden		<p>Hoewel door Concerncontrol en HRM veel inspanningen zijn geleverd om de mutaties te onderbouwen kon de voorziening boventalligen in de jaarrekening 2011 evenals voorgaand jaar nog niet worden gebaseerd op een adequate onderbouwing van toekomstige verplichtingen. De dotatie resp. onttrekking aan deze voorziening wordt deels bepaald door de dekking van deze kosten in de meerjarenbegroting.</p> <p>Wij adviseren u de omvang van de voorziening boventalligen te analyseren op basis van de ontwikkeling van de toekomstige verplichtingen. Daarnaast is van belang het verloop van deze voorziening in de jaarrekening (bijlage 6.5)nader toe te lichten, evenals in de tussentijdse bestuurlijke rapportages.</p>	<p>Bij de jaarrekening 2012 is de voorziening boventalligen intern kritisch beoordeeld en is de voorziening aangescherpt. De accountant heeft over de voorziening geen opmerkingen bij jaarrekening 2012.</p> <p>Er wordt nog gewerkt aan de beschrijving van de processen en informatievoorziening.</p>	Ⓢ

Nr.	Bron	Aanbeveling rekenkamercommissie en accountant 2010	Status uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Aandachtspunten uit de voortgangsrapportage van de accountant d.d. 25 mei 2012	Huidige status en opvolging van de aandachtspunten van de accountant	Status
30	Acc26	SiSa: tijdig afspraken maken met derden over aanlevering van (gecertificeerde) verantwoordingsinformatie	Het proces van de aanlevering van de SiSa-verantwoordingsinformatie is verbeterd, met name bij de hoofdafdelingen Stadszaken, Wijkzaken (<i>thans GOB</i>) en VVH.	<p>De aanlevering bij Sociale zaken is op onderdelen ook dit jaar moeizaam verlopen. Bij aanvang van de controle was niet alle opgevraagde en benodigde documentatie aanwezig.</p> <p>Aandachtspunten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden in de hoofdafdelingen ten behoeve van SiSa aanlevering goed beleggen en vastleggen; - Interne controle betreffende SiSa integreren in de interne controle werkzaamheden van de hoofdafdelingen en afdeling kwaliteit en controle en opnemen in de interne controleplannen - Verbijzonderde IC werkzaamheden betreffende SiSa opnemen in WerkplanVIC <p>De verbetering van de centrale coördinatie en kaderstelling ten aanzien van de SISA dossiers zijn opgenomen in het Verbeterprogramma 2012-2013, onderdeel werkgroep Financial audit.</p> <p>Het is van belang de verbetering van de SISA procedures tevens te betrekken in de werkgroepen 'processen en systemen' (tijdigheid, rechtmatigheid en betrouwbaarheid verantwoordingsinformatie) en 'financial reporting en hard closes' (relatie met de betreffende balansposten overlopende subsidieverplichtingen).</p>	<p>Centrale coördinatie van de SiSa dossiers vindt plaats.</p> <p>SiSa dossiers maken in 2013 onderdeel uit van de hard close cyclus. Tevens krijgen deze aandacht in de IB plannen 2013 en maken deze onderdeel uit van de audit cyclus.</p> <p>Met ingang van 2013 worden geen voorschotten of subsidies meer verstrekt uit het participatiebudget.</p>	⊕

Status en opvolging openstaande bevindingen accountant en rekenkamercommissie 2011

Nr.	Bron	Aanbeveling uit rapporten van de rekenkamercommissie en de accountant 2011	Resultaten zichtbaar voor de raad	Aandachtspunten 2012 en 2013 (reactie college rapport accountant en rekenkamercommissie 2011)	Status	Status
I Kaderstelling en controle mogelijkheden van de raad						
1	RKC 1	<p>Teksten begroting 2013 verbeteren (onderlinge samenhang/abstractieniveau SMART etc.) en geen doelen doelen/prestaties going-concern activiteiten.</p> <p>Doelen en prestaties meer per beleidsveld koppelen</p> <p>Aanscherping relatie budget/prestatie</p>	Voor de begroting 2013 is een verbeterslag gemaakt omtrent het invoeren van het kader van de subsidiesystematiek voor alle doelen en prestaties. Dit houdt in dat alle doelen zijn bekeken en waar nodig geherformuleerd. Alle prestaties zijn in dit kader beter geformuleerd.	Het is bij de begroting 2013 nog niet gelukt om de relatie tussen budget en prestatie inzichtelijk te maken.	<p>Met de programmacoördinatoren wordt dit voor de begroting 2014 verder opgepakt.</p> <p>Het aandachtspunt komt overeen met punt 1 uit het overzicht 2010.</p>	⊕
5	Acc 2.2	Voortdurend de risico ontwikkeling van verbonden partijen blijven volgen, mede in het licht van de economische omstandigheden.	In het Jaarverslag 2011 zijn de risico's voor de verbonden partijen in kaart gebracht en zijn deze geclassificeerd naar benodigd risicobeheer.	<p>In 2012 moet het risicobeheer volgens de classificatie op de verbonden partijen worden uitgevoerd en zal de classificatie moeten worden geactualiseerd. Dit zal zichtbaar zijn in het Jaarverslag 2012.</p> <p>Voor gesubsidieerde instellingen zal dit ook om aanpassing van de algemene subsidieverordening vragen.</p> <p>Risicobeheer als onderdeel van de budgetbeheersing door budgethouders, heeft aandacht nodig binnen de interne organisatie.</p>	<p>Raad:</p> <p>In het Jaarverslag 2012 is omtrent het uitgevoerde risicobeheer op verbonden partijen verslag gedaan.</p> <p>De algemene subsidieverordening zal voor het risicobeheer van gesubsidieerde instellingen moeten worden aangescherpt.</p> <p>Intern:</p> <p>Het risicobeheer krijgt vanaf Q3 2013 een extra impuls.</p>	⊕
7	Acc 3.2 en 4.8	<p>SiSa</p> <p>Schuld inzake Participatiebudget voor een bedrag van € 578.000 te hoog opgenomen (fout in getrouwheid en rechtmatigheid)</p>	De schuld is in 2012 gecorrigeerd en het voordeel is meegenomen in de eerste Bestuursrapportage.	Betere risico- en budgetbeheersing op de SiSa dossiers is benodigd. Thans is het beheer sterk afhankelijk van de deskundigheid en betrokkenheid van de beherende afdeling. Gezien de financiële risico's is meer centraal beheer en audit benodigd.	<p>Bij de jaarrekening 2012 is het participatiebudget correct verantwoord door de afdeling.</p> <p>Centrale kaders en aansturing zijn in 2012 uitgezet. Compliance heeft in 2013 de benodigde aandacht bij de financial audit.</p>	⊕

Nr.	Bron	Aanbeveling uit rapporten van de rekenkamercommissie en de accountant 2011	Resultaten zichtbaar voor de raad	Aandachtspunten 2012 en 2013 (reactie college rapport accountant en rekenkamercommissie 2011)	Status	Status
9	Acc 4.4	<p>Grondexploitaties</p> <p>De werkelijke waarde van deze activa kan in de toekomst, inherent aan het feit dat de huidige waardering een inschatting betreft, afwijken van de waardes zoals opgenomen in de jaarrekening</p>	<p>Met het bijgestelde MPG is de raad geïnformeerd over de recente waarde ontwikkeling van de gronden.</p>	<p>Ten aanzien van de grondexploitaties blijven in het licht van de huidige economische situatie en ontwikkelingen in de onroerend goed markt onzekerheden bestaan. Het monitoren van de risico's voor de grondexploitaties zal ook gedurende het boekjaar plaats vinden.</p> <p>De administratieve organisatie, het risicobeheer en budgetbeheersing, alsmede de systemen van de grondexploitaties hebben in 2012 extra aandacht nodig.</p>	<p>De bewaking en verantwoording inzake de grondexploitaties vindt plaats met de MPG die naar het oordeel van de accountant van voldoende kwaliteit is. De procedures rondom de grondexploitaties heeft GOB in haar reorganisatie aandacht gegeven.</p> <p>De AO en systemen rondom de GREX vragen in 2013 nog om aandacht. Er wordt onderzoek verricht naar een applicatie met een betere interface naar het financiële systeem en rapportagefuncties.</p>	⊕

Nr.	Bron	Aanbeveling uit rapporten van de rekenkamercommissie en de accountant 2011	Resultaten zichtbaar voor de raad	Aandachtspunten 2012 en 2013 (reactie college rapport accountant en rekenkamercommissie 2011)	Status	Status
II Budgetverantwoordelijkheid en beheer						
10	Acc 2.1	<p>Aanscherpen van het begrotingsbeheer en het budgetbeheer in de organisatie die grote afwijkingen op de herziene begroting voorkomen</p> <p>In het jaarrekeningtraject is gebleken dat nog veel mutaties plaatsvinden in relatie tot voorzieningen, reserves en nog te betalen posten. Er zijn duidelijke richtlijnen voor het budgetbeheer en het jaarrekeningtraject. Het is van belang dat de wijze waarop met deze interne regels wordt omgegaan (rollen en gedrag) sterk wordt verbeterd.</p>		<p>De noodzaak tot meer betrokkenheid vanuit de leiding en het naleven van de gemaakte afspraken wordt onderkend en prominent als verbetering voor 2012-2013 opgepakt.</p> <p>Budgetbeheersing is nog steeds niet op orde, getuige het aantal overschrijdingen in de jaarstukken 2011.</p> <p>Het aantal begrotingsoverschrijdingen moet in de jaarrekening 2012 aanmerkelijk zijn terug gebracht door een verscherpt budgetbeheer.</p> <p>Per hard close moet de budgethouder zich verantwoorden over de realisatiecijfers en de eindejaarsverwachting onderbouwen. Daarmee zal in 2^e en 3^e kwartaal zichtbaar of er begrotingsafwijkingen ontstaan die moeten worden bijgestuurd of waarvoor een wijziging moet worden ingediend in de bestuursrapportage.</p> <p>Voorts zal de budgethouder centraal worden geplaatst in zijn verantwoordelijkheid en de daarvoor benodigde randvoorwaarden.</p>	<p>Intern:</p> <p>De hard closes met financial audits stimuleren het budgetbeheer voor deze balansposten.</p> <p>De kwaliteit van oplevering van de hard closes vraagt nog aandacht in de interne organisatie totdat sprake is van voldoende budgetbeheersing op deze balansposten.</p>	Ⓢ

Nr.	Bron	Aanbeveling uit rapporten van de rekenkamercommissie en de accountant 2011	Resultaten zichtbaar voor de raad	Aandachtspunten 2012 en 2013 (reactie college rapport accountant en rekenkamercommissie 2011)	Status	Status
11	Acc 4.7.1	<p>Voorzieningen</p> <p>Er wordt door het verantwoordelijke management en de budgethouders gedurende het jaar nog onvoldoende aandacht besteed aan de beoordeling van de noodzaak tot het vormen, instandhouden en/of aanwenden van voorzieningen. Belangrijk is dat de voor de gerelateerde activiteit verantwoordelijke ambtenaar een standpunt inneemt over de toereikendheid van de voorzieningen, waarna directie en concerncontrol, na toetsing kunnen bepalen welke consequenties dit heeft voor de omvang van de voorzieningen en de informatievoorziening t.b.v. college en raad.</p>	In de jaarrekening 2011 zijn de voorzieningen geactualiseerd.	In 2011 heeft de interne organisatie van de gemeente Haarlem veel aandacht besteed aan de onderbouwing van de voorzieningen door de hoofdafdelingen. Het college onderkent dat het beheer van de voorzieningen door de afdelingen nog niet voldoende aandacht krijgt. Het beheer van de voorzieningen krijgt in het verbeterprogramma 2012 verhoogde aandacht voor wat betreft beleid, procedures, administratievoering en informatieverzorging in de planning & controlcyclus.	<p>Intern:</p> <p>Bij de hard closes en financial audit op de dossiers is aandacht voor de actualisatie en het beheer van de voorzieningen. De actualisatie wordt nog niet voor alle onderdelen tijdig en voldoende kwalitatief opgeleverd.</p>	⊕
III Aanbevelingen gericht op ondersteunende middelenfuncties w.o. de financiële administratie						
13	Acc 4.5.1	<p>Voorziening oninbare debiteuren algemeen</p> <p>Jaarlijks uitvoeren van een toets op het debiteurenbestand teneinde vast te stellen welke vorderingen oninbaar worden geacht.</p> <p>Daarnaast adviseert de accountant de huidige debiteurenlijst op te schonen. Verder is het van belang dat de aanmaningsprocedures verder worden aangescherpt en ook tussentijds de toereikendheid van de gevormde voorziening te monitoren en hierover te rapporteren in de instrumenten van planning & control</p>		<p>Het college neemt het advies van de accountant ten aanzien van het proces van incasso en debiteurenbeheer en de waardering van de vorderingen over. De verbeteringen worden opgepakt in het verbeterprogramma 2012.</p> <p>Het beheer wordt opnieuw gedefinieerd en omschreven in het handboek administratie.</p>	<p>Intern:</p> <p>Het debiteurenbestand heeft in het kader van de jaarrekening 2012 een eerste opschoning ondergaan; in het kader van de jaarrekening 2013 zal een volgende opschoning plaatsvinden op basis van een beoordeling van de met name oudere nog openstaande debiteuren. Per kwartaal wordt de toereikendheid van de voorziening beoordeeld en wordt de voorziening bijgesteld; deze systematiek zal binnenkort worden geëvalueerd. In de maandrapportages en bij de hard close wordt aandacht besteed aan de debiteurenstand. Het beheer is nog niet aangescherpt in procedures en opgenomen in het handboek administratie en autorisaties.</p>	⊕
IV Aanbevelingen gericht op cultuuraspecten						

Nr.	Bron	Aanbeveling uit rapporten van de rekenkamercommissie en de accountant 2011	Resultaten zichtbaar voor de raad	Aandachtspunten 2012 en 2013 (reactie college rapport accountant en rekenkamercommissie 2011)	Status	Status
		<p>Algemeen</p> <p>De rapporten vragen veel aandacht voor cultuur- en gedragsaspecten. Deze zijn ook besloten in de overige aandachtspunten en nader toegelicht. Gezien het grote belang dat rekenkamercommissie en accountant hieraan hechten, wordt hier extra aandacht aan gegeven.</p>			<p>Gedragsaspecten komen prominent aan de orde en zijn voortdurend punt van aandacht in het programma: “afpraak is afspraak”, Voorts wordt in aansluiting op de acties uit het verbeterprogramma voor de hard close, de methodiek van “scrummen” ingezet.</p> <p>Hiermee wordt samenwerking tussen budgethouder en financiële kolom georganiseerd om de budgethouder in positie te brengen, inzicht in budget te geven en over zijn budgetten te verantwoorden. Er wordt intensieve samenwerking georganiseerd met afspraken per dag over wat opgeleverd moet worden. Van te voren is bepaald waar het resultaat aan moet voldoen. Het zet de cultuurverandering in beweging en realiseert de gevraagde resultaten.</p> <p>In 2012 is geconstateerd dat meer betrokkenheid en actieve aansturing van het lijnmanagement benodigd is op de cultuuraspecten. Vanaf Q3 2013 start in het programma een communicatie-en cultuurveranderingstraject waarvoor PwC wordt ingeschakeld.</p>	Ⓟ
IV Gegevensgerichte aanbevelingen						

Nr.	Bron	Aanbeveling uit rapporten van de rekenkamercommissie en de accountant 2011	Resultaten zichtbaar voor de raad	Aandachtspunten 2012 en 2013 (reactie college rapport accountant en rekenkamercommissie 2011)	Status	Status
14	Acc 4.1	<p>SISA bijlage</p> <p>Voor de SISA regelingen van de hoofdafdeling Sociale Zaken is op onderdelen de totstandkoming moeizaam gelopen. Bij aanvang van de controle was niet alle opgevraagde documentatie aanwezig.</p>		<p>In lijn met de werkwijze van de hoofdafdeling Stadszaken, zal voor afdeling Sociale Zaken in 2012 dossiervorming en onderbouwing worden ingericht.</p> <p>Voorts zal de audit afdeling (tussentijds) audits uitvoeren op deze dossiers bij de geplande afsluitingen.</p>	<p>Intern:</p> <p>De verantwoordelijke hoofdafdeling heeft een verbeterplan opgezet waarin het financieel beheer van de SiSa regelingen meer aandacht krijgt.</p> <p>Voorts wordt beoogd om het beheer en de audit van de SiSa regelingen en dossiers te centraliseren. Per hard close verantwoordt de hoofdafdeling zich. De SiSa maakt voorts onderdeel uit van de audit plannen 2013.</p>	☹
15	Acc 4.1	<p>SISA bijlage</p> <p>Verdere verbeteringen in de bedrijfsvoering SISA:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden in het kader van SISA zijn nog onvoldoende belegd in de hoofdafdelingen ▪ de te verrichten bijzondere interne controles in het kader van de SISA zijn nog onvoldoende geïntegreerd in de interne en de verbijzonderde interne controlewerkzaamheden binnen de hoofdafdelingen, respectievelijk Kwaliteit en Controle 		<p>Het college onderschrijft de aanbeveling om voor 2012 een uniforme systematiek voor alle SISA regelingen te implementeren. De opvolging, naleving en afwikkeling van subsidies kan financieel risicovol zijn. Meer interne review met een centrale versteviging van het coördinatiepunt voor de SISA, zijn opgenomen in het verbeterprogramma voor 2012.</p>	<p>Intern:</p> <p>De audit van de SiSa regelingen en dossiers is centraal georganiseerd. Voor de SiSa medewerkers en de afdeling is een in-house training door de accountant verzorgd.</p>	☺
17	Acc 4.5.2	<p>Debiteuren Sociale Zaken</p> <p>De accountant adviseert het college om de procedures voor het bepalen van de omvang van de voorziening voor inbaarheid nader aan te scherpen. Hierbij adviseert de accountant om jaarlijks op cliëntniveau te analyseren wat het verloop is van de debiteurenpositie en afhankelijk van de ontvangsten over de afgelopen 3 jaren, de voorziening voor oninbaar te bepalen</p>		<p>De afdeling heeft in 2010 een analyse gepleegd op de inbaarheid van de debiteuren Sociale Zaken. De desbetreffende hoofdafdeling heeft in 2011 geen trendbreuk in de incasso waargenomen en de wijze van waardering van de voorziening gelijk gehouden. Voor 2012 zal een herijking plaatsvinden.</p> <p>De systematiek zal worden opgenomen in de administratieve procedures.</p>	<p>Intern:</p> <p>Herijking heeft bij de jaarrekening 2012 in 2013 plaats gevonden en geresulteerd in een vrijval.</p> <p>In 2013 wordt het % nog bijgesteld.</p>	☺

Nr.	Bron	Aanbeveling uit rapporten van de rekenkamercommissie en de accountant 2011	Resultaten zichtbaar voor de raad	Aandachtspunten 2012 en 2013 (reactie college rapport accountant en rekenkamercommissie 2011)	Status	Status
22	Acc 4.6.4	<p>Standaardbankverklaring ING</p> <p>Hierin staan medewerkers met betalingsbevoegdheden vermeld die inmiddels niet meer werkzaam zijn bij de gemeente en/of bij de afdeling Middelen & Services</p>		<p>De standaardbankverklaring van de ING vermeldt nog bevoegdheden die de gemeente in navolging van het verslag van bevindingen over 2010 schriftelijk heeft gewijzigd. Aan ING wordt verzocht de wijzigingen alsnog te bevestigen en toe te zenden aan de accountant.</p>	<p>Intern:</p> <p>De aanpassingen bij de ING zijn gerealiseerd.</p>	Ⓢ
24	Acc 4.7.2	<p>Voorziening Rioolrechten</p> <p>De accountant adviseert een deugdelijke analyse te maken van het gewenste niveau van de voorziening rioolrechten en hierbij in het bijzonder aandacht te besteden aan de relatie met het GRP, het onderscheid onderhoud c.q. spaarcomponent en vervangingsinvestering, conform de notitie inzake wijze verwerking rioolrechten van de commissie BBV.</p>		<p>Voor de voorziening rioolrechten is de hoofdafdeling Wijkzaken (<i>thans GOB</i>) verzocht deze voorziening in lijn te brengen met het GRP voor de onderdelen onderhoud c.q. spaarcomponent en vervangingsinvestering in overeenstemming met de notitie van de commissie BBV.</p>	<p>Intern:</p> <p>Het GRP wordt in 2013 geactualiseerd. De aanbevelingen van de accountant en de notities van de commissie BBV worden daarbij in acht genomen.</p>	Ⓢ
25	Acc 4.7.3	<p>Voorziening Boventalligen</p> <p>Ten behoeve van een goed inzicht in het verloop van de voorziening Boventalligen adviseert de accountant de aanwending zichtbaar te presenteren in de tussentijdse bestuurlijke rapportages en jaarlijks in de jaarrekening. Hierbij is het van belang dat vanuit de salarisadministratie de betreffende kosten maandelijks ten laste van deze voorziening worden verantwoord.</p> <p>Daarnaast adviseert de accountant het verloop en de realisatie van de gehanteerde uitgangspunten met betrekking tot deze voorziening goed te monitoren en zo nodig de omvang van de voorziening hierop aan te passen.</p>		<p>De gemeente Haarlem boekt de salariskosten van boventalligen aan de hand van de salarisadministratie handmatig ten laste van de voorziening. De onderbouwing van het verloop en de opbouw van de voorziening verloopt moeizaam.</p> <p>Het college neemt de aanbeveling over van de accountant om met ingang van 2012 de monitoring van de uitgangspunten en het verloop van de voorziening in de maandelijkse planning en controlcyclus van de verantwoordelijke hoofdafdeling te incorporeren. Voorts zal het college aandacht geven aan de goede definitie van de uitgangspunten en de werking van de voorziening in lijn met de aanbevelingen van de commissie BBV reorganisatievoorzieningen.</p>	<p>Intern:</p> <p>Bij de jaarrekening 2012 is de voorziening geactualiseerd.</p> <p>In de hard closes en de managementrapportages krijgen de voorziening en de boventalligen de aandacht.</p>	Ⓢ

Nr.	Bron	Aanbeveling uit rapporten van de rekenkamercommissie en de accountant 2011	Resultaten zichtbaar voor de raad	Aandachtspunten 2012 en 2013 (reactie college rapport accountant en rekenkamercommissie 2011)	Status	Status
26	Acc 4.9	<p>Huren en pachten</p> <p>De accountant adviseert de procedures nader aan te scherpen ter waarborging van de volledigheid van opbrengsten. Belangrijke aandachtspunten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • volledigheid van het objectenregister • invoeren van een contractenregistratie • uitvoeren IC op juiste en tijdige actualisatie contracten • uitvoeren maandelijkse IC op de aansluiting tussen de opbrengsten volgens de financiële administratie en de subadministratie (Wish2) 		<p>Voor de huren en pachten heeft de afdeling Stadszaken van de gemeente Haarlem een verbeterplan ingezet.</p> <p>De aanbevelingen van de accountant neemt de afdeling Stadszaken op in het bestaande verbeterplan.</p>	<p>Intern:</p> <p>De procedures zijn aangepast, maar nog niet definitief vastgesteld. Dit is uitgesteld naar Q3 2013.</p> <p>In 2012 en 2013 zijn wel aanvullende controles uitgevoerd op de volledigheid van de administratie, is er een maandelijkse afsluiting WISH-GFS en is er elke maand een steekproef om de juistheid en volledigheid van WISH te beoordelen. Er zijn derhalve aanvullende beheersmaatregelen op de volledigheid, maar echter nog geen 100% garantie.</p>	ⓑ
27	Acc 4.1 0.3	<p>Naleving geldende wet- en regelgeving, Europese aanbesteding</p> <p>De accountant adviseert een tijdige en volledige implementatie van de attentie- en actiepunten zoals opgenomen in het inkoopbeleid.</p>		<p>Het college stemt ermee in dat de aanbevelingen van de accountant worden betrokken binnen de ingezette marsroute voor de inkoopfunctie.</p>	<p>Intern:</p> <p>In 2012 en 2013 heeft het Inkoopbeleid meer vorm gekregen. Uit de interne controle en de accountantscontrole 2012 is gebleken dat we op de goede weg zijn en ons voldoende houden aan de regelgeving.</p>	ⓑ
28	Acc 4.1 1	<p>SISA C3 Brede doeluitkering Sociaal, Integratie en Veiligheid (GSB/SIV)</p> <p>De gemeente Haarlem heeft een positief resultaat gerealiseerd op de inburgering. Dit voordelig resultaat is in de jaarrekening van 2011 verwerkt.</p>		<p>In voorgaande jaren nam de gemeente Haarlem uit voorzichtigheidsoverwegingen het resultaat pas op het moment dat subsidie definitief was vastgesteld. In het licht van strikte toepassing van het stelsel van baten en lasten, heeft de accountant aangegeven dat het resultaat in 2011 dient te worden genomen en niet de vaststellingsbeschikking mag worden afgewacht.</p> <p>In 2012 wordt deze systematiek integraal doorgevoerd.</p>	<p>Intern:</p> <p>In de richtlijn hard close en jaarrekening heeft het budgetbeheer van de SiSa regelingen extra aandacht, ook in relatie tot de balansposten. De toets heeft ook de aandacht in de financial audit.</p> <p>De verantwoording GSB/SIV is inmiddels door het Rijk vastgesteld, wat resulteert in een voordeel 2013.</p>	Ⓒ

Nr.	Bron	Aanbeveling uit rapporten van de rekenkamercommissie en de accountant 2011	Resultaten zichtbaar voor de raad	Aandachtspunten 2012 en 2013 (reactie college rapport accountant en rekenkamercommissie 2011)	Status	Status
29	Acc 4.1 1	<p>SISA G5 Wet Participatiebudget</p> <p>De accountant constateerde dat er gedurende het jaar voorschotten aan derden worden uitbetaald zonder dat vastgesteld is dat de prestaties daadwerkelijk zijn geleverd. Hierdoor heeft ten tijde van het jaarrekeningtraject veelal een controle achteraf moeten plaatsvinden of de prestaties ook daadwerkelijk zijn geleverd. Dit heeft de doorlooptijd van de controle geen goed gedaan. Wij adviseren u nadere afspraken met de instellingen te maken zodat periodiek (bijvoorbeeld per kwartaal) de controle kan plaatsvinden.</p>		<p>In het jaar 2012 zal in het proces waarbij de hoofdafdeling SZW afhankelijk is van informatie van derden, nadrukkelijker worden gestuurd op het tijdiger verkrijgen van informatie die inzicht geeft in de realisatie van prestaties en de besteding van de gelden. Bij derden wordt in 2012 tussentijdse informatie opgevraagd, zodat gedurende het jaar inzicht wordt verkregen in de realisatie van de prestaties en de daarbij behorende bestedingen door derden. In de jaarrekening en de SISA-bijlage kan de informatie over besteding en prestatielevering vervolgens tijdiger worden verwerkt, waarmee correcties achteraf niet meer noodzakelijk zijn.</p> <p>Het college bevestigt dat de afwikkeling van de accountantscontrole van deze SISA-regeling een maand in beslag heeft genomen. In het verbeterprogramma 2012 zal gezien de financiële risico's aandacht uitgaan naar centrale coördinatie en kaderstelling voor alle subsidiedossiers.</p>	<p>Intern:</p> <p>Met ingang van 2013 worden geen voorschotten of subsidies meer verstrekt uit het participatiebudget.</p>	☺

9. Haarlem presteert beter

Blokken in het programma

Het programma Haarlem Presteert Beter is met ingang van 2013 naar de volgende blokken ingedeeld:

- A. De Budgethouder Centraal
- B. De Basis op Orde
- C. Organisatiesturing en Management Control
- D. Cultuurverandering

Voor elk blok van het programma is het bovenliggend doel met concrete projecten gedefinieerd. Per project zijn de te behalen resultaten met een planning en verantwoordelijke rapporteur gedefinieerd.

A. De Budgethouder Centraal

Dit onderdeel heeft als bovenliggend doel:

- de budgethouder komt in positie om te sturen en te verantwoorden
- de staf vult hiervoor de randvoorwaarden in

De volgende projecten zijn binnen dit blok voor 2013 gestart:

1. Budgetbeheersing
2. Financiële Pentagoon
3. Managementinformatiecyclus
4. Inrichten LIAS en GFS
5. Kaderstelling en maandcyclus AO-IC-VIC
6. Versterken zelf controlerend vermogen

B. De Basis op Orde

Dit onderdeel heeft als bovenliggend doel dat de gegevensfabriek met routine, gestandaardiseerd en beveiligd werkt.

Dit blok heeft de volgende projecten voor 2013:

1. Begrotingsbeheer
2. Beheer tijdschrijven
3. Inkoop- en betaalproces
4. Financial audit en IB
5. Rapportagebeheer

6. Formatiebeheer en personeelsbegroting
7. Beheer externe inhuur
8. In-, door- en uitstroom
9. Bovenformatieven
10. Informatie- en toegangsbeheer
11. Databeheer
12. Beheer elektronische dossiers

C. Organisatiesturing en Management Control

Dit onderdeel heeft als bovenliggend doel het versterken van de concernsturing en concernbeheersing.

Dit blok kent de volgende projecten voor 2013:

1. Organisatie en mandaatbesluit
2. Loongebouw en functieprofielen
3. Concernagenda en Jaarplan
4. Versterken risicomanagement
5. Versterken treasury
6. Versterken fiscale functie
7. Versterken paragraaf kapitaalgoederen

D. Cultuurverandering

Dit onderdeel van het programma wordt in overleg met de veranderkundige expertise van PwC opgezet en heeft nog niet haar definitieve vorm.

Voortgang per programmablok en gedefinieerd project

Per gedefinieerd project zijn voor 2013 deelresultaten gedefinieerd die projectmatig door de organisatie worden aangestuurd. Hierna zijn per project beknopt de voortgang en de resultaten weergegeven.

De in de rapportage opgenomen verkeerslichten bij de regels met een resultaat en planning voor 2013 geven voor zowel planning als het genoemde resultaat aan of het project op koers ligt:

resultaat en planning:	
	zijn op afgesproken koers
	lopen achter
	dreigen niet gehaald te worden

De in de rapportage opgenomen verkeerslichten bij de resultaat en planning per programmaonderdeel kan als volgt worden samengevat:

	Blok A	Blok B	Blok C	Totaal
	5	16	15	36
	6	15	4	25
	5	3	3	11
Totaal	16	34	22	72

De in de rapportage opgenomen verkeerslichten bij de regels met bijdrage aan bovenliggend doel geven alleen voor het bovenliggend doel aan of het gehele project op koers ligt:

bijdrage aan bovenliggend doel:	
	is op afgesproken koers
	loopt achter
	dreigt niet gehaald te worden

De status op bovenliggend doel per blok kan als volgt worden samengevat:

	Blok A	Blok B	Blok C	Totaal
	1	4	4	9
	1	6	3	10
	4	1	-	5
Totaal	6	11	7	24

Blok A De budgethouder centraal

Bijdrage aan bovenliggend doel		<ul style="list-style-type: none"> • de budgethouder in positie om te sturen en te verantwoorden • de staf vult randvoorwaarden in voor positie van de budgethouder 			
Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang		
1.	Budgetbeheersing	afbouwen schaduwadministraties	Q4	inventarisatie schaduwadministraties bij budgethouders nog te starten	☹️
		voorzien in informatiebehoefte budgethouders	Q4	informatiebehoefte moet nog worden opgehaald	☹️
		onderscheiden beïnvloedbare en niet-beïnvloedbare budgetten	Q4	projectonderdeel moet nog starten	☹️
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. budgethouder sturing en vereenvoudiging			de hard close van 31-05 kon niet worden voltooid, waardoor niet kon worden vastgesteld of het budgetbeheer op orde is.
2.	Financiële pentagoon	taakidentificatie en beschrijving bedrijfsbureau, financiën, kwaliteit en controle en concerncontrol	Q3	de taakidentificatie en beschrijving afdelingen op basis van de vastgestelde uitgangspunten afgerond	😊
		basis op orde M&S uitbouwen naar taakovername o.b.v. criterium efficiency	Q4	basis bij M&S is niet op orde, hiervoor zal 2014 benodigd zijn.	☹️
		herinrichten driehoek	Q4	de reorganisatie van de pentagoon is uitgesteld tot de basis, ook in werking, op orde is bij M&S.	☹️
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. budgethouder sturing, helderheid taaktoedeling en eigenaarschap driehoek, kostenbesparing			door uitstel van het pentagoon traject wordt het bovenliggend doel niet bereikt in 2013
3.	Management-informatiecyclus	actief informatie leveren naar 4 niveaus: budgethouder, MT hoofdafdeling, concern en portefeuillehouder financiën	Q3	Tussenrapportages op het jaarplan worden fasegewijs ingevoerd naarmate ook de Informatie aanwezig is. Verder is aansluiting op de informatiepiramide nog nodig. Dit zal niet worden gerealiseerd in Q3, maar zal ook voor 2014 nog tijd vragen.	☹️
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. budgetbeheersing, sturing hoofdafdeling en concern			Bovenliggend doel wordt niet in Q3 gerealiseerd
4.	Inrichten LIAS en GFS	meerjarenbegroting voor elke hoofdafdeling	Q3	De meerjarenbegroting is in juli in de productieomgeving gezet.	😊
		intracomptabele beheersing meerjaren- begrotingsmutaties	Q3	Vanaf de 2 ^{de} Bestuursrapportages wordt gewerkt met intracomptabele begrotingsmutaties in LIAS.	😊
		vereenvoudiging rekeningschema in GFS	Q3	Het ontwerp van het nieuwe rekeningschema ligt op schema. Realisatie Q3 is haalbaar. De inrichting van GFS incl. subadministraties staat gepland voor Q4.	☹️
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. budgetbeheersing, foutreductie, kostenbesparing			De inrichting en werking van LIAS draagt bij aan de foutreductie en kostenbesparing. Tevens zijn begrotingsmutaties tijdig verwerkt en zichtbaar voor

	Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang	
				de budgetbeheersing. Na gereedkomen van rekeningschema in GFS, is dit onderdeel op orde.	
5.	Kaderstelling en maandcyclus AO-IC-VIC	AO: alle hoofdprocessen beschreven	Q1	Een inhaalslag is gepleegd, echter 4 van de 49 hoofdprocessen zijn niet op tijd beschreven en vastgesteld. Planning schuift door.	
IC: kwaliteit sterk verbeterd en tijdig beschikbaar		Q2	in Q3 toetst de accountant. De uitkomsten volgens de interne rapportage laten t.o.v. 2012 een aanmerkelijke verbetering zien. De geconstateerde fouten en onzekerheden zijn herstelbaar.		
VIC: inrichten en uitvoeren. EDP speerpunt.		Q4	VIC wordt door vertraging in de besluitvorming met ingang van juli omgezet in financial audit (gepland was maart). Voor IT Audit en EDP is intern geen expertise aanwezig en is nog uitbesteed aan PwC.		
bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. getrouwheid en rechtmatigheid budgetten, budgetbeheersing, operationele sturing versterken			Op basis van de hard close van 31-05 en IC/VIC 1 ^e halfjaar is getrouwheid en rechtmatigheid nog niet op orde. Voor goede budgetbeheersing zijn getrouwe realisatiecijfers per afsluitingsmoment een belangrijke voorwaarde voor de prospectie.		
6.	Versterken zelf controlerend vermogen	opzetten financial audit	Q4	Met ingang van het 2 ^e halfjaar 2013 is financial audit ingevoerd en is op basis van het kader een financial auditplan ontwikkeld. De accountant PwC verzorgt trainingen aan de audit medewerkers.	
overdragen uitvoering financial audit		Q2	overdracht heeft plaats gevonden		
kennis- en vaardigheidsoverdracht samenstellen dossiers		Q2	de dossiers voor de hard close 31-05 waren nog niet van voldoende kwaliteit. De audit afdeling ondersteunt de budgethouder bij de hard close 31-08 bij de samenstelling		
bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. foutdetectie en systemische verbetering			Financial audit komt in 2013 nog niet veel verder dan het signaleren en verhelpen van omissies in de hard close. De adviesfunctie van Financial audit bij het verkrijgen van systemische verbeteringen, vraagt nog om aandacht.		

Blok B De basis op orde

Bijdrage aan bovenliggend doel		• Gegevensfabriek werkt met routine, gestandaardiseerd en beveiligd			
	Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang	Status
1.	Begrotingsbeheer	begrotingsmutaties conform AO met paraaf budgethouder	Q3	De begrotingsmutaties worden met de ingerichte workflow door de budgethouder geautoriseerd in LIAS.	😊
		vervolgactie: LIAS geïntegreerd in QlikView	Q4	Zowel het LIAS-team als GOB hebben eind augustus verzocht LIAS ook te integreren in het financieel informatiesysteem van QlikView om zodoende eenvoudiger meerjarig te kunnen kijken en anderzijds binnen 2013 eenvoudiger een EJV te kunnen maken. Inspanning en doorlooptijd worden momenteel onderzocht.	😊
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. budgethouder centraal			De ingerichte workflow in het systeem dwingt de juiste autorisatie af.
2.	Beheer tijdschrijven	kaderstelling tijdschrijven	Q3	Afgesproken is dat Concerncontrol de kaderstelling voor het tijdschrijven oppakt in afstemming met HRM en Financiën. Dit project is in Q3 nog niet afgerond.	😞
		handhaving kaderstelling	Q3	Handhaving kan nog niet worden uitgevoerd.	😞
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. capaciteit sturing = budgetbeheersing			Tijdschrijfinformatie is up-to-date en betrouwbaar voor capaciteit sturing. Kaderstelling en handhaving zijn in Q3 niet gereed.
3.	Inkoop- en betaalproces	opdracht en verplichting	Q4	Voor de budgethouder wordt gewerkt aan een eenvoudiger en gebruiksvriendelijker inkooporderproces met behulp van rapportages omtrent compliance, instructies over het tijdig aanmaken van verplichtingen en een nieuw format inkooporder. Hiervoor worden in Q4 kaders ontwikkeld.	😊
		opdracht en contract	Q4	Contracten worden geïnventariseerd en vastgelegd. Koppeling van contract met inkooporder is in Q4 gereed.	😊

	Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang	Status
		contracten in contractenbank	Q4	Inventarisatie heeft plaatsgevonden, nog niet alle contracten zijn geleverd en geregistreerd in de contractenbank. Het projectplan Inkooporders en Contracten is door het DT geaccordeerd. Binnen de inkooporders wordt een koppeling gemaakt met het contractnummer in Verseon. Vervolgens kunnen de inconsistenties worden geanalyseerd aan de hand van een tweetal compliance overzichten in QlikView. Deze uitbreiding wordt via instructies blijvend in het werkproces geïntegreerd.	😊
		inkoopvoorwaarden Haarlem	Q4	Niet alle verstrekte opdrachten worden vertaald in een inkooporder waaraan de inkoopvoorwaarden zijn gekoppeld.	😐
		vervolgactie: factuur gekoppeld aan verplichtingnummer	Q4	De projectgroep Inkooporders en Contracten heeft in juli een notitie opgesteld met daarin een aantal scenario's van de wijze waarop het project verder wordt uitgewerkt. Het DT heeft eind augustus ingestemd met het scenario om het werken met inkooporders in te voeren door middel van optimalisatie van de bestaande modules. Nadere instructie naar de leveranciers om dit proces te vereenvoudigen vindt op korte termijn plaats. Het werken met inkooporders wordt per 1 november 2013 ingevoerd.	😊
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. budgetbeheersing		Alle betalingen worden in de administratie gerelateerd aan contract, bestelling en verplichting. Alle facturen worden tijdig betaald en komen tijdig in behandeling bij de besteller.	😊
4.	Financial audit en IB	zie project A6 IB plan per hoofdafdeling maart 2013 gereed	Q3	Het DT heeft in mei 2013 de IB plannen per hoofdafdeling vastgesteld. Een aangepast rapportageformat is in juni 2013 in het DT besproken. Beide deelprojecten zijn hiermee afgerond. Gemeente breed is voor de significante processen een risicoanalyse uitgevoerd. Het financial auditkader, het auditplan, de uitgewerkte	😊

	Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang	Status
				auditaanpakken en de werkprogramma's zijn in juli door het DT vastgesteld. De accountant is begin september 2013 gestart met de interim controle.	
		financial auditplan aanscherpen in maandcyclus	Q4	Met ingang van het tweede halfjaar 2013 wordt cyclisch gewerkt aan de hand van het financial auditplan. De werking moet nog worden vastgesteld. Het uitvoeren van financial audit is nieuw en zal nog het nodige vragen van het cluster IB. Het cluster moet wennen aan de nieuwe manier van controleren en zich nieuwe werkzaamheden eigen maken. Dit vraagt het nodige aan begeleiding en aansturing en betreft dus een leerproces.	☹
		bijdrage aan bovenliggend doel		Financial audit gedurende het jaar maakt het mogelijk de budgethouder te attenderen op verbeteringen in de onderbouwingen van zijn budgetrealisatie en eindejaarverwachting. Daarmee neemt gedurende het jaar de budgetbeheersing toe, maar op grond van de constateringen is dit nog niet gereed.	☹
5.	Rapportagebeheer	inrichten standaard rapporten QlikView	Q3	Het basisraamwerk van het personeels- en financieel informatiesysteem is ontworpen en per 1 juli 2013 in testfase en beschikbaar. Vanaf september vinden trainingen en uitrol plaats binnen de organisatie. De werking is nog niet in Q3 vastgesteld.	☺
		eigenaarschap actief en periodiek verspreiden beleggen en doen uitvoeren	Q3	Alle rapportages worden opgemaakt in QlikView. Voor de afsluiting wordt in eerste aanleg gewerkt met templates met informatie uit GFS. Na beproefde werking worden deze rapportages omgezet naar Qlikview en beschikbaar gesteld aan de budgethouders. Dit project is in Q4 afgerond.	☹
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. management en budgethouder sturing en budgetbeheersing		Stuurinformatie wordt ontwikkeld die aansluit op de informatiebehoefte van het management. Dit blijft een continu punt van aandacht.	☹

	Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang	Status
6.	Formatiebeheer en personeelsbegroting	beheersing formatie	Q2	Doordat maandelijks gecheckt wordt op aansluiting tussen het personele en financiële bronsysteem, is sprake van een ingebedde beheersing van budget en formatie. Het personele systeem PIMS wordt alleen gemuteerd volgens de vastgestelde wijzigingsprocedure.	😊
		beheersing salarisbegroting	Q2	De aansluiting op de P-begroting in GFS is volledig en correct.	😊
		ramingsmethodiek p-begroting	Q4	De normering van de personeelsbegroting van periodiek 9 naar periodiek 10 is afgerond. Met de normering is nog niet de ramingsmethodiek en verantwoording georganiseerd in Q3. HRM maakt een voorstel voor betere sturing (gereed: uiterlijk november 2013).	😊
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. budgetbeheersing			De formatie in PIMS is up-to-date. Formatiewijzigingen worden volledig aangeleverd en doorgevoerd. De aansluiting op de P-begroting in GFS is volledig en correct. De werking met de verantwoording moet nog blijken.
7.	Beheer externe inhuur	afweging intern, bovenformatief	Q2	Er is een informatienotitie inhuur 2012-2013 opgesteld voor de gemeenteraad en de procedure voor het aanvragen van externe inhuur is aangescherpt. Maandelijks wordt de stand van zaken externe inhuur gerapporteerd aan de directie. Bewaking en sturing vindt plaats op het inhuurplafond. Verdere digitalisering moet nog wel plaatsvinden, zie hiervoor punt B8 (in-, door- en uitstroom).	😊
		handhaving kaders	Q2	Directie en portefeuillehouder zien strikt toe op de gestelde kaders.	😊
		vervolgactie: vaststelling inhuurplafond 2014	Q4	Begin september is gestart met de voorbereiding van een meer gefundeerde vaststelling van het inhuurplafond voor 2014, tezamen met een uitvraag.	😊
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. budgetbeheersing			Inhuur wordt volledig geregistreerd. Hiermee worden formatie en bezetting voldoende beheerd

	Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang	Status
				om reductie van de kosten van inhuur mogelijk te maken.	
8.	In-, door- en uitstroom	preventief waarborgen dat de bezetting tussen PIMS, GFS (tijdschrijven), toegangspassen, ICT accounts en rechten applicaties consistent blijft	Q3	Het huidige proces in-, door- en uitstroom is nog niet in systemen geïntegreerd. Controles vinden nog handmatig plaats. Met de digitale workflow van het proces 'Aanvraag tijdelijk werk' en 'In-, door- en uitstroom' heeft de integratie plaats gevonden. Dit is naar verwachting in Q4 gereed.	☹️
		beheersing applicaties	Q3	Met integratie van systemen en processen Q4 gereed.	☹️
		toegang gebouwen	Q3	Met integratie van systemen en processen Q4 gereed.	☹️
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. informatiebeveiliging		Aanvraag en bewaking van toegangspas, account, autorisaties, e.d. vindt plaats in één procesgang/portal, waardoor de kans op fouten en ongemak wordt teruggebracht.	☹️
9.	Bovenformatieven	training en ondersteuning	Q4	HRM biedt vanaf mei 2013 trainingen aan de boventallige medewerkers aan. Er zijn van-werk-naar-werk contracten opgesteld. Verdere ondersteuning wordt geboden door detacherings- en uitzendbureaus en andere gemeenten en organisaties voor vacatures te benaderen.	😊
		managementsturing op reductie	Q4	Rapportage op sturing en verantwoording is in Q4 beschikbaar en daarmee verifieerbaar. De budgethouders hebben niet de beschikking over de stuurinformatie.	☹️
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. goed werkgeverschap en budgetbeheersing		Op persoonsniveau (status, kosten, kostenplaats) is de basis op orde. Formatie en bezettingsinformatie maken reductie van de kosten van bovenformatieven mogelijk. Actieve sturing is nog niet zichtbaar.	☹️
10. 11.	Informatie- en toegangsbeheer* Databeheer	beheersing autorisatiefunctie	Q1	De gebruikersautorisaties zijn met ingang van Q1 op orde. Daarnaast zijn de procedures ten aanzien van het gebruikersbeheer bijgewerkt en aangevuld en wordt gemonitord op inactieve accounts.	☹️

	Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang	Status
	(* is onderdeel van 11)			Uitbreiding naar beheersing van alle autorisatiefuncties op functiescheiding en AO is nog benodigd. Verankering in de processen moet nog worden vastgesteld met de IT Audit van PwC.	
		controle autorisatiefunctie	Q1	Er wordt gemonitord op inactieve accounts. Overige autorisaties in lijn met de benodigde AO en functiescheiding zijn nog niet voldoende in beeld.	☹
		verhogen beveiligingsbewustzijn	Q3	Het plan van aanpak voor de verhoging van het beveiligingsbewustzijn is per 1 oktober 2013 gereed. Daarna kan met de uitrol worden aangevangen. De werking is in Q3 nog niet vastgesteld.	☹
		testprocedure integreren in het wijzigingsbeheer	Q3	De testprocedure is geïntegreerd in het wijzigingsbeheer. De werking moet nog worden vastgesteld.	☹
		upgrade GFS 9.0	Q3	Volgens planning is de update inclusief de verbetering van de toegangs- en autorisatiebeveiliging in Q3 gereed. Het project is nog niet volledig afgerond en opgeleverd.	☹
		actualisatie informatiebeveiligingsbeleid	Q4	Het vernieuwde informatiebeveiligingsbeleid is in concept gereed en het jaarplan informatiebeveiliging 2013 is opgesteld. Het wachtwoordbeleid is in Q3 uitgerold. Rapportage aan directieteam van werking en uitkomsten moet nog plaatsvinden.	😊
		continuïteits- en herstelplan voor kritieke systemen	Q4	Het continuïteits- en herstelplan voor GFS, Verseon, PIMS, GWS4ALL en Qlikview kan gereed zijn op 31 december 2013. Er is echter onvoldoende budget om de uitwijkomgeving te realiseren.	☹
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. informatiebeveiliging en borgen continuïteit kritieke processen			Met het opgezette beveiligingsbeleid is de informatiebeveiliging geborgd. De werking moet nog worden vastgesteld. Indien de uitwijkomgeving niet wordt gerealiseerd, is de continuïteit niet geborgd.
12.	Beheer	raadplegen on demand	Q4	Voor Verseon gebruikers is dit gerealiseerd.	☹

Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang	Status
elektronische dossiers			Vanwege de onregelmatige aanlevering van fysieke documenten zit er een vertraging in de beschikbaarheid. Belangrijke koppelingen worden gefaseerd gerealiseerd. Daarnaast lopen diverse digitaliseringsprojecten.	
	beheersing primaire en bedrijfsvoeringprocessen	Q4	Via QlikView zijn de in Verseon opgenomen gegevens beschikbaar. Doelstelling is dat alle primaire processen medio 2014 geheel digitaal verlopen. Inmiddels wordt een aantal processen bij Dienstverlening geheel digitaal uitgevoerd. In Q4 gaat GOB haar primaire processen volledig digitaal uitvoeren. De overige hoofdafdelingen worden tot aan september 2014 aangesloten op Verseon, waarmee ook zij hun primaire processen volledig digitaal kunnen uitvoeren. Nadere planning volgt. Verder wordt in de uitrol van het digitaal werken een inventarisatie gemaakt van de kritieke bedrijfsprocessen. De processen die als kritiek worden aangemerkt (financieel en bestuurlijk), krijgen een procesmatige uitwerking waarmee een hogere transparantie wordt gewaarborgd.	☹
	voldoen aan Archiefwet	Q4	In juni 2013 zijn in de Kadernota de middelen beschikbaar gesteld om het verbeterplan 'Onderweg naar resultaat' uit te voeren. Met dit verbeterplan wordt in de komende twee jaar op een gestructureerde wijze toegewerkt naar een organisatie die volledig digitaal werkt en haar digitale beheeromgeving volledig op orde heeft. De volgende activiteiten zijn gerealiseerd: migratieverklaring, actualisering archief verordening, overdracht / index bouwarchief, audit digitale infrastructuur(Rodin), besluit informatiebeheer, implementatie digitaal bestuurlijk informatiesysteem. Verder wordt i.s.m. het Noord-Hollands Archief gekeken naar de mogelijkheden om een E-depot	☹

	Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang	Status
				oplossing te creëren. De sanering van het blok 1998-2008 en de bewerking van het blok 1991-1998 liggen op schema.	
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. proces en informatie beheersing , naleving wetgeving		Er is een vastgesteld overzicht van relevante processen en werkstromen. Alle dossiers van de relevante werkprocessen zijn vastgelegd in Verseon. Het verbeterplan om te voldoen aan de Archiefwet moet nog worden geïmplementeerd	☹

Blok C Organisatiesturing en Management Control

Bijdrage aan bovenliggend doel		• Versterken concernsturing en concernbeheersing			
	Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang	Status
1.	Organisatie en mandaatbesluit	organisatiestatuu actualiseren	Q3	Na vaststelling van mandaatbesluit wordt het Organisatiestatuu geactualiseerd.	😊
		mandaatbesluit herinrichten en actualiseren	Q3	Opzet voor heringericht mandaatbesluit is gereed. Verdere uitwerking en besluitvorming door college vindt in Q3 plaats. De budgethoudersregeling volgt op vaststelling mandaatbesluit en organisatiestatuu.	😊
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. budgethoudersturing en begrotingsrechtmatigheid			Met de realisatie van organisatiestatuu en mandaatbesluit wordt aan het bovenliggend doel voldaan.
2.	Loongebouw en functieprofielen	structuur en inrichting loongebouw	Q3	Uitgangspunten vastgesteld in Reisgids (kader voor reorganisaties). Uitvoering per reorganisatieplan op onderdelen. Er is in Q3 nog geen analyse opgeleverd en geen voortgang in de werking.	😞
		standaardisering profielen (HR 21)	Q3	voorstel wel / niet invoeren HR21 afgewogen tegen bestaande methodiek wordt in Q3 besloten inclusief OR/GO. Profielen zin in Q3 niet gestandaardiseerd	😞
		trede 9 begroten gericht op verjongingsbeleid	Q3	besluitvorming vindt plaats in het traject van de begroting 2014 in Q3.	😊
		toetsing en rapporteren functioneringscyclus	Q3	Rapportage en eventuele aanpassing methodiek wordt meegenomen in voorstel HR21. Werking is in Q3 nog niet gereed.	😞
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. aantrekkelijk en goed werkgeverschap, budgetbeheersing			
3.	Concernagenda en Jaarplan	plannen DT jaaragenda	Q1	Gerealiseerd (afdeling strategie en beleid)	😊
		plannen beleidsagenda	Q1	Gerealiseerd (afdeling BMO)	😊
		plannen termijnagenda raad	Q1	Gerealiseerd (afdeling BMO)	😊
		plannen prestaties, budgetten, capaciteit hoofdafdeling	Q1	Staat in de steigers (jaarplannen hoofdafdeling), maar moet verder worden aangescherpt en verbeterd.	😞
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. realisatie doelstellingen programmabegroting binnen gesteld budgettair kader			Voor 2013 is een DT-jaaragenda en beleidsagenda en termijnagenda voor de raad zijn opgesteld. Deze zijn

Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang	Status	
			op onderdelen voor verbetering vatbaar wat betreft volledigheid en sturingsmogelijkheden. Ook de jaarplannen (en daarvan afgeleid de tussenrapportages) vragen om aanscherping. Zie ook punt A3..		
4.	Versterken risico-managemen t	risico bewustzijn in de hoofdafdeling vergroten	Q4	Start van het project is voorzien voor Q3 met eerste voorbereidingen voor de zomervakantie.	😊
		actief volgen risico's uit risicoparagraaf door concern	Q4	De eerste voorbereidingen zijn getroffen bij het voorbereiden van de voortgangsrapportage voorafgaand aan Bestuursrapportage 2013-2. Deze worden in 2 ^e helft van 2013 uitgebouwd naar het volgen van risico's in de maandrapportage.	😊
		vergroten bewustzijn juridische risico's	Q4	Bewustzijn prikkels zijn en worden geleverd bij 213a onderzoek contractering, bij de toetsing van de bestuurlijke besluiten in ABC commissie en het bespreken van beheersing van grote risico's in de P&C directie gesprekken.	😊
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. bewuste risicoafweging en budgetbeheersing			Het hoger liggend doel kan eerst bereikt worden na de geplande activiteiten in de tweede helft van 2013.
5.	Versterken treasury	actief volgen risico's verstrekte leningen, garanties en achtervang posities	Q2	Taken zijn, na vaststelling van de nota Garanties en Geldleningen, belegd. Blijvende aandacht vanuit concern en ondersteuning is nog wel wenselijk.	😊
		beheersing renteresultaat m.b.v. ontwikkeld model	Q2	Gebleken is dat het cash flow model werkt. Bij de begroting 2013 zijn al liquiditeitsprognoses opgeleverd. Aandacht is nog nodig voor verankering op de werkvloer.	😐
		actief beheersen trade off korte en lange termijn liquiditeitsposities	Q2	De afweging gebeurt binnen treasuryoverleg.	😊
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. budgetbeheersing en risico beheersing			
6.	Versterken fiscale functie	verlagen mengpercentage	Q4	Gereed. Met ingang van 2013 zijn de mengpercentages verlaagd. Hiermee is ook invulling gegeven aan de taakstelling.	😊
		terughalen BCF 5 jaar hoger mengpercentage	Q4	Lopend: Gesprekken met de belastingdienst zijn gaande. Belastingdienst is akkoord met gekozen systematiek en opzet. Feitelijk beoordeling ligt nu bij belastingdienst. Duidelijkheid verwacht in Q3	😊
		fiscale risicobewustzijn vergroten en beheersen	Q4	Lopend: Het bewustzijn maakt onderdeel uit van de	😊

	Project	Resultaten 2013	Planning gereed	Toelichting op de voortgang	Status
				totale project. Project zit nog in inventarisatie fase en risicoanalyse.	
		inrichten horizontaal toezicht	Q4	Lopend maar vertraagd: Op 1 mei is projectleider gestart, projectgroep loopt en belastingdienst is aangehaakt bij het traject. Doorlooptijd project is, door latere aanvang, naar achter geschoven, verwachte afronding Q2 2014.	☹️
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. budgetbeheersing		Uitgangspunten en doel project ongewijzigd. Op dit moment geen aanleiding om afwijking te melden behoudens latere realisatie zie vorige punt.	😊
7.	Versterken paragraaf kapitaalgoederen	beheersplannen alle type kapitaalgoederen	Q4	Beheerplannen zijn voor alle kapitaalgoederen behalve de onderwijslocaties beschikbaar. Gelet op de wetswijziging overdracht buitenonderhoud naar primair onderwijs heeft dit geen nut meer.	😊
		doen beheersen en rapporteren op voortgang prestaties i.s.m. budgetten	Q4	De nieuwe MJOP's van gemeentelijk vastgoed zijn ingericht op onderhoudsniveau NEN3 zoals vastgesteld in de nota onderhoud vastgoed. Beschikbare budgetten zijn daar ook aan gekoppeld. Voor onderhoud openbare ruimte zijn reeds kengetallen opgenomen onder programma 9 van de begroting.	😊
		bijdrage aan bovenliggend doel: t.b.v. instandhouding kapitaalgoederen en budgetbeheersing		De koppeling van budgetten en prestaties en wijze waarop dit wordt bereikt vraagt aandacht.	😊

Bijlage 1 Onderbouwing compenserende maatregelen

(bedragen x € 1.000)		toelichting	voor- en nadelen
Programma 1			
Vrijval presentiegelden Commissies	40	In 2013 tot op heden weinig gebruik van gemaakt.	
Totaal programma 1	40		
Programma 2			
Bijsturing representatiebudget	10	Van het resterende representatiebudget wordt € 10.000 in mindering gebracht.	
Break uitgaven huidige uniformen	15	Gelet op doorontwikkeling afdeling V&H stoppen we in 2013 tijdelijk met de uitgaven in het huidige uniform en richten we ons op de aanbesteding van het nieuwe uniform voor de komende jaren.	
Onderhoud gebouwen uitstellen	20	Voorgesteld wordt om geen onderhoud te plegen in 2013 aan het gebouw Gedempte oudegracht (handhavers).	De kans is aanwezig dat er bij een incident alsnog onderhoud nodig is waar geen budget voor aanwezig is.
Break training en crisisbeheersing	35	In afwachting van nieuwe crisisorganisatie bevolkingszorg geven we dit jaar geen trainingen crisisbeheersing, dat betekent dat mensen die nieuw in de crisisorganisatie een rol hebben, niet getraind en geoefend zijn.	
Minder techn uitbesteed werk handhaving	40	Per jaar is 100.000 euro beschikbaar voor technisch uitbesteed werk ten dienst van de handhaving in de bebouwde omgeving. Hieronder vallen bijvoorbeeld voorfinanciering uitvoering bestuursdwang, bouwkundig onderzoek van panden waar de gemeente zware belangen heeft, of technisch onderzoek waarvoor het specialisme niet binnen de gemeente voorhanden is, maar wat wel vereist is om aan te kunnen tonen dat in casu sprake is van een overtreding.	Inmiddels zijn we halverwege het jaar en is de inschatting dat met het inleveren van een deel van dit budget halverwege dit jaar, geen te grote risico's worden gelopen.
Lagere lasten handhaving markt en wegslepen	40		geen
Stopzetten inhuur handhavers	44	Stopzetten inhuur handhavers	Dit betekent dat wij de doelstellingen die wij hebben op de overlastthema's, zoals afval, honden, fietsen, terrassen, uitstallingen en overig APV moeilijker halen.
Vacatures management niet invullen	80	Vanaf 1 april komen de salariskosten van de hoofdafdelingsmanager VVH ten laste van het directiebudget. Dit budget wordt deels ingezet voor oude taakstellingen binnen VVH. Er is nog ruimte ter hoogte van € 30.000. Per 1 mei jl is de vacature hoofd omgevingsvergunning ontstaan. De taak van deze functie is voorlopig belegd bij het afdelingshoofd Handhaving Bebouwde Omgeving.	
Extra doorbelasting naar subsidie RIEC, centrale overhead	85	De salariskosten van de medewerkers RIEC worden gedekt uit de subsidie van het RIEC. Het is mogelijk om een deel van de centrale overhead toe te rekenen aan deze subsidie. Dit komt neer op een extra doorbelasting naar het RIEC.	geen
Totaal programma 2	369		

(bedragen x € 1.000)		toelichting	voor- en nadelen
Programma 3			
Restant middelen Diversiteitsbeleid niet inzetten	25	Het budget voor Diversiteitsbeleid wordt in 2013 via een andere systematiek verdeeld. Nog niet alle middelen zijn besteed. Het restant budget is (nog) vrij besteedbaar en kan worden ingezet voor deze bezuiniging.	
Minder middelen Ouderenbeleid aanvragen	42	In het kader van de bezuinigingen op subsidies (Kademota 2011) is ook gekort op de subsidies voor Flankerend Ouderenbeleid. De subsidies worden in een aantal jaar afgebouwd. Nu blijkt dat enkele organisaties al per 2013 geen aanvraag meer hebben ingediend.	
Taken middelen Volksgezondheid tijdelijk stoppen	175	In de nota Gezondheidsbeleid (2012) zijn middelen gereserveerd voor bewonersinitiatieven (Samen lekker gezond). Daarnaast loopt de implementatie van projecten op het gebied van leefstijlinterventies moeizaam. Voorstel is de rest van het jaar de taken tijdelijk stop te zetten.	
Totaal programma 3	242		
Programma 5			
Vrijval startersleningen t.g.v. stelselwijziging	50	Voor de starterslening kan, na aftrek van de kosten van circa € 25.000, in 2013 een bedrag van € 50.000 bijdragen aan de compensatiemaatregelen (reservemutatie ISV wonen).	
Transformatie kantoren soberder uitvoeren	200	In de Woonvisie is voor de jaren 2013-2015 een bedrag van 0,4 mln. opgenomen voor een plan van aanpak transformatie kantoren. Dit resulteert in een soberder uitvoering van dit plan van aanpak.	
Stoppen activiteit wonen boven winkels per 2015	289	Het voorstel betreft het stopzetten van de activiteiten gericht op het realiseren van woonruimte boven winkels na 2015 na beëindiging van de lopende afspraken.	
Niet programmeren vrijval GSB-3 eindafrekening BDU SIV	350	Met de vaststellingsbeschikking voor de herstelafspraken met betrekking tot de Wet Inburgering, Veiligheid en Huiselijk geweld wordt GSB-3 periode 2005-2009 met een voordelig saldo afgesloten. Dit jaar kan het resterende deel van € 520.000 worden ingezet als dekking voor een tekort op vrouwenopvang van € 170.000 (programma 3) en € 350.000 als invulling van de compenserende maatregelen.	
Toegezegde bijdrage OR Hamelinkstraat vervalt	594	Bij raadsbesluit 'Zuidstrook Slachthuisbuurt' (reg. nr. 2008/17086) is de gemeente een verplichting aangegaan om samen met de corporatie te investeren in de openbare ruimte rondom de sloop / nieuwbouw. Omdat het project 'J.J. Hamelinkstraat' van de kant van de corporatie verdragd is, voldoet het niet meer aan de voorwaarden van de overeenkomst en kan de gemeente onder deze verplichting uit.	Gemeentelijke bijdrage voor het woonrijp maken moeten op een andere manier moeten worden betaald. Dit kan door een groter deel (of het geheel) hiervan bij de corporatie als ontwikkelende partij neer te leggen, of door te zijner tijd elders binnen de gemeente dekking te vinden. In dat geval zal dit ten koste gaan van andere investeringen. Dit is niet bevorderlijk voor de relatie met de corporatie
Totaal programma 5	1.483		

(bedragen x € 1.000)		toelichting	voor- en nadelen
Programma 6			
3e tranche Cultuurstimuleringsfonds niet toekennen	50	De aanvraagtermijn voor de 3de tranche Cultuurstimuleringsfonds sluit in augustus 2013. De middelen zijn dus nog niet bestemd en kunnen ingezet worden.	Het schrappen van de 3de tranche zal leiden tot bezwaren van amateurverenigingen en culturele initiatieven.
Monumentenlening minder aanvragen	100	De subsidieaanvragen 2013 blijven achter, de verwachting is dat het budget (0,4 mln.) niet volledig besteed gaat worden.	
Combinatiefunctionarissen betaald door co-financiering derden	185	Van het Rijk ontvangt de gemeente middelen voor combinatiefunctionarissen, waarbij wordt uitgegaan van cofinanciering door de gemeente. Met de partners in de stad zijn al langer afspraken gemaakt over de financiering van de combinatiefunctionarissen binnen de huidige subsidiecontracten. In programma 4 is separaat ook nog een cofinancieringsbedrag opgenomen dat niet nodig is om de met het Rijk gemaakte afspraken na te komen. Dit bedrag kan vrijvallen.	
Vrijval budget monumentenleningen t.g.v. stelselwijziging	200	Het jaarlijks budget monumentenleningen kan na advies van de accountant vrijvallen. De stelselwijziging heeft betrekking op het feit dat het te reserveren budget alleen betrekking heeft op rentelasten, transactiekosten en oninbare vorderingen. Het leningdeel hoeft dus niet te worden gereserveerd. In 2013 is € 100.000 beschikbaar als compenserende maatregel.	
Totaal programma 6		535	
Programma 7			
Temporiseren Webshop minimabeleid	30	Het niet aangaan van verdere verplichtingen voor de ontwikkeling of implementatie van de webshop in 2013 door uitstel naar 2014 levert een incidentele baat op.	
Temporiseren sociale activering	100	Door het niet aangaan van verdere of nieuwe verplichtingen op het gebied van sociale activering kan incidenteel hierop een bedrag worden bezuinigd. Mede als gevolg van het beter beheersen van onvoorziene uitgaven en een strakkere bedrijfsvoering.	
Vrijval middelen voor van bovenformatieven	100	Van de groep van 5 bovenformatieven die op grond van het vorige sociaal statuut onbeperkte ontslagbescherming hadden, zijn of worden 2 mensen intern geplaatst op een structurele functie. Een derde gaat uit dienst. Hierdoor kan een bedrag van € 100.000 vrijvallen.	geen
Vrijval bestemmingsreserve WSW	200	De baten vanuit de reserve hoeven dit jaar niet besteed te worden aan de herstructurering Paswerk. De kosten verbonden aan de herstructurering kunnen tot 2014 worden uitgesteld. Dit levert een incidenteel voordeel op.	In 2014 wordt alsnog aan de herstructurering gewerkt omdat per 2015 de WSW ingrijpend wordt veranderd als gevolg van de invoering van de Participatiewet.
Vrijval reserve WWB	367	Middels beleidswijzigingen kan het totale volume aan bijstandsverstrekkingen worden beperkt.	Als gevolg van de uitname van de reserve kan het zijn dat deze niet toereikend is in 2013 zijn dan wel in de komende jaren niet meer toereikend is om hogere uitkeringsverstrekking te dekken.
Totaal programma 7		797	

(bedragen x € 1.000)		toelichting	voor- en nadelen
Programma 8			
Parkeeropbrengsten verhogen door handhaving	30	Vergroting parkeeropbrengsten door inhuur 2 extra parkeerhandhavers a 60.000 euro. We zitten nu qua bezetting op een efficiëntie van 83% a 84%.	Als we verhogen tot 100% (te bereiken door 2 extra handhavers) kunnen we in 2013 nog 3.000 bonnen meer schrijven (bovenop huidige prognose). Dit levert naar verwachting per saldo € 30.000 op. (€ 90.000 opbrengst -/- € 60.000 kosten).
Parkeertarieven stijgen per 1/11	141	Parkeertarieven verhoging per 2014 vervroegen naar 1 november 2013	In dit bedrag is rekening gehouden met €26.000 aanpassingskosten van de automaten.
Minder onderhoud parkeergarages	100	Minder onderhoud aan parkeergarages	De budgetten voor het onderhoud van vastgoed zijn onvoldoende (zie Kadernota).
Totaal programma 8		271	
Programma 9			
Efficiency dagelijks beheer Spaarnelanden	100	Mbt. dagelijks onderhoud zijn er contracten afgesloten met Spaarnelanden. Hierin zit ruimte ad € 100.000 op de groenonderhoud door efficiency taakstelling bij Spaarnelanden.	
Dagelijks beheer versoberen	166	Van de overige dagelijks onderhoudsbudgetten worden de klachten en meldingen die niet naar Spaarnelanden gaan opgelost. Hiervan is een groot deel verplicht naar bedrijven die het onderhoud regelen voor dagelijkse storingen en problemen.	Dit betekent dat de tijdsnorm van afhandeling omhoog gaat en dat de burger hiervan het resultaat merkt. Vaak zal het onderhoud moeten plaatsvinden in het kader van veiligheid. Een budgetverlaging van 10% lijkt haalbaar met zeer sterke sturing.
Lopende projecten openbare ruimte temporiseren	310	Hierin staat aangegeven dat voor een klein aantal projecten, ter waarde van 738.000 euro, er getemporiseerd kan worden naar 2014. (80% ivm vat vtu correctie)	Budgetten 2014 zullen deze projecten moeten dragen en achterstanden lopen op. De noodzakelijkheid van het onderhoud wordt niet minder. Ook is personeel inzet beschikbaar waarmee rekening is gehouden bij de besparing.
Urgente projecten openbare ruimte niet opstarten	657	De projecten hebben een hoge prioriteit (moeten dit jaar nog uitgevoerd worden) en zijn nog niet opgestart. Deze projecten kennen een technische en/of veiligheidsnoodzaak.	Er zullen beheersmaatregelen ad € 192.000 worden getroffen om stoppen mogelijk te maken. Bijvoorbeeld het weghalen van speeltoestellen of afzetten van een deel van een kade. Met beschikbare personeel inzet is rekening gehouden bij de besparing.
Project openstellen Waarderbrug in 2 richtingen uitstellen	650	Voor het project is in de exploitatiebegroting totaal € 750.000 beschikbaar. Bij stopzetten project kan dit budget direct bijdragen aan de compenserende maatregelen in 2013	Het realiseren van de openstelling Waarderbrug in twee richtingen is een specifieke wens van de raad. Dit en het feit dat voorbereidingskosten reeds zijn gemaakt leveren een onomkeerbaar besluit. Om daarom alsnog invulling te kunnen geven aan dit project wordt deze in 2014 uitgevoerd waarvoor binnen de prioritering van onderhoudsprojecten 2014 ruimte wordt gemaakt.
Projecten 2013 niet opstarten	885	De projecten hebben een lagere prioriteit (maar alsnog óf technische noodzaak óf gepland onderhoud/inspectie). (80% ivm vat vtu correctie)	De projecten schuiven door naar 2014, de onderhoudswerkzaamheden dienen namelijk wél binnen afzienbare tijd uitgevoerd te worden. Daarmee worden de budgetten 2014 extra belast en levert ophoging achterstallig onderhoud. Met beschikbare personeel inzet is rekening gehouden bij de besparing.
Inkoop taakstelling niet haalbaar door stopzetten projecten	-810		
Totaal programma 9		1.958	

(bedragen x € 1.000)		toelichting	voor- en nadelen
Programma 10			
Restant taakstelling stelpost vrijvallen	16	Stelpost die kan niet nodig is en kan vrijvallen	Geen
Reductie deelname congressen c.a.	30	Reductie van € 30.000 op het budget van € 38.000 van congressen en symposium.	Geen
Verlaging bijdrage OR	30	Budget OR voor externe begeleiding / cursus neerwaarts bijstellen	Geen
Bijdragen kennisplatforms verminderen	40	Deel van het budget zal niet worden uitgegeven en kan vrijvallen	Geen
Arbo budget korten	50	Het arbobudget wordt met € 50.000 gekort.	De ruimte voor onvoorziene uitgaven voor onderzoek of aanpassingen bij in de resterende periode mogelijk optredende risicovolle arbeidsomstandigheden is er dan niet meer. De OR heeft instemmingsrecht.
213a onderzoeksbudget korten	50		
Vrijval onvoorzien	50	Er resteert € 300.000	
Vrijval opleidingsbudget	200	Het opleidingsbudget wordt met € 200.000 gekort. Dit bedrag is echt de maximaal te besparen opgave voor MenS op het opleidingsbudget.	Bezuinigen op opleiding in een organisatie die kwaliteitsimpuls nodig heeft, werkt averrechts. De Ondernemingsraad heeft instemmingsrecht op verdeling opleidingsbudget.
Totaal programma 10		466	
Totaal alle programma's		6.161	
Waarvan Reserves			
Transformatie kantoren soberder uitvoeren	200		
Stoppen activiteit wonen boven winkels per 2015	289		
Vrijval reserve WWB	367		
Vrijval startersleningen t.g.v. stelselwijziging	50		
Toegezegde bijdrage OR Hamelinkstraat vervalt	594		
Totaal reserves		1.500	

Bijlage 2: Overzicht aanbevelingen openstaande moties, amendementen en toezeggingen

In plaats van een overzicht met alle openstaande moties, amendementen en toezeggingen wordt in de bestuursrapportages een overzicht van de voortgang in het proces weergegeven.

In mei 2010 is de nieuwe applicatie voor de Beleidsbestuurlijke Planning (BBP) in gebruik genomen. Sindsdien worden alle aangenomen moties en amendementen en alle toezeggingen in commissievergaderingen en raadsvergaderingen als actiepunt in de BBP opgenomen. Per actiepunt worden een aantal kenmerken opgenomen waaronder de datum van ontstaan, de plandatum en de afdoeningsdatum, de verantwoordelijke portefeuillehouder, de verantwoordelijke afdeling en de betrokken commissie. Ook de inhoudelijke afdoening wordt in de BBP geregistreerd. Na accordering van de afdoening in de commissievergadering wordt het actiepunt definitief ‘afgedaan’ in de BBP. Het BBP dient zo als het ‘geheugen van de raad’.

Voortgangsrapportage (inhoudelijk)

De inhoudelijke afdoening van een actiepunt wordt altijd door een commissie geaccordeerd.

Afhankelijk van het onderwerp gebeurt dit door kennis te nemen van een afdoeningsformulier of brief bij het actiepunt van de portefeuillehouder of door agendering van een B&W-besluit of een raadsstuk over het betreffende onderwerp. Daarnaast worden de openstaande actielijsten per commissie eenmaal in de 3 maanden besproken in de vergadering.

Voortgangsrapportage (cijfermatig)

Op basis van de informatie uit de BBP is onderstaand overzicht opgesteld. Per raadscommissie is aangegeven:

1. Het aantal openstaande actiepunten, verdeeld naar soort (amendement, motie, termijnagenda en toezegging);
2. Het aantal openstaande actiepunten, verdeeld naar ontstaansdatum;
3. Het aantal actiepunten dat in de periode van mei 2010 tot sept 2013 is afgedaan;
4. Het aantal actiepunten, waarbij de afdoening in behandeling is bij de commissies (afdoening wordt/is geagendeerd in de vergaderingen van augustus/september 2013);
5. Het totaal aantal actiepunten in de afgelopen bestuursperiode.

Aantal/soort	Bestuur	Beheer	Ontwikkeling	Samenleving	Totaal
Aantal openstaande punten:	24	22	33	44	123
verdeeld naar soort:					
Amendement	-	-	-	-	-
Motie	6	8	9	9	34
Termijnagenda	9	5	17	10	39
Toezeggingen	9	9	7	25	50
RKC-aanbeveling	-	-	-	-	-
verdeeld naar ontstaansdatum;					
vorige collegeperiode:					
- mei 2010 – jan 2011	-	1	-	-	1
- jan 2011 – sept 2011	1	3	1	1	6
- sept 2011 – april 2012	4	7	12	3	26
- april 2012 – sept 2012	1	1	-	6	8
- sept 2012 - april 2013	10	8	19	22	59
- april 2013 - sept 2013	8	2	1	12	23
Totaal aantal afgedane actiepunten	177	257	277	278	989
Aantal actiepunten met afdoening in behandeling	-	-	1	2	3
Totaal	201	279	311	324	1.115

Stand per 27 augustus 2013

Bijlage 3: Lijst van aan- en verkopen onroerend goed gemeente

In 2013 zijn de volgende aan- en verkopen gedaan van strategisch en niet-strategisch bezit. Voor aan- en verkopen boven de € 100.000 bent u eerder geïnformeerd via de lichte / zware voorhangprocedure welke inhoudt dat de commissie / raad vooraf heeft ingestemd met de aan- of verkoop. Over aan- en verkopen onder de € 100.000 legt het college achteraf middels deze bijlage bij de bestuursrapportage verantwoording af.

Aankopen Lokatie/Pand	Strategisch bezit totaal netto (koopsom) x € 1.000	Niet strategisch bezit totaal netto (koopsom) x € 1.000
Totaal		
Verkopen Lokatie/Pand	Strategisch bezit totaal netto (koopsom) x € 1.000	Niet strategisch bezit totaal netto (koopsom) x € 1.000
Parkeerplaats Cronjégarage		€ 22
Gronden Rijkstraatweg, Bloemveldlaan, Middenweg en Zuidschalkwijkerweg		€ 40
Totaal		€ 62

Bijlage 4: 5e suppletoire begroting 2013